

GRONINGER MUSEUM

JAARVERSLAG 2022

**GIANNI VERSACE
RETROSPECTIVE**
3 DECEMBER 2022 T/M 7 MEI 2023

NYMPHENBURG X GRONINGER MUSEUM
PORSELEIN. KUNST. DESIGN.
15 OKTOBER 2022 T/M 5 MEI 2024

INHOUD

Voorwoord Directie	4
Voorwoord Raad van Toezicht	7
Missie	8
Subsidiegevers, begunstigers, sponsors, schenkers en bruikleengevers	10
Samenwerkingspartners	11
Interviews <i>Bitterzoet Erfgoed</i> – Sporen van slavernij	13
Collecties	27
De pronkkast van Jelle Mastenbroek laat zich horen voor kunstenaars uit Oekraïne	32
Aanwinsten	35
Café Groninger Museum	46
Wall House #2	48
Presentaties	53
Drie nieuwe street art werken in Groningen	58
Participatie & Educatie	61
Groninger Museumnacht 2022	64
Marketing & Communicatie	67
Aanvoordersband FC Groningen krijgt plek in museum	74
Development & Evenementen	77
Drents, Fries en Groninger Museum winnaar Langman Prijs	79
Evenementen	82
De Ploeg op reis door Duitsland	84
Bezoekers	87
Club Groninger Museum	90
Groninger Museum Salon	93
Vereniging Vrienden van het Groninger Museum	96
Actie voor spoedig heropenen musea	97
JuniorClub	101
Publicaties, lezingen en externe activiteiten	102
Uitgaven	107
Nieuwe blik op collectie door <i>Bitterzoet Erfgoed</i>	108
Bedrijfsvoering	111
De Ondernemingsraad	113
Een bijzonder jaar voor de Menkemaborg	114
De drie codes	116
Groninger Museum viert Kerst met eerste eigen kerstbal	119
Raad van Toezicht	120
Financieel verslag	122
Colofon	130

Geachte lezer,

Je wilt het graag verdringen, maar bij een terugblik op het afgelopen jaar kunnen we er niet omheen om het ook over de coronapandemie te hebben. Terwijl grote winkelketens open mochten blijven, moesten musea de eerste weken van 2022 wederom hun deuren gesloten houden. Dat is niet alleen deprimerend voor iedereen die voor publiek werkt, het is ook economisch rampzalig. De eerste weken leggen de basis voor de rest van het jaar en met *JR: Chronicles* hadden we een zeer attractieve expositie in huis. Een lichtpuntje was dat de tentoonstelling van JR met zijn op indrukwekkende wijze gevisualiseerd maatschappelijk engagement een jonger publiek trok. Dat verzachtte de pijn enigszins.

Ook met *MEGALITH* van de Groningse kunstenaar Marit Westerhuis en met *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* presenteerden we twee tentoonstellingen waar actuele maatschappelijke vraagstukken in de focus stonden. Bij *MEGALITH* was het de klimaatverandering en bij *Zwart in Groningen* het Groningse koloniale en slavernijverleden en hoe dat doorwerkt tot de dag van vandaag. De laatste was onderdeel van de grote manifestatie *Bitterzoet Erfgoed*, die breed gedragen en met ruim 50 partners in Stad en Ommeland gerealiseerd werd. Deze manifestatie en alles wat we daarbij leerden zal een duurzaam effect hebben op de presentatie en programmering van het culturele veld in Groningen.

Het Groningens Ontzet betekende 350 jaar een keerpunt in het beroemde “Rampjaar” 1672. Het Groninger Museum presenteerde in 2022 met *Stad houdt stand* de centrale tentoonstelling over deze strijd tegen een vijandelijke aanval. Toen vlak voor de opening van de tentoonstelling Rusland met de aanval op Oekraïne begon, kregen de beelden van bombardementen en verzet een nare actualiteit.

Met *Kleur!* stelden we een eveneens zeer interessante en door het publiek hoog gewaardeerde expositie samen die uitsluitend werk uit de eigen collectie van ons museum bevatte. Dit soort thematentoonstellingen laten weer zien hoe rijk en origineel ons kunstbezit is. Met diezelfde collectie konden we dan ook nog in dialoog treden met de creaties van de 275 jaar oude Porzellan Manufaktur Nymphenburg. Het Starck Paviljoen zag er zelden zo betoverend uit.

Aan het einde van het jaar was er een reden tot vieren: de tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective* gaf aanleiding tot een grote opening in stijl. Velen die het museum een warm hart toedragen hebben we daar mogen begroeten. Tegelijkertijd is ons museumcafé geheel vernieuwd; na 12 jaar wederom vormgegeven door Maarten Baas. In combinatie met de winkel en de entreehal, die nu geheel openbaar toegankelijk is, is het een plek geworden waar Groningers elkaar ontmoeten, iets kunnen nuttigen en winkelen.

De ontwikkelingen in de wereld zoals de oorlog, de stijgende energielasten en de gevolgen daarvan voor de bedrijfsvoering stemmen ons helaas weer somber. We blijven afhankelijk van de steun van onze subsidiegevers, de sponsors en begunstigers, de Groninger Museum Salon, de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, de nieuwe Club Groninger Museum en de JuniorClub. Met de ELJA Foundation hebben we een genereuze partner erbij gekregen. Zij zal in de komende jaren onze activiteiten buiten het museum, het *outreach* programma voor jongeren, een sterke impuls geven. Allen dragen, samen met onze bezoekers, het museum een warm hart toe en namens alle medewerkers willen we hiervoor onze grote dank uitspreken.

Andreas Blühm, Algemeen directeur
 Esther Moesker, Zakelijk directeur

TEUN HOCKS
9 APRIL T/M 30 OKTOBER 2022

Vagebond, 1986

VOORWOORD
RAAD VAN TOEZICHT

7

Geachte lezer,

In 2022 hebben Directie en medewerkers van het Groninger Museum met beide handen de mogelijkheden aangegrepen om na de moeilijke coronaperiode weer toekomstgericht aan het werk te gaan. Het overzicht in dit jaarverslag getuigt daarvan. De Raad van Toezicht heeft voor hun veerkracht grote waardering.

Opnieuw mag worden vastgesteld dat de gemeente en de provincie Groningen, wethouder en gedeputeerde voorop, betrokken bleven bij ons museum en waar nodig extra hulp boden in moeilijke tijden. Inflatie, energiekosten en maar langzaam herstellende bezoekersaantallen maken dat ook noodzakelijk. We zijn voor die hulp en ook voor de persoonlijke betrokkenheid van bestuurders én ambtenaren zeer erkentelijk.

We namen in 2022 afscheid van Nathalie de Vries, die haar twee termijnen voltooide als lid van de Raad van Toezicht van het Groninger Museum. We zijn haar veel dank verschuldigd voor haar grote betrokkenheid en haar deskundige inbreng.

Cultuurstellingen staan onder forse druk. Onder die omstandigheden is een goede samenwerking tussen Directie, Ondernemingsraad en Raad van Toezicht van grote betekenis. We staan in onderscheiden verantwoordelijkheden samen voor de toekomst van het Groninger Museum. En doen dat met overtuiging!

De leden van de Raad van Toezicht:

Jacques Wallage, voorzitter

Cathy Jager

Agnes Koops

Sander Prinsen

Elmer Sterken

Nathalie de Vries (tot en met 16-12-2022)

Charlotte Wekker

SANDRA DE GROOT
OPUS, 2021

KINDERBIËNNALE
5 JUNI 2021 T/M 13 MAART 2022

MISSIE

Het Groninger Museum is extrovert, eigenzinnig en veelkleurig. De kwalitatief hoogstaande collecties en presentaties vormen de basis om de verbinding tussen bezoeker en museum en de bezoekers onderling te versterken. Het Groninger Museum wil een zo breed mogelijk publiek verwonderen, aanzetten tot meningsvorming en uitnodigen tot vaak en gevarieerd gebruik.

SUBSIDIEGEVERS, BEGUNSTIGERS, SPONSOREN, SCHENKERS EN BRUIKLEENGEVERS

SUBSIDIEGEVERS	SCHENKERS
Gemeente Groningen	Evert Alkema
Provincie Groningen	Horst Arians
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	Eric Blom
	Eldo Burgers-Gockinga en Celine Gockinga
BEGUNSTIGERS	Prof. Dr. Paul op de Coul
ELJA Foundation	Désirée E.C. Dominicus
Fonds 21	Jan Free
Gerrit van Houten Stichting	Johan van den Hende
Groninger Museum Salon	Hettie ter Hofstede
J.B. Scholtenfonds en H.S. Kammingafonds	Jos Holtkamp
Mondriaan Fonds	Christiaan J.A. Jörg
Prins Bernhard Cultuurfonds	Knol's Koek
Stichting Beringer Hazewinkel	Milan Kunc
Stichting De Ploeg	Freerk Nienhuis
Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-evenementen Gasunie en GasTerra	Pater Gratia Oriental Art
Stichting Niemeijer Fonds	Irene van der Pers-Bol
Stichting Stokroos	Koen Schuiling
Vereniging Rembrandt	Stichting GO350
Vereniging Vrienden van het Groninger Museum	John Veldkamp
VriendenLoterij	Egbert O. van der Werff
VSBFonds	Janneke van der Werp-de Groot
SPONSOREN	Fenny van der Wijk
Effektief Groep B.V.	Jan C. van der Wis
GasTerra	En schenkers die niet genoemd willen worden
Gasunie	BRUIKLEENGEVERS (LANGDURIG)
Groningen Seaports	FC Groningen
Hooghoudt	Gemeente Groningen
Rabobank Stad en Midden Groningen	R.K. Stedelijke Sociaal-Caritatieve Instelling Groningen
Van Mossel Autolease	Stichting Anders
Vermaat	Stichting De Ploeg

SAMENWERKINGSPARTNERS

SAMENWERKINGSPARTNERS	Lahti Museum of Visual Arts Malva	Stichting Folkingestraat Synagoge
AbelLeisure, Lochem	Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst, Utrecht	Stichting GO350, Groningen
Academie Minerva, Hanzehogeschool Groningen	Lentis, Groningen	Stichting IVAK, Eemsdelta
Akerk, Groningen	LINDA, Amsterdam	Stichting Kladmuur, Groningen
Akkoord van Groningen	Mantelzorgwaarderingskaart Humanitas, Groningen	Stichting Kunst en Cultuur, Assen en Groningen
Alfa-college, Groningen	Mapping Slavery	Stichting Méér Hoornse Meer, Groningen
Ambassade van de Italiaanse Republiek, Den Haag	Marketing Groningen	Stichting Monument & Materiaal, Groningen
Ambassadeurs van Groningen	Mediahuis Noord, Groningen	Stichting Move, Groningen
Amsterdam Fashion Institute	Menkemaborg, Uithuizen	Stichting Oogfonds Nederland, Utrecht
AVROTROS, Hilversum	Mirror Mirror, Amsterdam	Stichting Oud Winschoten
BBK Media, Amsterdam	Museum aan de A, Groningen	Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen
CEDON, München	Museum Belvédère, Heerenveen	Stichting Pittig Gekruid, Groningen
CJP, Amsterdam	Museum De Buitenplaats, Eelde	Stichting Platform Rampjaar Herdenking 1672-2022
CLASH, Groningen	Museum Nienoord, Leek	Stichting Prokkel, Apeldoorn
Club Guy & Roni, Groningen	Nederlandse Museumvereniging, Amsterdam	Stichting Unipartners, Groningen
Commercieele Club Groningen	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, Den Haag	Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Rotterdam
Coöperatie Sterke Musea Groningen (U.A.), Sappemeer	NITE, Groningen	Storyworld, Groningen
Cultuur Enzovoort, Amsterdam	Noordelijk Archeologisch Depot, Nuis	Street Art Museum Amsterdam
Dagblad van het Noorden, Groningen	Noorderbreedte, Groningen	Studio Maarten Baas, Den Bosch
De Zuidwester, Groningen	Noorderlicht, Groningen	Tassie, Amsterdam
Discriminatie Meldpunt Groningen	Noorderlink, Groningen	Terra College, Groningen
DPG Media, Amsterdam	Noorderpoort, Groningen	Terug naar het begin, Appingedam
Drents Museum, Assen	Noorderzon, Groningen	The Metropolitan Museum of Art, New York
Erfgoedpartners, Groningen	Noordpoolorkest, Groningen	Universitair Medisch Centrum Groningen
Eurosonic Noorderslag, Groningen	Noordstaat, Groningen	Universiteit Utrecht, Faculteit Geestes-wetenschappen, Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis
FC Groningen	NP3, Groningen	Universiteitsmuseum, Groningen
Forum Groningen	NRC, Amsterdam	Up to us, Groningen
Fries Museum, Leeuwarden	Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis, Amsterdam	USVA, Groningen
Gemeente Groningen	OOG TV, Groningen	Van Gogh Museum, Amsterdam
Geologische Dienst Nederland, Utrecht	Ostfriesland Biënnale	Van Mossel Autolease, Groningen
GRID Grafisch Museum, Groningen	Platform GRAS, Groningen	Veenkoloniaal Museum, Veendam
Groningen City Club	Prins Claus Conservatorium, Groningen	Vereniging Rembrandt, Den Haag
Groninger Archieven	Prinsenhof, Groningen	Vereniging Stad en Lande, Groningen
Hanzehogeschool, Groningen	Provincie Groningen	Vermaat, IJsselstein
Hooghoudt, Groningen	Rabobank Stad en Midden Groningen, Groningen	Vogue, Amsterdam
Iconic Houses Foundation, Utrecht	Rijksmuseum, Amsterdam	VriendenLoterij Amsterdam
Info Media Groep, Almere	Rijksuniversiteit Groningen	VRIJDAG, Groningen
Instituto Italiano di Cultura, Amsterdam	RTV Noord, Groningen	WerkPro, Groningen
JINC, Groningen	Schrijversvakschool, Groningen	Wetenschapsfestival Expeditie NEXT, Franeker
Jonge Harten, Groningen	Sociaal Economische Raad, Den Haag	Wij Groningen
JR Studio, Parijs	Sporthal Vinkhuizen, Groningen	Writer's Block, Leeuwarden
Königliche Porzellan Manufaktur Nymphenburg, München	SPOT, Groningen	Zernike College, loc. Montessori Lyceum, Groningen
Koninklijke Nederlandse Munt, Houten	Stedelijk Museum Coevorden	Zpannend Zernike, Groningen
Koninklijke Theodorus Niemeyer bv., Groningen	Steunpunt Mantelzorg, Groningen	
Kunstbende Groningen	Stichting De Ploeg, Groningen	
Kunstpunt Groningen	Stichting De Ploeg in Stad en Ommeland, Groningen	
KunstwerkT, Stadskanaal		

INTERVIEWS BITTERZOET ERFGOED

SPOREN VAN SLAVERNIJ

PORTRETTE CHRISTOPHER SMITH
INTERVIEWS DORIEN VRIELING

Het begon met het plan voor een kleine tentoonstelling en groeide uit tot een provinciebrede manifestatie: *Bitterzoet Erfgoed*. Meer dan 50 Groningse cultuur- en erfgoedinstellingen zetten een schijnwerper op de geschiedenis van de relatie van Groningen met het koloniale en slavernijverleden. Tot op heden zijn de sporen nog steeds zichtbaar en voelbaar. Vijf betrokkenen vertellen over hun bijdrage aan de manifestatie.

Barbara Henkes Initiatiefnemer *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*

Ceriel Wekker Jongerenambassadeur

Cissy Gressmann Projectcoördinator *Bitterzoet Erfgoed*

Vamba Sherif Schrijver

Lieuwe Jongsma Projectleider en conservator *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*

De website bitterzoeterfgoed.nl en het Instagramaccount [@bitterzoeterfgoed](https://www.instagram.com/bitterzoeterfgoed) zijn ontwikkeld voor alle informatie over en rondom de manifestatie en de deelnemers.

Barbara Henkes

INITIATIEFNEMER ZWART IN GRONINGEN

Historicus Barbara Henkes (Rijksuniversiteit Groningen) is de initiatiefnemer van de tentoonstelling *Zwart in Groningen*.

‘Van bevriende historici hoorde ik dat er een grote tentoonstelling over de slavernij zou komen in het Rijksmuseum. Mijn gedachte was meteen: dat moet niet beperkt blijven tot Amsterdam en de Randstad. Voor mijn boek *Sporen van het slavernijverleden in Groningen* had ik onderzoek gedaan in het depot van het Groninger Museum en zo leerde ik conservator Egge Knol kennen. Toen ik mijn idee voor een Groningse tentoonstelling met hem deelde, was hij aanvankelijk terughoudend: zoiets zou te veel lijken op de eerdere tentoonstelling *Rijk in Groningen*. Maar als je dezelfde objecten vanuit een nieuwe invalshoek benadert, ontstaat er een heel nieuw verhaal. Toen Andreas Blühm erbij betrokken raakte, kwam de bal aan het rollen. Hij zei al in een heel vroeg stadium: we moeten er veel meer erfgoedinstellingen bij betrekken! Daardoor speelden ook het Forum Groningen, de Groninger Archieven, Museum aan de A, het Universiteitsmuseum en de Stichting Oude Groninger Kerken vanaf het begin een rol bij de manifestatie als geheel.

Een van de hoogtepunten was voor mij de totstandkoming van het gigantische wandkleed in de Akerk, dat kunstenaar Hedy Tjin samen met een grote groep vrijwilligers gemaakt heeft. Ik heb in de kerk een lezing gegeven over de slavernij, kerk en gender. Daar kwamen veel onderwerpen bij elkaar. In de 18^e- en 19^e-eeuwse antislavernijbeweging kwamen vrouwen ook bijeen om over slavernij te praten en te borduren. Met wat ze maakten zamelden ze geld in, om daarmee slaven vrij te kopen.

Kleinschaliger, maar ook heel charmant, was een bijeenkomst in het Kinderboekenhuis in Winsum. Directeur Anja Sinnige en haar team hadden allemaal kinderboeken uitgezocht waarin raciale stereotypen naar voren kwamen. Op een zaterdagochtend hebben we daar met een grote groep Groningse geïnteresseerden over gepraat.

Ik denk dat er nog veel meer mogelijk is op het gebied van de geschiedenis van de slavernij. We hebben bij *Zwart in Groningen* vooral aandacht besteed aan de West-Indische Compagnie, maar ook over de Vereenigde Oostindische Compagnie valt veel te vertellen. Het zou ook mooi zijn als er in de toekomst meer ruimte is voor het internationale perspectief in deze tijd. Er is nu voor gekozen om het verhaal in het Nederlands te vertellen, en dat is heel begrijpelijk als je een onderwerp als dit voor het eerst aansnijdt, maar het zou mooi zijn om de grote groep buitenlandse studenten er in de toekomst meer bij te betrekken. Dan wordt het nog wat spannender, want dan komen er vaak schurende vragen. Dat is goed. Als je inclusie wilt, gaat dat nu eenmaal gepaard met au en pijn.’

Ceriel Wekker

JONGERENAMBASSADEUR

Ceriel Wekker is vwo-leerling op CSG Wessel Gansfort. Als jongerenambassadeur gaf hij rondleidingen aan groepen kinderen en jongeren bij de tentoonstelling *Zwart in Groningen*.

‘Ongelijkheid is niet alleen iets van vroeger, het speelt nog steeds. Daarom stelde ik de groepen jongeren die ik rondleidde niet alleen vragen over vroeger, maar ook over nú. Ik haalde bijvoorbeeld weleens mijn telefoon uit mijn zak. Dan vroeg ik: door wie worden deze dingen eigenlijk gemaakt? En in wat voor omstandigheden werken die mensen? Dat was vaak een goede manier om met elkaar in gesprek te komen. Ik ben zeventien jaar, nauwelijks ouder dan veel jongeren die ik rondleidde, dus ze namen me misschien niet even serieus als een leraar. Maar ik kende wél hun leefwereld, daar kon ik goed gebruik van maken.

Een onderdeel van de tentoonstelling dat vaak indruk maakte, is de film *Keloïd* van Faisel Saro. Daarin is de rug van een zwarte man te zien, waarop scheldwoorden letterlijk littekens hebben gevormd. Veel mensen hebben met racisme te maken, dus dat beeld kwam dichtbij, soms moest er zelfs iemand van huilen. Daar raakten we dan over aan de praat: hoe kijken we zelf tegen racisme aan? Wat zeg je zelf tegen een ander, hoe kun je dat veranderen? Er waren veel onderlinge verschillen in de groepen, we zaten allemaal in verschillende bubbels. Alleen al doordat de een opgroeit in de stad en de ander in een dorp. Maar door onderling ervaringen te delen, doorbraken we die bubbels soms een beetje.

De juiste vragen stellen is een kunst. Ik heb veel geleerd van de methode I ASK, waar we van het Groninger Museum een training over kregen. Bijvoorbeeld dat je nooit gesloten vragen moet stellen, en dat je beter gewoon een vraag in de groep kunt gooien dan iemand aanwijzen, omdat diegene zich anders onder druk gezet kan voelen. Dat het bovendien heel belangrijk is om een groep eerst even te laten *landen*, voordat je op de inhoud ingaat. Even bewust stilstaan bij de plek waar je bent, en kennismaken: wie zijn jullie, van welke school komen jullie?

Volgend jaar ga ik studeren – sociologie misschien, of filosofie. Het wordt in elk geval een studie die met mensen te maken heeft. Ik denk dat ik als student straks veel kan hebben aan alles wat ik als rondleider geleerd heb. Communiceren, de aandacht terughalen als iemand afhaakt, met zelfvertrouwen mijn verhaal vertellen.’

Cissy Gressmann

PROJECTCOÖRDINATOR BITTERZOET ERFGOED

Cissy Gressmann verbond als projectcoördinator van *Bitterzoet Erfgoed* de ruim 50 deelnemende organisaties met elkaar.

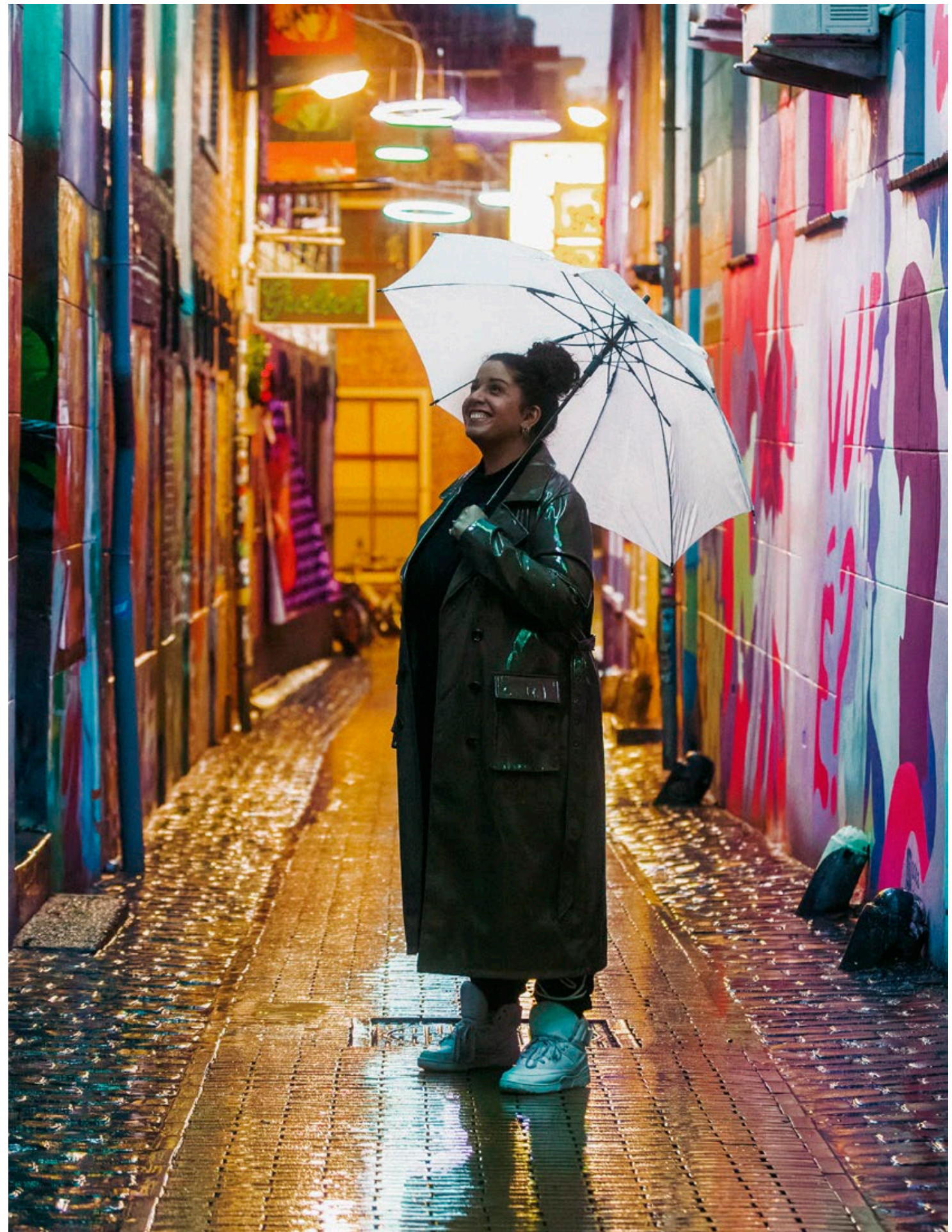
‘De slavernijgeschiedenis is van ons allemaal. We wonen in een van de rijkste landen van de wereld, in die zin profiteren we allemaal van het koloniale verleden. Maar we hebben er een verschillend gevoel bij. Als jouw bloedlijn teruggaat tot slaafgemaakten, voel je je waarschijnlijk meer deel van deze geschiedenis dan als je er nog nooit iets over gehoord had. En als je zelf van kleur bent, heb je misschien meer last van de doorwerking van het verleden op het heden. Dan kun je het onderwerp gevoelsmatig minder makkelijk opzijshuiven.

In eerste instantie was er, behalve ik, niemand van kleur bij de organisatie van *Bitterzoet Erfgoed* betrokken. Dat kan niet, je móet dit onderwerp meerstemmig benaderen, je wilt immers verschillende perspectieven op de geschiedenis laten zien. Daarom ben ik blij dat we vervolgens een grote stuurgroep opgezet hebben, met experts uit allerlei werkvelden die een link hebben met het koloniale verleden. Sommigen van hen ervaren uit de eerste hand de doorwerking op het heden, bijvoorbeeld doordat hun voorouders afkomstig zijn uit voormalige koloniën. De stuurgroep hielp ons onder andere om blinde vlekken te voorkomen.

Het samenwerken was een begin van een proces. Perfect ging het niet, maar dat kán ook niet als je voor het eerst aandacht besteedt aan zo’n heftig onderwerp. De een is verder in diens bewustwordingsproces dan de ander, dus voor sommigen gaat het allemaal te langzaam en voor anderen juist te snel. Het gaat erom dat er een begin gemaakt is. Ik denk dat het voor alle betrokken organisaties ontzettend waardevol was om op deze manier met elkaar in contact te komen. Ze hebben niet alleen een heleboel Groningers leren kennen die al bezig waren met het slavernijverleden, erfgoed en Groningse identiteit, ze weten elkáár nu ook beter te vinden.

Ik had wel gehoopt dat de landelijke media meer aandacht hadden besteed aan de manifestatie. Die aandacht bleef beperkt, terwijl geen andere provincie zo grootschalig aandacht besteed heeft aan haar eigen slavernijverleden. Een volgende keer zou ik meer investeren in overkoepelende communicatie.

In 2023 is het 160 jaar geleden dat Nederland de slavernij afschafte – op papier, weliswaar, want eigenlijk moesten veel slaafgemaakten daarna nog tien jaar doorwerken. Ik denk dat *Bitterzoet Erfgoed* een mooie aanloop is geweest. We hebben nu al bewustwording en verbinding kunnen creëren in de Groningse erfgoed- en cultuursector, en het onderwerp is nog lang niet afgesloten: tot 2024 loopt er een educatieproject waar ook het Groninger Museum aan meedoet.’

Vamba Sherif

SCHRIJVER

Schrijver Vamba Sherif voegde verhalen toe aan de kunstwerken in de tentoonstelling *Zwart in Groningen*. Hij schreef fictieve dagboeknotities vanuit de slaafgemaakte mensen die in de kunstwerken afgebeeld waren.

‘Van de witte mensen op de schilderijen wisten we om wie het ging. Vaak was het schilderij naar hen vernoemd. Van de zwarte mensen die erop afgebeeld stonden hadden we geen naam, zij dienden alleen maar als decor. Zo kwam ik op het idee om hen een stem te geven. Het Groninger Museum had me gevraagd om de verhalen tot me te laten doordringen en erop te reageren op een manier die mij goed leek.

Ik stelde mezelf de vraag: wat zou deze persoon denken, voelen? Dat was mijn uitgangspunt. Daarbij heb ik zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de historische context. Voor mijn eerste boek, *Het land van de vaders*, had ik me uitgebreid verdiept in de wereldwijde slavernijgeschiedenis, dus ik wist er al veel van.

Het schrijven was soms confronterend. Vooral toen ik me voorstelde hoe het moet zijn geweest om van het ene op het andere moment opgepakt te worden. Je leidt een gelukkig leven, en plotseling maakt iemand anders je tot zijn eigendom. Zo is het miljoenen mensen vergaan, en hun nakomelingen dragen tot op de dag van vandaag die erfenis. Dat blijft een onwerkelijk idee.

Als mijn verhalen meer begrip hebben gekweekt voor die nakomelingen, heb ik mijn werk goed gedaan. Natuurlijk heb ik er geen miljoenen mensen mee bereikt, maar enkelen is ook al mooi. Het raakt me dat er mensen naar de tentoonstelling zijn gekomen die de verhalen lazen en nu, als ze tegenover een donkere mens zitten in de bus, beseffen dat diegene een verleden met zich meedraagt.

De geschiedenis leeft voort in ons allemaal. Als we dat beseffen, leidt dat misschien tot meer empathie, meer liefde voor elkaar.’

Lieuwe Jongsma

PROJECTLEIDER EN CONSERVATOR ZWART IN GRONINGEN

Lieuwe Jongsma is junior conservator Groninger geschiedenis bij het Groninger Museum. Hij was samensteller en projectleider van de tentoonstelling *Zwart in Groningen*.

‘Soms wordt geschiedenis in een museum gebruikt als omlijsting van kunst. Bij *Zwart in Groningen* dient de kunst juist ter ondersteuning van de geschiedenis. We hebben het ingezet om verder te gaan waar het bronnenmateriaal stopte. Vamba Sherif heeft verhalen toegevoegd aan de kunstwerken, die weliswaar fictief zijn, maar gebaseerd zijn op onderzoek naar de tijd. Ze hadden dus waar kunnen zijn. En Faisel Saro heeft de lijn van de geschiedenis naar het heden juist zichtbaar gemaakt. Door hun werk is de tentoonstelling completer en waardevoller geworden.

Als historicus ben ik ook blij dat we hebben laten zien dat de slavernij niet alleen ging over winst, maar misschien nog wel meer over prestige. Onze koloniale geschiedenis is door sommige historici gebagatelliseerd, omdat ze vonden dat de gemaakte winst wel meeviel. Maar mensen in slavernij houden hing ook samen met prestige. Daarom lieten Groningers op hun grafsteen zetten dat ze slavenhouder waren geweest en daarom poseerden ze voor een schilder met een zwarte ‘bediende’ naast zich.

Ik heb van dichtbij gezien dat *Bitterzoet Erfgoed* voor meer bewustwording heeft gezorgd bij de betrokken instellingen. Medewerkers zijn er meer van doordrongen geraakt dat je als museum grote maatschappelijke impact kunt hebben, en dat het belangrijk is om gemarginaliseerde groepen zichtbaar te maken én je museum binnen te halen.

Er waren twee groepen die we in het bijzonder wilden bereiken. Aan de ene kant de groep mensen die het slavernijverleden ziet als eigen erfgoed, waaronder mensen van kleur. En aan de andere kant het publiek dat wat vertrouwder met ons is – de veelal wat conservatievere bezoeker die zichzelf ziet als ‘inheemse Groninger’. Die laatste groep is geneigd te denken: dit is niet mijn geschiedenis. Wat niet terecht is, want het waren de witte Groningers die deelnamen aan de slavernij. We zochten naar een toon waarmee we beide groepen konden aanspreken. Volgens mij is dat gelukt, ik heb een heel divers publiek in het museum gezien.

Hoe het verder gaat? Ik hoop dat deze geschiedenis een vast onderdeel wordt van het werk van musea en erfgoedinstellingen. Een project is tijdelijk, het slavernijverleden moet juist doorlopend aandacht krijgen. Bij ons is het nog een soort voetnoot in de presentatie van de vaste collectie, daar gaan we het meer benadrukken. Maar ook de Stichting Oude Groninger Kerken is vast-besloten het onderwerp op de kaart te blijven zetten, net als het Museum aan de A.’

**BITTERZOET ERFGOED
ZWART IN GRONINGEN**
19 FEBRUARI T/M 11 SEPTEMBER 2022

Ze denken hier dat ik niet goed bij mijn hoofd ben, omdat ik soms lang in het niets kan blijven staren en gesprekken voer met voor hun wereld onzichtbare wezens. Wat ze niet weten is dat ik over de gave beschik om in de toekomst en ver in het verleden te kijken. Mijn moeder was een wintprijsteres in Suriname, en ze kwam uit een geslacht van hoge priesters in Afrika. Deze priesters waren de vertegenwoordigers van Ifa op aarde. Ze waren de Orunmila's. Om een Ifa hogepriester te worden, wat maar voor enkelen is weggelegd, zei mijn

moeder, moest je honderden verzen van buiten leren waarin de kunst, de cultuur en de geschiedenis van haar volk samenkomen. De wintprijsters zijn de schakel tussen de levenden en de voorouders. En ik heb hun gave geërfd. Ik sta met een voet in de zichtbare en met de andere

in de onzichtbare wereld. Soms verlies ik me volledig in de onzichtbare wereld, zoals nu in het bijzijn van deze witte man. Telkens als ik in de toekomst staar, zie ik het moment dat een zwarte man de machtigste leider ter wereld is geworden. En ikzelf ben gereïncarneerd als strijder in een beweging die poogt meer vrijheid en gelijkheid in de wereld te bewerkstelligen. Laat ze hier dus maar denken dat ik niet goed bij mijn hoofd ben. Mijn tijd komt nog.

Mijn levensverhaal begint niet in de wereld van de vrouw achter wie ik sta, maar in een dorp aan de oever van de Joliba, een van de langste rivieren van Afrika. Voordat ik in de

boeien werd geslagen en als eigendom van iemand hierheen werd gevoerd, speelde ik dikwijls langs het water of zwom ik urenlang in de rivier, op zoek naar haar rijkdom, naar de kreeften of mooie vissen, of naar de donkere ruimtes tussen rotsen waar het water kouder was. Ik denk nu aan dat leven, vooral aan een moeder die mij verwendde, aan een vader die streng maar rechtvaardig was, en aan een zus die zo erg van mij hield dat ik zeker weet dat het verdriet van mijn afwezigheid haar langzaam heeft gewurgd. Ik denk aan haar als ik bevolen wordt om in dit schilderij te figureren. In een andere wereld, in mijn dorp, had de musicerende jonge dame mijn wetmatige vrouw kunnen zijn, een goede vriendin van mijn zus. En we hadden in het openbaar kunnen bedrijven wat we elke dag stilletjes doen, met onze snelle blikken en aanrakingen. Ze is een voor mij verboden vrucht. In het nu zijn we samen in de wereld, maar het is niet hetzelfde.

Terwijl honderden zich verzamelden om de vrijheidsboom te planten, stond ik daar met een ambivalent gevoel. Wat is vrijheid voor de ene mens als de andere nog steeds getekend is door een systeem dat zijn menselijkheid stelselmatig in twiifel trekt. Ook al ben ik gezegend met de gave om te genezen en ben ik in bijna alles beter dan mijn eigenaar (hij haast zich mij om raad te vragen iedere keer als hij zich onwel voelt), word ik geacht geduldig en onderdanig te reageren op zijn wispelturige temperament. Welke duivelse constructie houdt zo'n barbaarse wereld in stand, een wereld waarin de genezer voor

zijn bestaan afhankelijk is van de zieke? Ik kom uit een geslacht van genezers aan wie de goden een oog hebben geleend dat voorbij de werkelijkheid ziet. Deze kracht stelt me in staat met andere gelijgestemde te communiceren. En wat zie ik, terwijl ik tussen deze joelende menigte sta, die het vertrek van de Prins van Oranje viert en de Fransen welkom

heet als redders? Ik zie dat op het eiland Haiti, aan de andere kant van de oceaan, mensen met mijn kleur, geïnspireerd door de idealen van de Franse Revolutie, bezig zijn hun vrijheid te veroveren door juist de Franse slavenhouders te verdrijven.

Niets staat vast en alles kan veranderen. Ook het juk van oedendrukking kan worden afgegooid. Maar niet zonder durf en moed van de enkeling. Deze visie maakt dat ik kan dromen.

257

AANWINSTEN

93

OBJECTEN IN TIJDELIJK BRUIKLEEN GEGEVEN
DOOR HET GRONINGER MUSEUM

164

OBJECTEN GESCHONKEN AAN HET
GRONINGER MUSEUM

93

OBJECTEN AANGEKOCHT DOOR
HET GRONINGER MUSEUM

COLLECTIES

VOOR EN ACHTER DE SCHERMEN

Het Groninger Museum verwerft kunst die verdieping brengt in de verschillende delen waaruit de collectie bestaat en waarmee een link wordt gelegd tussen verleden en heden. Criteria als duurzaamheid, diversiteit, inclusie en actualiteit vormen het kader waarbinnen wordt geselecteerd.

Het werk van de medewerkers van de afdeling Collecties is voor een groot deel niet zichtbaar voor het publiek. Veel van de collectie van het Groninger Museum is te vinden in het depot. De objecten worden er geconserveerd maar ook gerestaureerd. Bovendien wordt er door de medewerkers gewerkt aan het digitaliseren van de collectie.

Digitalisering

Het digitaliseren van de collectie richt zich volledig op het compleet in beeld brengen van elk onderdeel uit de collectie van het Groninger Museum voor intern en extern gebruik. Dat betekent dat elk object in de collectie van het Groninger Museum wordt bekeken, beschreven en gefotografeerd.

DIGITALISERINGSPROJECT

Dit vierde jaar van het digitaliseringsproject stond volledig in het teken van de ontsluiting van de deelcollectie keramiek. De circa 10.000 objecten zijn dankzij een fotograaf, medewerker(s) Collecties en de beheerder van het digitale fotoarchief volledig geregistreerd, gefotografeerd en ontsloten. Hierin is ook al een groot deel van de snel groeiende collectie van Stichting Anders meegenomen, die het Groninger Museum sinds 2020 in langdurig bruikleen heeft.

Gelijktijdig is halverwege 2022 een herstart gemaakt met de ontsluiting van de deelcollectie prenten en tekeningen, die bestaat uit ongeveer 12.000 objecten. De fysieke registratie wordt uitgevoerd door een medewerker Collecties en het registreren van de prenten en tekeningen in hoge resolutie door de Groninger Archiven. De beeldverwerking wordt gedaan door de beheerder van het fotoarchief. Het afgelopen half jaar zijn ongeveer 500 werken uit deze deelcollectie gedigitaliseerd.

Omdat de nadruk het afgelopen jaar heeft gelegen op de afronding van de collectie keramiek, is de digitalisering van de deelcollectie zilver, munten en penningen blijven liggen. In 2023 wordt deze digitalisering weer opgepakt.

Buiten de muren van het museum en het depot is ook een slag geslagen in de digitalisering van de collectie. In de Menkemaborg in Uithuizen bevindt zich een groot aantal objecten van het Groninger Museum. In nauwe samenwerking met de medewerkers van de borg, zijn de meest handzame objecten ondertussen geregistreerd en gefotografeerd. Begin 2023 wordt verder gewerkt aan de digitalisering van de schilderijen, werken op papier en het meubilair.

CONSERVERING EN RESTAURATIE

Ter gelegenheid van de tentoonstelling *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* is door Anne-Marieke Millenaar van het Noordelijk Atelier Textielrestauratie een historisch en zeer kwetsbaar vaandel uit de collectie geconserveerd. Het vaandel had lang geleden al een eerdere restauratiepoging ondergaan en is vanaf de voorkant gedoubleerd. De destijds gebruikte lijm heeft de stof sterk verkleurd. Bij nader onderzoek bleek het vaandel te zwak om op te hangen en kon zo dus niet tentoongesteld worden. Om het vaandel in de toekomst aan publiek te kunnen tonen, is een steundoek aangebracht en enkele tunnels om een stok doorheen te schuiven.

Keramiekrestaurator Noor Camstra heeft net als voorgaande jaren diverse stukken keramiek, steengoed en porselein onder handen genomen. Onder andere een groot Delfts kaststel bestaande uit twee knobbelvazen, een dekselpot en een grote Japanse schotel uit de negentiende eeuw zijn gereinigd, gebleekt, gelijmd, aangevuld en de decoraties zijn geretoucheerd.

Voor de presentatie van de vaste collectie in de Erflaterzaal in het Groninger Museum, zijn twee schilderijen naar Restauratieatelier Marjan de Visser gegaan; een portret van Anna Elema uit 1598 en een portret van de Nederlandse componist Johannes Worp, geschilderd door Johannes Hinderikus Egenberger (Arnhem 1822 – 1897 Utrecht). Bij beide portretten zijn schades hersteld, is de voor- en achterkant gereinigd, zijn retouches aangebracht en is de inlijsting verbeterd.

Naar aanleiding van enkele tentoonstellingen in het Groninger Museum en bruikleenaanvragen zijn tot slot een tiental lijsten van schilderijen gerestaureerd door Jan Zijlstra van RestauL'art. Zo is speciaal voor de tentoonstelling *Wanderlust. Nederlandse kunstenaars op reis 1800 – 1900* in het Dordrechts Museum de lijst van *Waterval in de Dussel bij Erkrath* van Willem Roelofs (Amsterdam 1822 – 1897 Berchem) gerestaureerd.

COLLECTIES
VOOR EN ACHTER DE SCHERMEN

Scheningen

In 2022 ontving het Groninger Museum 164 objecten van 24 schenkers. Een grote aanwinst voor het museum is de schenking van Jos Holtkamp van meer dan 100 gebruiksvoorwerpen en designstukken ontworpen door Philippe Starck (Parijs 1949).

Naast deze grote gift zijn een aantal unieke, individuele objecten geschonken, zoals een deur met tags van beroemde New Yorkse en Groningse graffitischrijvers uit de jaren '80 en '90, waaronder Toxic (New York 1965), Daze (New York 1962) en Dondi (New York 1961 – 1998 New York). Deze deur kreeg het Groninger Museum eerst in bruikleen voor de tentoonstelling *Graffiti in Groningen*. Na afloop schonk Hettie ter Hofstede de deur en is deze toegevoegd aan de vaste collectie. De deelcollecties regionale kunst en kunstnijverheid zijn bovendien met enkele stukken aangevuld, net als de deelcollecties Aziatische keramiek, schilderijen, prenten en tekeningen.

Bruiklenen

Het Groninger Museum heeft in 2022 diverse regionale, nationale en internationale tentoonstellingen ondersteund met bruiklenen. Er werden tijdelijk 93 objecten uitgeleend aan in totaal 29 musea en instellingen in binnen- en buitenland.

REGIONAAL

Regionaal zijn zilver, munten, penningen, overige kunst en historische voorwerpen die in relatie staan tot het slavernijverleden van Groningen en/of met het Groningens ontzet in bruikleen gegeven.

NATIONAAL

Nationaal was er een toename in aanvragen van schilderijen en werken op papier van voornamelijk vrouwelijke kunstenaars zoals Alida Pott (Groningen 1888 – 1931 Groningen), Suze Robertson (Den Haag 1855 – 1922 Den Haag), Charley Toorop (Katwijk 1891 – 1955 Bergen) en Margaritha Feuerstein (Aardenburg 1893 – 1986 Den Haag).

INTERNATIONAAL

Internationaal werd er vanuit de designcollectie, het oeuvre van de Groninger kunstenaarsgroep De Ploeg en de modectie van het Groninger Museum uitgeleend. Het ModeMuseum Antwerpen toonde modestukken van ontwerpers Viktor & Rolf (Geldrop 1969 en Dongen 1969), Issey Miyake (Hiroshima 1938 – 2022 Tokio), Comme des Garçons en Hussein Chalayan (Nicosia, Cyprus 1970) in de tentoonstelling *Mirror Mirror, Mode en de Psyche*.

Samen met de Städtische Galerie Bietigheim-Bissingen is een grote reizende tentoonstelling ontwikkeld rondom De Ploeg. Deze tentoonstelling bestaat uit meer dan 200 werken (waaronder schilderijen, werk op papier, gebruiksvoorwerpen en textilia) afkomstig uit de collectie van het Groninger Museum. De tentoonstelling doet in twee jaar tijd vier verschillende musea in Duitsland aan onder de titel *Avantgarde in den Niederlanden – Die expressionistische Künstlergruppe “De Ploeg”*.

Op het gebied van design had Maarten Baas (Arnsberg 1978) zijn expositie in Lahti, Finland, met de tentoonstelling *Maarten Baas: Hide and Seek*. Het Groninger Museum heeft met diverse stukken uit de collectie bijgedragen, waaronder de serie *Where There’s Smoke* van Baas. Deze is gebaseerd op de eerste *Smoke* serie en was op verzoek van het Groninger Museum ter gelegenheid van de tentoonstelling *Maarten Baas, Hide & Seek* in 2017 gemaakt.

TIJDELIJK IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Nationaal
Allard Pierson Museum, Amsterdam
Dordrechts Museum
Fries Museum, Leeuwarden
Het Nieuwe Instituut, Rotterdam
Kloostermuseum St. Bernardushof, Aduard
Kunsthall, Rotterdam
Kunsthall Kade, Amersfoort
Kunstmuseum Den Haag
Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren
Limburgs Museum, Venlo
Museum aan de A, Groningen
Museum de Fundatie, Zwolle
Museum de Wieger, Deurne
Museum Dr8888, Drachten
Museum Panorama Mesdag, Den Haag
Museum Prinsenhof, Delft
Rijksmuseum, Amsterdam
Singer Laren
Stedelijk Museum Alkmaar
Stedelijk Museum Coevorden
Veenkoloniaal Museum, Veendam

Internationaal

Brücke-Museum, Berlijn (Duitsland)
Lahti Museum of Visual Arts Malva (Finland)
Landesmuseum Württemberg, Stuttgart (Duitsland)
MoMu, Antwerpen (België)
National Museum of Korea, Seoul (Zuid-Korea)
Pinacoteca cantonale Giovanni Züst, Rancate (Zwitserland)
Power Station of Art, Shanghai (China)
Städtische Galerie, Bietigheim-Bissingen (Duitsland)

LANGDURIG IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Drents Museum, Assen
Dordrechts Museum
Ennemaborg, Midwolda
Fries Museum, Leeuwarden
Fries Scheepvaartmuseum, Sneek
Gemeente Groningen
Gemeente Het Hogeland
GRID Grafisch Museum Groningen
Groninger Archieven
Joods Historisch Museum, Amsterdam
Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren
Landgoed Verhildersum, Leens
Museum Arnhem
Museum Klooster Ter Apel
Museum Menkemaborg, Uithuizen
Museum Nienoord, Leek
Museum Stad Appingedam
Museum W., Weert
Museum Wierdenland, Ezinge
Nationaal Militair Museum, Soest
Openluchtmuseum Het Hoogeland, Warffum
Provincie Groningen
Stichting Musea Heiligerlee
Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen
Universiteitsmuseum Groningen
Veenkoloniaal Museum, Veendam
Vestingmuseum Bourtange

GRAFFITI IN NEW YORK EN GRONINGEN
20 NOVEMBER 2021 T/M 2 OKTOBER 2022

Center
Job Lounge

De Collectie
Bernadet ten Hove
Nymphenburg x
Groninger Museum

STEUN KUNSTENAARS
UIT OEKRAÏNE
SUPPORT ARTISTS FROM UKRAINE
UNTERSTÜTZEN SIE KÜNSTLER
AUS DER UKRAINE

JELLE MASTENBROEK
Groningen 1988
Safe Offering, 2022
Groninger Museum
Groningen

DE PRONKKAST VAN JELLE MASTENBROEK LAAT ZICH HOREN VOOR KUNSTENAARS UIT OEKRAÏNE

Op 24 februari 2022 viel Rusland buurland Oekraïne binnen vanuit meerdere kanten in een grote escalatie van de Russisch-Oekraïense Oorlog die sinds 2014 gaande is. De invasie veroorzaakte Europa's grootste vluchtelingencrisis sinds de Tweede Wereldoorlog.

Het Groninger Museum en de Vereniging voor Vrienden van het Groninger Museum steunen kunstenaars uit Oekraïne met de opbrengst uit *Safe Offering*. Deze

muzikale pronkkast van Jelle Mastenbroek (Groningen 1988) laat een melodie klinken na een bijdrage van 2 euro, 1 euro of 50 cent, doordat het muntstuk onderweg naar de kluis tegen porseleinen serviesgoed aantikt.

Doorgaans sparen bezoekers op deze manier met de Vrienden mee voor de aankoop van nieuwe kunstwerken. De opbrengst van de kast gaat nu volledig naar Peace for Art, een stichting die Oekraïense kunstenaars en de Oekraïense cultuur steunt.

JR
(Parijs 1983)

Chroniques de Clichy Montfermeil, Work in progress #1, #2, #3, 2019

EDITION UNIQUE, RELIEF INK JET DRUK, LASER GESNEDEN KARTON, VINYL, GEDRUKT DURACLEAR, STAAL EN PLEXI,
70 CM X 140 CM X 7 CM
AANKOOP MET STEUN VAN DE GRONINGER MUSEUM SALON

De drie unieke foto's van de *Chroniques de Clichy Montfermeil* zijn representatief voor JR's werk. Hij groeide op in de Parijse buitenwijk en begon daar als tiener met een aantal vrienden graffiti te spuiten. Toen hij in de metro een camera vond, legde hij de nachtelijke avonturen van zijn medestrijders vast.

Op 27 oktober 2005 stierven twee jongens, Zyed Benna en Bouna Traoré, in Clichy Montfermeil op hun vlucht voor de politie. Dat incident veroorzaakte gewelddadige opstanden in heel Frankrijk.

Nadat JR al een wereldbekende kunstenaar was keerde hij in 2016 met filmmaker Ladj Ly (Mali 1978) naar Clichy Montfermeil terug. Beide nodigden meer dan 750 bewoners uit, waaronder deelnemers aan de rellen in 2005 en de burger-meester van de wijk. De figuranten spiegelde de dagelijkse strijd en de veranderingen in het stedelijke landschap. Ironisch detail is dat de burgemeester, die ooit JR nog had aangeklaagd, nu zelf model stond. (AB)

AANWINSTEN

BEELDHOUWWERK

FREDERIK ENGEL JELTSEMA
(Uithuizen 1879 – 1971 Den Haag)

Dansende vrouw, 1900-1910, brons, 38 cm, aankoop van Catawiki met steun van de VriendenLoterij, 2022.0436

FAISEL SARO
(Willemstad 1974)

Sociaal Sculptuur 201, 2022, giethars, betonproducten, 125 cm x 125 cm x 30 cm, aankoop van de kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0136

DESIGN

ROSS ANDERSON
(Verenigde Staten 1951)
FREDERIC SCHWARTZ
(New York 1951 – 2014 New York)

Roses, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, aankoop van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0358

JAVIER BELLOSILLO
(Madrid 1948 – 2004 Madrid)

Ruin, 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, aankoop van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0349

ANDREA BRANZI
(Florence 1938)

Autunno (serie: Quattro Stagioni di Tom), 2022, keramiek, 56 cm x Ø 17 cm, aankoop van Cor Unum Contemporary Ceramics, 2022.0281

ALDO CIBIC
(Schio 1955)

Paesaggio Italiano, 2015, producent De Gustibus Collection, porselein, 14 cm x 39.8 cm x 7.8 cm, aankoop van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0382

MICHELE DE LUCCHI
(Ferrara 1951)

Inverno (serie: Quattro Stagioni di Tom), 2016, keramiek, 50 cm x 50 cm x 50 cm, aankoop van Cor Unum Contemporary Ceramics, 2022.0282

NATHALIE DU PASQUIER
(Bordeaux 1957)

GEORGE SOWDEN
(Leeds 1942)

Gracieux Acceuil (serie: Objects for the Electronic Age), 1983, producent Arc 74, staal, hout, kunststof, laminaat, 14.5 cm x 18.5 cm x 18.5 cm, schenking van Irene van der Pers-Bol, 2022.0383

GWATHMEY SIEGEL KAUFMAN
(Opgericht 1968)

Tuxedo Black, ca. 1985 producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0362

KEITH HARING
(Reading, Pennsylvania 1958 – 1990 New York)

Doubles, 1992, producent Swid Powell, keramiek, 4 cm x Ø 30.5 cm, 2022.0375

TRIX
(Chur 1933)

ROBERT HAUSSMANN
(Zürich 1931 – 2021 Zürich)

Broken, 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, aankoop, 2022.0355

Black Stripes, 1985, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0365

Stars, 1985, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0370

White Stripes, 1985, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0374

STEVEN HOLL
(Washington 1947)

Volumetric, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0350

Planar, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0352

Linear, 1986, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0369

HANS HOLLEIN
(Wenen 1934 – 2014 Wenen)

Festival, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0363

Kaleidoscope, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0366

ARATA ISOZAKI
(Oita 1931 – 2022 Okinawa)

Stream, 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0359

ROY LICHTENSTEIN
(New York 1923 – 1997 New York)

Künstlerteller, 1990, producent Rosenthal-Porzellan A.G., porselein, transferprint, 2 cm x Ø 31 cm, 2022.0380

Künstlerplatzteller, 1990, producent Rosenthal-Porzellan A.G., porselein, transferprint, 2 cm x Ø 31 cm, 2022.0381

ROBERT MAPPLETHORPE
(New York 1946 – 1989 Boston)

Calla Lilly, 1984 (serie: Flower Suite), 1989, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3.5 cm x Ø 30.5 cm, 2022.0376

Orchid, 1987 (serie: Flower Suite), 1989, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3.5 cm x Ø 30.5 cm, 2022.0377

Flower, 1986 (serie: Flower Suite), 1989, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3.5 cm x Ø 30.5 cm, 2022.0378

RICHARD MEIER
(Newark 1934)

Anna, 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0354

Signature, 1993, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0357

ALESSANDRO MENDINI
(Milaan 1931 – 2019 Milaan)

Bicchieri in Scena 350.01, 1993, producent Venini, muranoglas, 25 cm x 8.5 cm, 2022.0390

Bicchieri in Scena 351.01, 1994, producent Venini, muranoglas, 28 cm x 9.8 cm, 2022.0391

Bicchieri in Scena 350.02, 1993, producent Venini, muranoglas, 30 cm x 10.6 cm, 2022.0392

Bicchieri in Scena 351.00, 1994, producent Venini, muranoglas, 28 cm x 10.5 cm, 2022.0393

Bicchieri in Scena 351.02, 1994, producent Venini, muranoglas, 31.5 cm x 10.4 cm, 2022.0394

ROBERT LEE MORRIS
(Neurenberg 1947)

Camelot, ca. 1994 producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3.5 cm x Ø 30.5 cm, 2022.0367

PAOLO PORTOGHESI
(Rome 1931)

Atlantis, ca. 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0360

Objecten 2022.0350, 2022.0352, 2022.0354, 2022.0355, 2022.0357, 2022.0359, 2022.0360, 2022.0362, 2022.0363, 2022.0365, 2022.0366, 2022.0367, 2022.0369, 2022.0370, 2022.0374-2022.0378, 2022.0380, 2022.0381, 2022.0390-2022.0394 zijn aankopen van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds

GEORGE SOWDEN (Leeds 1942)
Estate (serie: Quattro Stagioni di Tom), 2022, aardewerk, 57 cm x 29 cm x 16 cm, aankoop van Cor Unum Contemporary Ceramics, 2022.0280
Rio, 1987, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, aankoop van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0353
PHILIPPE STARCK (Parijs 1949)
Sidewalker Trottinette “26, 1993, producent Bauwerk, aluminium, 105 cm x 187 cm x 13 cm, schenking, 2022.0004
Vase, 1992-1993, producent Driade, glas, 41 cm x Ø 32 cm, schenking, 2022.0005
Parfumfles Nina Ricci: L’air du temps, 2010, glas, kunststof, 20 cm x 9 cm x 4 cm, schenking, 2022.0006
Hot Fredo Thermosfles, groen 1993, producent Alfi Brand, kunststof, glas, 36.8 cm x Ø 17.1 cm, schenking, 2022.0007
Walla Walla, 1994, producent Flos, kunststof, lampen (onderdelen van verlichtingsmiddelen), 29 cm x 27 cm x 8 cm, schenking, 2022.0008
Douchemengkraan Axor Starck, 21 ^e eeuw, producent Axor, messing (koperlegering), 27 cm x 9.5 cm, schenking, 2022.0009
PUMA Naked brief, 2006, producent Puma, textilia, maat L, schenking, 2022.0010
PUMA Naked thong, 2006, producent Puma, textilia, maat L, schenking, 2022.0011
PUMA Naked crewneck tee, 2006, producent Puma, textilia, maat L, schenking, 2022.0012
PUMA x Philippe Starck, 2004, producent Puma, kunststof, rubber, schoenmaat 42, schenking, 2022.0013
PUMA x Philippe Starck, 2004, producent Puma, kunststof, rubber, schoenmaat 42, schenking, 2022.0014
Expandable Backpack YAP, 2000, producent Samsonite, polyester, aluminium, 37.5 cm x 26 cm x 7 cm, schenking, 2022.0015
Jim Nature Portable Television, 1994, Producent Saba, kunststof, houtproducten, elektronische onderdelen, 37.1 cm x 39.1 cm x 40.1 cm, schenking, 2022.0016
Coeur Heart, 1999, CD-ROM, producent Virgin Records, blik (materiaal), drukinkt, 12.5 cm x 13.5 cm x 1 cm, schenking, 2022.0017
Corps Body, 1999, CD-ROM, producent Virgin Records, blik (materiaal), drukinkt, 12.5 cm x 13.5 cm x 1 cm, schenking, 2022.0018
Conscience, 1999, CD-ROM, producent Virgin Records, blik (materiaal), drukinkt, 12.5 cm x 13.5 cm x 1 cm, schenking, 2022.0019
Tête Head, 1999, CD-ROM, producent Virgin Records, blik (materiaal), drukinkt, 12.5 cm x 13.5 cm x 1 cm, schenking, 2022.0020

Max Le Chinois, 1990, producent Alessi, roestvrij staal, messing (koperlegering), kunststof, 29.8 cm x 30.2 cm, schenking, 2022.0021
Optical Mouse by S+Arck, 2004, producent Microsoft, kunststof, 19.7 cm x 21 cm x 5.5 cm, schenking, 2022.0022
Sesamo, 1991, producent Kleis, aluminium, 8 cm x 10.5 cm x 6.6 cm, schenking, 2022.0023
La Bohème 3, 2000, producent Kartell, kunststof, 42.5 cm x 33 cm, schenking, 2022.0024
Saint-Esprit (serie: Kartell Gnomes stools), 1999, producent Kartell, kunststof, 44 cm x 40 cm, schenking, 2022.0025
Napoléon (serie: Kartell Gnomes stools), 1999, producent Kartell, kunststof, 44 cm x 40 cm, schenking, 2022.0029
Attila (serie: Kartell Gnomes stools), 1999, producent Kartell, kunststof, 46 cm x 40 cm, schenking, 2022.0030
Schaalmodel Nani Nani Building, Tokio, Japan, 1986, producenten O.W.O Montfort-l’Amaury en Alessi, aluminium, 15.5 cm x 7 cm x 11 cm, schenking, 2022.0031
Schaalmodel Le Moul’t, Ile Saint-Germain, Parijs, 1986, producenten O.W.O Montfort-l’Amaury en Driade, aluminium, 7.5 cm x 23.5 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0032
Schaalmodel Moon Dog building, Tokio, 1987, producenten O.W.O Montfort-l’Amaury en Alessi, aluminium, 12 cm x 18.7 cm x 6 cm, schenking, 2022.0033
Schaalmodel Asahi building, Tokio, 1986, producenten O.W.O Montfort-l’Amaury en Alessi, aluminium, 13 cm x 19 cm x 9.5 cm, schenking, 2022.0034
POAA dumbbells, 1999, producent XO, roestvrij staal, kunststof, 20 cm x 10 cm x 6 cm, schenking, 2022.0035
Moosk, 1996, producent Alessi en Thomson Consumer Electronics, kunststof, 20.5 cm x 13.5 cm x 9 cm, schenking, 2022.0040
Poe Radio, 1996, producent Alessi en Thomson Consumer Electronics, kunststof, 25 cm x 16.5 cm x 17.5 cm, schenking, 2022.0041
Coo Coo radio alarm clock, 1996, producent Alessi, Thomson Consumer Electronics en Saba, kunststof, 20 cm x 10 cm x 10 cm, schenking, 2022.0042
Don O, 1990, producent Telefunken, kunststof, elektronische onderdelen, 13.5 cm x 43 cm x 10.5 cm, schenking, 2022.0044
Oyé Oyé Radio, 1994, producent Saba, kunststof, elektronische onderdelen, 16.5 cm x 7 cm x 6 cm, schenking, 2022.0045
Thomson Clock Radio RT 201, 1995, producent Alessi en Thomson Consumer Electronics, kunststof, elektronische onderdelen, 17.3 cm x 8.5 cm x 10.5 cm, schenking, 2022.0047

Thomson Clock Radio RR500S, 1996, producent Alessi en Thomson Consumer Electronics, kunststof, elektronische onderdelen, 14.5 cm x 16.5 cm x 16 cm, schenking, 2022.0048
Thomson Radio RR50, 1990, producent Thomson Consumer Electronics, kunststof, elektronische onderdelen, 5.5 cm x 15.5 cm x 16.5 cm, schenking, 2022.0049
Miss Zenzen, 1986, producent O.W.O Montfort-l’Amaury aluminium, 26 cm x 3 cm x 3 cm, schenking, 2022.0050
Ray Hollis, 1986, producent XO, aluminium, 10.7 cm x 12 cm x 7.2 cm, schenking, 2022.0052
Patastarck, 2003, kunststof, 18 cm x 14 cm x 0.5 cm, schenking, 2022.0051
Hot Fredo thermosfles, creme, 1993, producent Alfi Brand, kunststof, glas, 36.8 cm x Ø 17.1 cm, schenking, 2022.0053
Berta Youssef table card holder, 1987, producenten O.W.O Montfort-l’Amaury en Alessi, aluminium, 5 cm x Ø 4 cm, schenking, 2022.0055
Smoki Christiani, 1986, producent Alessi, aluminium, staal, 36.8 cm x 13 cm x 7 cm, schenking, 2022.0054
Meubelknop, 2000, producent Franz Schneider Brakel GmbH & Co, aluminium, 5 cm, schenking, 2022.0056
Livre 4, Europe, 1999, producent Le Serpent à Plumes, papier, drukinkt, 33.5 cm x 13.5 cm x 0.5 cm, schenking, 2022.0057
Target Hairdryer, 2002, producent Target, kunststof, elektronische onderdelen, 27.5 cm x 22 cm x 8.5 cm, schenking, 2022.0058
Badkamerradio Salton Wet Tunes (6003), 2002, producent Princess, kunststof, elektronische onderdelen, 18.5 cm x 6 cm x 6 cm, schenking, 2022.0059
Scheerapparaat en baardtrimmer, 2002, producent Princess, kunststof, metaal, elektronische onderdelen, 19 cm x 10 cm x 6 cm, schenking, 2022.0060
Serveercouvert Miamiam, 2002, producent Driade, roestvrij staal, 27.8 cm x 5.2 cm x 3.7 cm, schenking, 2022.0061
L’econome campaign flute 2019, 2019, producent Degrenne, glas, 20.1 cm x 5 cm x 5.7 cm, schenking, 2022.0115
Miamiam bowl, 2002, producent Driade, roestvrij staal, 14.5 cm x 20.5 cm x 15 cm, schenking, 2022.0116
Fles Kronenbourg 1664, 2004, in opdracht van Brasseries Kronenbourg, glas, kunststof, 23.5 cm x Ø 6.5, schenking, 2022.0118
Bathwear Poncho, 2000, producent Descamps, katoen, 125 cm x 89 cm, schenking, 2022.0119
Asbak Joe Cactus, 1997, producent Alessi, bakeliët, 21 cm x 10 cm x 6 cm, schenking, 2022.0120
Ceci n’est pas une truelle, 1996, producent Alessi, roestvrij staal, hout, 26 cm, schenking, 2022.0121

PHILIPPE STARCK
(Parijs 1949)

Jim Nature, 1994

DRAAGBARE TELEVISIE VOOR SABA, 1994, 37 CM X 39 CM X 40 CM
SCHENKING JOS HOLTkamp

Deze opmerkelijke draagbare televisie zou je een voorloper van de huidige trend van ecodesign kunnen noemen. Hij werd in 1994 door Philippe Starck ontworpen voor de Franse electronicaproductent Thompson, die voor hun merk Saba een nieuw imago zocht. De behuizing is van gegoten spaanplaat (maar wel met een aantal plastic onderdelen). Het was ook een knipoog naar de beginjaren van de televisie, die toen nog als groot houten meubelstuk in de huiskamer stond. De titel

is een verwijzing naar een personage uit het oeuvre van de Amerikaanse sciencefiction schrijver Philip K. Dick (Chicago 1928 – 1982 Santa Ana), een favoriet van Starck. *Jim Nature* werd samen met meer dan honderd andere fantasievol door Philippe Starck ontworpen gebruiksvoorwerpen aan het Groninger Museum geschonken door particuliere verzamelaar Jos Holtkamp. (RS)

STAD HOUDT STAND
350 JAAR GRONINGENS ONTZET
23 APRIL T/M 30 OKTOBER 2022

Informational text panel on the wall, likely detailing the historical context of the exhibition.

Kaasbakje Mr Meumeu (PS02 WJ), 1992 producent Alessi, kunststof, metaal, 14 cm x 20 cm x 8.5 cm, schenking, 2022.0122
Wet duke rain jacket, 1997, textilia, 91 cm x 53 cm, schenking, 2022.0123
Keukenbussen met deksel Boaat 2 3 4 5, 1998, producent Alessi, kunststof, 14.5 cm x Ø 15.5 cm, schenking, 2022.0124
Keukenbus met deksel, Boaat 1, 1997, producent Alessi, kunststof, 11 cm x Ø 13.5 cm, schenking, 2022.0125
Ti-Tang, 1991-1992, producent Alessi, porselein, aluminium, epoxyhars, 22 cm x 18 cm x 14 cm, schenking, 2022.0126
Su Mi Tang, 1991-1992, producent Alessi, porselein, 14.5 cm x 9 cm x 7.5 cm, schenking, 2022.0127
Schaar, 1990, producent 7-Eleven, metaal, kunststof, 21 cm x 7.5 cm x 1 cm, schenking, 2022.0128
Viltstiften, 1998, producent 7-Eleven kunststof, inkt, 21 cm x 5 cm, schenking, 2022.0129
Tape dispenser, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 5.5 cm x 6.5 cm x 3 cm, schenking, 2022.0130
Stapler, 1998, metaal, producent 7-Eleven kunststof, 6.5 cm x 9 cm x 2 cm, schenking, 2022.0131
Retractable Pencil, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 21 cm x 5 cm, schenking, 2022.0132
Acto knife, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 21 cm x 5 cm, schenking, 2022.0133
Ballpoint, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 21 cm x 5 cm, schenking, 2022.0134
Lead refill 0,5 HB, 1998, producent 7-Eleven, 6.8 cm x 2.8 cm x 0.6 cm, schenking, 2022.0135
Fineliner, Seven Eleven, 1998, producent 7-Eleven, 15.5 cm x 1 cm, schenking, 2022.0138
Hairbrush Blow, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 3.7 cm x 17.2 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0139
Toothbrush, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 17 cm x 2.8 cm, schenking, 2022.0140
Tandenborstel Dr. Kiss (PS08 O en PS08 V), 1996, producent Alessi, kunststof, 20 cm x 5.5 cm x 5.5 cm, schenking, 2022.0141
Tandenstokerset Dr. Kleen (PS09SET), 1998, producent Alessi, polyamide, kunststof, 9 cm x Ø 4.5 cm, schenking, 2022.0142
Tandenrager Dr. Cheese (PS16Y), 1998, producent Alessi, thermoplast, acrylonitrile-butadiene-styrene copolymer, 9 cm x Ø 4.5 cm, schenking, 2022.0143
Oorreinigungsset Dr. Spoon (PS15), 1998, producent Alessi, kunststof, 9 cm x Ø 4.5 cm, schenking, 2022.0144
Political T-Shirt GOD IS DANGEROUS, 1996, katoen, 38.5 cm x 28 cm, schenking, 2022.0145

Political T-Shirt L'AMOUR EST UNE ESPECE EN VOIE DE DISPARITION, 1996, katoen, 38.5 cm x 28 cm, schenking, 2022.0146
Political T-Shirt TOMORROW WILL BE LESS, 1996, katoen, 38.5 cm x 28 cm, schenking, 2022.0147
Mimi Bayou Handle, 1987, producent O.W.O Montfort-l'Amaury, roestvrij staal, 3 cm x 7 cm x 3.5 cm, schenking, 2022.0148
Mimi Bayou Handle, 1987, producent Alessi, roestvrij staal, 2.5 cm x 7 cm x 3.5 cm, schenking, 2022.0149
Flessenopener 1664 STARCK, 1987, producent Alessi, roestvrij staal, kunststof, perspex, 3.5 cm x 7 cm x 1.5 cm, schenking, 2022.0150
Tandenborstel, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 17 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0151
Tandenborstel, 1998, producent 7-Eleven kunststof, 17 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0152
Royalton stoel, 1980, producent Aleph, triplex, aluminium, 86 cm x 45 cm x 37 cm, schenking, 2022.0153
Boom Rang stoel, 1992, producent Triade, polyurethaan, metaal, 79 cm x 57 cm x 50 cm, schenking, 2022.0154
Pat Conley II lounge chair, 1988, producent XO, metaalblik, 94 cm x 54.5 cm x 76 cm, schenking, 2022.0155
Miss Wirt stoel, 1983, producent Disform, staal, canvas, 113 cm x 56 cm x 46 cm, schenking, 2022.0156
Une étrange contre un mur, 1988, producent Compagnie Française du Cristal Daum, glas, 50 cm x 29 cm x 14 cm, schenking, 2022.0157
Luci Fair Wall lamp, 1989, producent Flos, glas, kunststof, metaal, 36.5 cm x 14 cm x 15 cm, schenking, 2022.0158
Krukje, 1998, producent XO, keramiek, 40 cm x Ø 30 cm, schenking, 2022.0159
Miniatuur Bronze Stool, 2007, producent XO, keramiek, goudluster, 7.3 cm x 5.4 cm, schenking, 2022.0160
Louis 20 Chair Miniature, 1996, producent Vitra Internationaal, kunststof, aluminium, 14 cm x 8 cm x 9.4 cm, schenking, 2022.0164
Laguiole zakmes, 1986, producent Laguiole, roestvrij staal, aluminium, 17.8 cm x 1.2 cm, schenking, 2022.0165
Hanger uit de Fossil Watch Collection, 2003, producent Fossil, roestvrij staal, textilia, nylon, 47 cm x 2 cm x 1 cm, schenking, 2022.0166
Horloge uit de Fossil Watch Collection 2003, producent Fossil, roestvrij staal, 3.1 cm x 2.3 cm x 1.5 cm, schenking, 2022.0167
Horloge uit de Fossil Watch Collection 2003, producent Fossil, roestvrij staal, 3.1 cm x 2.3 cm x 1 cm, schenking, 2022.0168
Horloge uit de Fossil Watch Collection 2004, producent Fossil, rubber, roestvrij staal, perspex, 12.5 cm x 10.5 cm x 10.5 cm, schenking, 2022.0169

Horloge PH 1088, uit Fossil Watch Collection 2006, producent Fossil, rubber, roestvrij staal, perspex, 9.7 cm x 9.5 cm x 6.5 cm, schenking, 2022.0170
Horloge PH 1080, uit Fossil Watch Collection 2006, producent Fossil, rubber, roestvrij staal, perspex, 13 cm x 10.5 cm x 10.5 cm, schenking, 2022.0171
Horloge PH 5009, uit de Fossil Watch Collection 2007, producent Fossil, staal, perspex, 9.5 cm x 9.7 cm x 6 cm, schenking, 2022.0172
Horloge uit de Fossil Watch Collection 2007, producent Fossil, titanium, roestvrij staal, perspex, 9.5 cm x 9.7 cm x 6 cm, schenking, 2022.0173
Horloge PH 1097, uit de Fossil Watch Collection 2008, producent Fossil, roestvrij staal, perspex, 9.5 cm x 9.7 cm x 6 cm, schenking, 2022.0174
Horloge PH 5017, uit de Fossil Watch Collection, 2007, producent Fossil, chroom, perspex, karton, 9.5 cm x 9.7 cm x 6 cm, schenking, 2022.0175
Horloge PH 5029, uit de Fossil Watch Collection PH 5029, 2010, producent Fossil, rubber, roestvrij staal, perspex, 13.5 cm x 11 cm x 11 cm, schenking, 2022.0176
Horloge PH 1043, uit de Fossil watch collection 2010, producent Philippe Starck objecten roestvrij staal, perspex, 11 cm x 6 cm x 10.7 cm, schenking, 2022.0177
Horloge PH 1116, uit de Fossil watch collection 2010, producent Fossil, rubber, roestvrij staal, perspex, 9.5 cm x 6 cm x 9.7 cm, schenking, 2022.0178
Fossil PH 1084, uit de Fossil watch collection 2010, producent Fossil, rubber, roestvrij staal, perspex, 11 cm x 6.2 cm x 10.7 cm, schenking, 2022.0179
Miniature Stool, 1990, producent Vitra Internationaal, aluminium, 18 cm x 10 cm x 9 cm, schenking, 2022.0180
Parrot ZIK hoofdtelefoon, 1990, producent Parrot SA, 325 gram, schenking, 2022.0181
Tijdschriftenrek Claudia Evangelista, 1997, producent Kartell, kunststof, 60 cm x 50 cm x 28 cm, schenking, 2022.0182
Liberté envelope box, 1992-1995, producent Alessi, bakeliet, kunststof, 9 cm x 23.2 cm x 17.7 cm, schenking, 2022.0183
Pensées note paperbox, 1992-1995, producent Alessi, bakeliet, papier, 9 cm x 23.2 cm x 17.7 cm, schenking, 2022.0184
Secrets desktop box, 1992-1995, producent Alessi, bakeliet, hout, 9 cm x 23.2 cm x 17.7 cm, schenking, 2022.0185
Parrot Zikmu speakers, 2009, producent Parrot SA, 75 cm x 32 cm x 28 cm, schenking, 2022.0186
Starck Eyes zonnebril PU4UV-U4, 1996, producent Alain Mikli, aluminium, kunststof, 4 cm x 14.5 cm x 7 cm, schenking, 2022.0187
Starck Eyes zonnebril biocity Alux 6, 1998, producent Alain Mikli, aluminium, kunststof, textilia, 3.5 cm x 14.8 cm x 6.5 cm, schenking, 2022.0188

Flipflops sandalen, ca. 2005, producent Puma, kunststof, schoenmaat 42, schenking, 2022.0189
Flipflops sandalen, ca. 2005, producent Puma, kunststof, schoenmaat, 42, schenking, 2022.0190
Moa Moa radio-ontvanger, 1994, producent Telefunken, bakeliet, 11.5 cm x 22.5 cm x 13 cm, schenking, 2022.0191
Hot Bertaa Kettle, 1990-1991, producent Alessi, thermoplast, aluminium, polyamide, 25.5 cm x 32 cm x 17 cm, schenking, 2022.0192
Hot Bertaa Kettle, 1989, producent Alessi, thermoplast, aluminium, polyamide, 26 cm x 32.5 cm x 18 cm, schenking, 2022.0193
Oregon Scientific weerstation, 2003, Oregon Scientific, 18.2 cm x 19 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0194
Roze deurstopper Dédé (PS18 P), 2019, producent Alessi, thermoplast, aluminium, rubber, 17.5 cm x 17.5 cm x 17.3 cm, schenking, 2022.0195
Princess Beardtrimmer, ca. 2004, producent Princess, 18.5 cm x 6 cm x 6 cm, schenking, 2022.0196
Hook hairdryer, ca. 2002, Philippe Starck, staal, 20 cm x 14 cm, schenking, 2022.0197
Bovenstaande Philippe Starck objecten zijn geschonken door Jos Holtkamp, Amsterdam

PHILIPPE STARCK (Parijs 1949) MATALI CRASSET (Châlons-en-Champagne 1965)
Don O, 1995, producent Telefunken, kunststof, elektronische onderdelen, 26 cm x 16 cm x 12 cm, 2022.0043
Ici-Pari Radio, 1995, producent La Paris Radio, kunststof, elektronische onderdelen, 16 cm x 9 cm x 11.5 cm, 2022.0046
Objecten 2022.0043 en 2022.0046 zijn geschonken door Jos Holtkamp, Amsterdam
ROBERT A.M. STERN (New York 1939)
Swag, 1986, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0356
Majestic, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0361
Moderne, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0372
Objecten 2022.0356, 20220361 en 2022.0372 zijn aangekocht van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds
MATTEO THUN (Bolzano 1952)
Rinascimento (uit de collectie Tiffany & Co), 1986, producent Barovier&Toso, glas, kristal, 87 cm x Ø 28.5 cm, 2022.0346

Rinascimento (uit de collectie Tiffany & Co), 1986, producent Barovier&Toso, glas, kristal, 65.5 cm x Ø 31 cm, 2022.0347
Rinascimento (uit de collectie Tiffany & Co), 1986, producent Barovier&Toso, glas, kristal, 54.5 cm x Ø 20 cm, 2022.0348
Manitoba, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 2 cm x 43 cm x 27.5 cm, 2022.0384.A
Michigan, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 10 cm x 10.5 cm x 6 cm, 2022.0384.B
Ontario, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 8.5 cm x 10.5 cm x 6 cm, 2022.0384.C
Superior, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 10 cm x 8.5 cm x 4.5 cm, 2022.0384.D
Erie, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 4 cm x 8 cm x 9 cm, 2022.0384.E
Onega, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 12 cm x 10.5 cm x 6.5 cm, 2022.0385
Ladoga, 1982, producent Memphis Milano, porselein, 26.5 cm x 14 cm x 11.5 cm, 2022.0386
Passerina Noctua (serie: Rara Avis), 1982, producent Alessio Sarri, porselein, 24.8 cm x 24.5 cm x 12 cm, 2022.0387
Volga, 1983, producent Memphis Milano, porselein, 53.5 cm x 23 cm x 18 cm, 2022.0388
Zonder titel (serie: Vasi Rari), 1984, producent Alessio Sarri porselein, 40 cm x 55 cm x 16 cm, 2022.0389
Objecten 2022.0346 t/m 2022.0348, 2022.0384 A t/m E, 2022.0385 t/m 2022.0389 zijn aankopen van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds
STANLEY TIGERMAN (Chicago 1930 – 2019 Chicago)
Pompeii, 1986, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0351
Sunshine, 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0364
Heaven, 1985, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.8 cm, 2022.0371
Tiger Paws, 1987, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.5 cm, 2022.0373
Objecten 2022.0351, 2022.0364, 2022.0371, 2022.0373 zijn aankopen van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds
ROBERT VENTURI (Philadelphia 1925 – 2018 Philadelphia)
Grandmother, 1984, producent Swid Powell, porselein, transferprint, 3 cm x Ø 30.5 cm, aankoop van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0368

TOM WESSELMANN (Cincinnati 1931 – 2004 New York)
Blonde Vivienne, 1990, producent Rosenthal-Porzellan A.G., porselein, transferprint, 2 cm x Ø 31 cm, aankoop van John Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0379
FOTOGRAFIE
JR (Parijs 1983)
Chroniques de Clichy Montfermeil, Work in progress #1, 2019, Edition unique, relief ink jet druk, laser gesneden karton, vinyl, gedrukt duraclear, staal en plexi, 70 cm x 140 cm x 7 cm, aankoop van de kunstenaar, 2022.0251.A
Chroniques de Clichy Montfermeil, Work in progress #2, 2019, Edition unique, relief ink jet druk, laser gesneden karton, vinyl, gedrukt duraclear, staal en plexi, 70 cm x 140 cm x 7 cm, aankoop van de kunstenaar, 2022.0251.B
Chroniques de Clichy Montfermeil, Work in progress #3, 2019, Edition unique, relief ink jet druk, laser gesneden karton, vinyl, gedrukt duraclear, staal en plexi, 70 cm x 140 cm x 7 cm, aankoop van de kunstenaar, 2022.0251.C
2022.0251. A, B en C zijn aangekocht van de kunstenaar met steun van de Groninger Museum Salon.
GEBRUIKSVOORWERPEN
MARK VAN ESVELD (Rolde 1973)
Aanvoerdersband, gedragen door Michael de Leeuw bij de wedstrijd FC Groningen-NEC op 19 januari 2022, textiel en elastiek, maat senior, langdurig bruikleen van FC Groningen, 2022.0524
FRANS LE ROUX (Groningen 1949)
Puzzel 350 jaar Bommen Berend, 2022, inkt, papier en karton, 37 cm x 27 cm (verpak-king), aankoop van Lionsclub Groote Griet Groningen, 2022.0513
ONBEKEND
Koekblik Knol's Koek, 2022, blik, 10 cm x 24 cm, schenking van Knol's Koek, 2022.0507
Prijs Beste Groninger Non-fictiefilm 2019, natuursteen, 18.5 cm x 15.2 cm, schenking van Eric Blom, 2022.0512
GLASWERK
ONBEKEND
Bierglas Christelijke muziekvereniging De Bazuin Uithuizen, 1960-1970, glas, transferprint, 17 cm x 5.6 cm x 6.6 cm, schenking van Janneke van der Werp-de Groot, 2022.0435
Glas GO 350 jaar Groningens Ontzet, 2022, glas, 14 cm x Ø 4 cm, schenking van Stichting GO350, 2022.0510

GRAFISCHE VORMGEVING
EEFJE KLEIJWEG (Haren 1982)
Groninger Museum, Aankondigingsaffiche van de Groninger Museumnacht 2022, 2022, drukinkt, papier, A1 en A2, eigen uitgave, Groninger Museum, 2022.0423
RUDO MENGE (Woerden 1975)
Aankondigingsaffiche Stad houdt stand – 350 jaar Groningens ontzet, Groninger Museum, 23 april t/m 30 oktober 2022, 2022, drukinkt, papier, A3 en A0, eigen uitgave, 2022.0420
Groninger Museum, Aankondigingsaffiche van de tentoonstelling Kleur!, Groninger Museum, 9 juli 2022 t/m 8 januari 2023, 2022, drukinkt, papier, A3 en A0, eigen uitgave, 2022.0421
Aankondigingsaffiche van de tentoonstelling Gianni Versace Retrospective. Groninger Museum, 3 december 2022 t/m 7 mei 2023, 2022, drukinkt, papier, A2, A3 en Abri, eigen uitgave, 2022.0422
ANNE-MARIJN VAN ROOIJ (Bonaire 1988)
Groninger Museum, Aankondigingsaffiche van ‘De Linkse Mannen lossen het op’. Groninger Museum, 16 oktober 2022, 2022, drukinkt, papier, 84 cm x 29.7 cm, eigen uitgave, Groninger Museum, 2022.0424
HISTORISCHE VOORWERPEN
CHRIS VAN DER HOEF (Amsterdam 1875 – 1933 Den Haag)
KONINKLIJKE UTRECHTSE FABRIEK VAN ZILVERWERKEN C.J. BEGEER (Opgericht 1868)
Juweliersdoosje Frans Brugsma Groningen, 1922, zijde, fluweel, karton, drukinkt, 1.2 cm x 5.9 cm x 3.2 cm, schenking van Jan Free, 2022.0448
ONBEKEND
Kanonskogel, ijzer, Ø 8 cm, schenking Egbert O. van der Werff, 2022.0026
Armband Luchtbeschermingsdienst Groningen, 1939-1945, email (materiaal), leer, ijzer, plaat: 10 cm x 7.5 cm x 2.2 cm band: 18 cm, schenking van Jan C. van der Wis, 2022.0412
Armband Luchtbeschermingsdienst/Verbindingsdienst met stempel Groningen, drie stuks, 1939-1945, katoen, plaat: 13 cm x 37 cm x 13 cm, band: 19 cm, schenking van Jan C. van der Wis, 2022.0413
Reclame zakspiegeltje Mantelmagazijn De Adelaar, Groningen, 1913, blik, glas, papier, inkt, Ø 4.5 cm, schenking van Horst Arians, 2022.0444
Luciferdoosje Peek & Cloppenburg Groningen 40 jaar 1889-1929, 1929, geel koper, 4.5 cm x 1.2 cm x 7 cm, aankoop van Henk J. Bruinsma, 2022.0508

JAN DE RIJK (Enkhuizen 1661 – 1738 Onbekend)
Halbank, 1695-1735, hout, 132.5 cm x 41.5 cm x 367.5 cm, langdurig bruikleen van de gemeente Groningen, 2022.0279
INSTALLATIES
MARIT WESTERHUIS (Winschoten 1992)
Avarice and Prodigality, 2022, plexiglas, schuimplastic, gesteente, 105 cm x 100 cm x 65 cm, 2022.0414
Epigraph, 2022, 6 acryl platen met lasergraving, 300 x 300 cm, 2022.0415
2022.0414 en 2022.0415 zijn aangekocht van de kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds.
OOSTERSE KERAMIEK
ONBEKEND
Kom, 1821-1850, porselein, 6 cm x 9.9 cm, schenking van Christiaan J.A. Jörg, 2022.0161
Theeservies, 1920, Japans porselein, diverse afmetingen, schenking van Fenny van der Wijk, 2022.0416 (A t/m D)
Onbekend, bord, 1690, porselein, 4 cm x 24 cm x 13.5 cm, aankoop van Pater Gratia Oriental Art, 2022.0425
WESTERSE KERAMIEK
MACHTELD HARDICK (Delden 1962)
Royal Goedewaagen (producent), Herdenkingsbord 350 jaar Groningens Ontzet 2022, aardewerk, Ø 24 cm, aankoop van Vereniging voor Vreemdelingenverkeer, 2022.0511
WILLEM KOLVOORT (Hattem 1965)
Beker Nagtegaaltje Groningens Ontzet 350, 2022, aardewerk, 10 cm x Ø 8 cm, schenking van Stichting GO350, 2022.0509
ONBEKEND
Vaasje Vismarkt, 1920-1930, porselein, transferprint, 12.1 cm x Ø 3.2 cm, aankoop van Okke Sappe, 2022.0028
SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAASTRICHT (Opgericht 1863)
Herdenkingsbord WOI, aardewerk, 3 cm x Ø 15.3 cm, aankoop Catawiki, 2022.0417
MUNTEN EN PENNINGEN
CHRIS VAN DER HOEF (Amsterdam 1875 – 1933 Den Haag)
KONINKLIJKE UTRECHTSE FABRIEK VAN ZILVERWERKEN C.J. BEGEER (Opgericht 1868)
Penning Vereniging voor Volksvermaken Groningen, 1922, zilver, Ø 5 cm, aankoop van Klinkhamer Antiek & Curiosa Groningen, 2022.0447

KONINKLIJKE NEDERLANDSE MUNT (Opgericht 1567)
Doosje met drie munten, 350 jaar Groningens en Coevordens ontzet, 2022, zilver, aardewerk, diverse afmetingen, aankoop van de Koninklijke Nederlandse Munt, 2022.0432
ONBEKEND
Plak, stad Groningen 1587, 1587, zilver, Ø 16 cm, aankoop van Coins.ee, 2022.0062
Plak, stad Groningen 1578, 1578, zilver, Ø 17 cm, aankoop van Coins.ee, 2022.0063
Penning De Commercieele Club Groningen, 1954, verzilverd brons, Ø 5 cm, aankoop van Klinkhamer Antiek en Curiosa Groningen, 2022.0446
Penning of heller (=1/8 plak), stad Groningen, 1500-1520, brons, Ø 1.4 cm, aankoop van Jan van der Wis, 2022.0449
MOZES ELIAZAR COHEN FANTAAS DE VRIES (Amsterdam 1807 – 1883 Amsterdam)
Prijspenning Academie Minerva, Groningen (G. de Weerd 1896), 1843-1896, brons, Ø 4 cm, aankoop van de Numismatische Kring Groningen, 2022.0443
OVERIG
TOXIC (New York 1965)
DAZE (New York 1962)
DONDI (New York 1961 – 1998 New York)
A-ONE (New York 1964 – 2001 Parijs)
FUTURA 2000 (New York 1955)
LADY PINK (Ambato 1964)
QUIK (New York 1958)
ZEPHYR (Verenigde Staten 1961)
BLADE (New York 1957)
Deur met tags van New Yorkse en Groningse graffitikunstenaars, 1992, hout, viltstift, 203.8 cm x 82.6 cm, schenking van Hettie ter Hofstede, 2022.0003
SCHILDERIJEN
WOBBE ALKEMA (Nieuw-Buinen 1900 – 1984 Kampen)
Zonder titel, 1957, olieverf, doek, 57.5 cm x 72.5 cm x 4.5 cm, 2022.0292
Zonder titel, 1968, olieverf, doek, 61.3 cm x 51 cm x 3.5 cm, 2022.0294
Zonder titel, 1959, olieverf, doek, 73.3 cm x 52.8 cm x 3 cm, 2022.0296
Zonder titel, 1960, olieverf, hardboard, 74 cm x 62.5 cm x 3 cm, 2022.0297
Zonder titel, 1958, olieverf, paneel (hout), 65.5 cm x 71.5 cm x 3 cm, 2022.0298
Zonder titel, 1959, olieverf, houtvezelplank, 56 cm x 70 cm x 3 cm, 2022.0300

FRANS BRUGSMA
(vestigingsjaar 1887)

Collier, ca. 1880-1900

GOUD EN 44 CITRIEN, TOTALE LENGTE 47.5 CM
SCHENKING FREERK NIENHUIS

Dit prachtige collier, van 44 citrien in drie grootteklassen in goud gevat en gemerkt door de destijds bekende Groninger juwelierswinkel Frans Brugsma uit de Herestraat in Groningen, komt van Jeannet Elema (1911-1994) uit Usquert. Zij erfde van haar ouders een van de vele grote bedrijven met meer dan

100 hectare bouwland langs de Oude Dijk bij Usquert. Het halssnoer was vermoedelijk van haar moeder. De familie ging in 1926 in het dorp wonen in een villa, terwijl op de boerderij een bedrijfsleider kwam. Het collier is een goed voorbeeld van de extreme rijkdom op de vruchtbare Groninger klei. (EK)

Zonder titel, 1957, olieverf, houtvezelplank, 73.2 cm x 92.8 cm x 3 cm, 2022.0301

Zonder titel, 1956, olieverf, houtvezelplank, 71.5 cm x 65.5 cm x 3 cm, 2022.0302

Zonder titel, 1960, olieverf, houtvezelplank, 93 cm x 73.2 cm x 3 cm, 2022.0305

Zonder titel, 1960, olieverf, paneel (hout), 77.4 cm x 68.2 cm x 3 cm, 2022.0306

Zonder titel, 1957, olieverf, paneel (hout), maroufle, 57.4 cm x 80.2 cm x 2 cm, 2022.0309

Zonder titel, 1962, olieverf, paneel (hout), 84.3 cm x 63.8 cm x 2.3 cm, 2022.0310

Gestalte, 1923, olieverf, doek, 79.7 cm x 59.3 cm x 4 cm, 2022.0313

Zonder titel, 1962, olieverf, doek, 63.2 cm x 53 cm x 2 cm, 2022.0314

Zonder titel, 1962, olieverf, doek, 42.7 cm x 63.5 cm x 3 cm, 2022.0319

Zonder titel, 1957, olieverf, houtvezelplank, 42.7 cm x 56.3 cm x 2 cm, 2022.0320

Zonder titel, 1959, olieverf, doek, 42.9 cm x 82.9 cm x 3 cm, 2022.0321

Zonder titel, 1951, olieverf, houtvezelplank, 45.5 cm x 33.5 cm x 2.5 cm, 2022.0332

Kleine romance, 1952, olieverf, houtvezelplank, 44 cm x 40.3 cm x 2.8 cm, 2022.0333

Zelfportret, 1923, olieverf, maroufle, 44 cm x 33.5 cm x 1.5 cm, 2022.0334

Zonder titel, 1953, olieverf, houtvezelplank, 62.5 cm x 43 cm x 1.5 cm, 2022.0335

Hommage aan Hendrik Werkman, 1960, olieverf, doek, 63 cm x 42.7 cm x 2 cm, 2022.0337

Park, 1921-1923, olieverf, doek, 52.5 cm x 60.7 cm x 3.5 cm, 2022.0340

Bovenstaande objecten van Wobbe Alkema zijn afkomstig uit een legaat van Evert Alkema.

FRANCISCUS HERMANUS BACH

(Groningen 1865 – 1956 Groningen)

Mr. Willem Cornelis Johannes Josephus Cremers (1818-1906), olieverf, doek, 96.2 cm x 76.3 cm x 6 cm, bruikleen, 2022.0288

Petrus Henricus Saan (1807-1865), olieverf, doek, 96.3 cm x 76.2 cm x 6 cm, bruikleen, 2022.0289

Deken Fredericus Wilhelmus Antonius Jansen, olieverf, doek, 106.4 cm x 76.5 cm x 6 cm, bruikleen, 2022.0290

2022.0288 t/m 2022.0290 langdurig in bruikleen van de R.K. Stedelijke Sociaal-Caritatieve Instelling Groningen

HERMANNUS COLLENIUS

(Kollum 1650 – 1723 Groningen)

Allegorie op de vergankelijkheid van het aardse bestaan, 1690-1710, olieverf op doek, 133.5 cm x 112.5 cm x 7 cm, aankoop van Veilinghuis Dominic Winter met steun van de VriendenLoterij, 2022.0343

THEODORUS MARIA VAN DELFT

(Waalwijk 1883 – 1967 Waalwijk)

Laurens Jozef Wachters, olieverf, doek, 81.5 cm x 71.2 cm x 8 cm, langdurig bruikleen van de R.K. Stedelijke Sociaal-Caritatieve Instelling Groningen, 2022.0291

JOHAN DIJKSTRA

(Groningen 1896 – 1978 Groningen)

Spilsluizen vanaf de Boteringebrug, 1923-1924, olieverf, doek, 75 cm x 50.5 cm, schenking van Johan van den Hende, 2022.0506

RENEKE GOCKINGA

(Groningen 1846 – 1915 Groningen)

Dood vogeltje, 1870, olieverf, eikenhout, 34 cm x 28 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0430

WOLTER GOCKINGA

(Groningen 1812 – 1883 Groningen)

Jhr. Mr. Reneke Gockinga, ca. 1832-1848, olieverf, eikenhout, 24 cm x 21.2 cm x 3.5 cm, schenking, 2022.0427

Gerardina Anna Paulina Wolthers, 1845, olieverf, eikenhout, 22 cm x 19.5 cm x 4.5 cm, schenking, 2022.0428

De hond op tafel, 1855, olieverf, eikenhout, 26 cm x 30.5 cm x 3.5 cm, schenking, 2022.0429

2022.0430, 2022.0427, 2022.0428 en 2022.0429 zijn schenkingen van Eldo Burgers-Gockinga en Celine Gockinga

JOB HANSEN

(Groningen 1899 – 1960 Groningen)

Bij het Paterswoldsemeer, 1929, benzinerel, triplex, 50.5 cm x 55.5 cm x 3.5 cm, 2022.0315

Stilleven, 1932, benzinerel, triplex, 42.5 cm x 31.9 cm x 1 cm, 2022.0327

2022.0315 en 2022.0327 zijn afkomstig uit een legaat van Evert Alkema.

ALBARTA TEN OEVER

(Groningen 1772 – 1854 Groningen)

Huis bij een zandweg, 1806, olieverf, paneel (hout), 37.7 cm x 44 cm x 4 cm, aankoop, 2022.0437

Huis aan het water, 1806, olieverf, paneel (hout), 41 cm x 46.2 cm x 4 cm, aankoop, 2022.0438

Wintergezicht, 1806, olieverf, paneel (hout), 41 cm x 46.3 cm x 4 cm, aankoop, 2022.0439

Wintergezicht, 1806, olieverf, paneel (hout), 41 cm x 51 cm x 4 cm, aankoop, 2022.0440

Een Zwitsers landschap, 1815, olieverf, paneel (hout), 73 cm x 58.5 cm x 7.8 cm, aankoop met steun van de VriendenLoterij, 2022.0441

2022.0437 t/m 2022.0441 zijn aangekocht van mevrouw Cornelie Daae-Schuitema Meijer.

ONBEKEND

Schapenkop, 1850, olieverf, eikenhout, 47.5 cm x 54.3 cm x 6.5 cm, schenking van Eldo Burgers-Gockinga en Celine Gockinga, 2022.0426

JOANNES NICOLAUS SCHOONBEEK

(Groningen 1778 – 1868 Megen)

Boteringebrug Groningen, 1836, olieverf, paneel (hout), 58.6 cm x 76 cm x 3 cm, aankoop van Kunsthandel/Galerie Richard ter Borg, 2022.0285

HENDRIK DE VRIES

(Groningen 1896 – 1989 Haren)

Portret van een jonge vrouw, niet gedateerd, Oost-Indische inkt, papier, 29.5 cm x 20.8 cm, legaat van Evert Alkema, 2022.0326

HENDRIK NICOLAAS WERKMAN

(Leens 1882 – 1945 Bakkeveen)

Twee ruiters tussen bomen, 1939, olieverf, linnen, 66.1 cm x 50.4 cm, aankoop van Arnoud Leemhuis, aangekocht met steun van de Stichting Beringer Hazewinkel, Stichting Vrienden van het Groninger Museum en de VriendenLoterij, 2022.0287

JAN VAN DER ZEE

(Leeuwarden 1898 – 1988 Groningen)

Boterdiep Groningen, 1933, olieverf, doek, 45.5 cm x 55.5 cm x 4 cm, 2022.0316

Landschap Groningen met links een molen in de verte, 1930, olieverf, paneel (hout), 49.7 cm x 61 cm x 3.2 cm, 2022.0318

Portret van Wobbe Alkema, 1925, olieverf, paneel (hout), 37.8 cm x 36.7 cm x 3 cm, 2022.0331

Weg naar boerderij, 1929, olieverf, doek, 43.6 cm x 53.6 cm x 2 cm, 2022.0336

Bovenstaande objecten van Jan van der Zee zijn afkomstig uit een legaat van Evert Alkema.

SIERADEN

FRANS BRUGSMA JUWELIERSBEDRIJF N.V.

(Vestigingsjaar 1887)

Collier van citrien, 1880-1900, goud, edelstenen, 8 cm x 6 cm x 10 cm x 7 cm x 11 cm, schenking van Freerk Nienhuis, 2022.0410

TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES EN PRENTEN

WOBBE ALKEMA

(Nieuw buinen 1900 – 1984 kampen)

Zonder titel, 1951, gouache (waterverf), papier, 37 cm x 54.5 cm, 2022.0295

Compositie, 1957, gouache (waterverf), papier, 50.1 cm x 50.4 cm x 3.3 cm, 2022.0299

Ontwaken, 1952, gouache (waterverf), papier, 66.7 cm x 100 cm, 2022.0303

Zonder titel, 1953, gouache (waterverf), papier, 75 cm x 50.2 cm, 2022.0304

Hommage aan Paul Klee, 1956, gouache (waterverf), papier, 65.8 cm x 90.8 cm x 1.5 cm, 2022.0307

Zonder titel / Compositie met opstijgende vormen, 1951, gouache (waterverf), papier, 34.5 cm x 52 cm, 2022.0308

Zonder titel, 1951, gouache (waterverf), papier, 53.5 cm x 36.5 cm, 2022.0311

Zonder titel, 1924, krijt (materiaal), papier, 34.5 cm x 36.3 cm, 2022.0312

Zonder titel, 1924, inkt, papier, 30 cm x 42 cm, 2022.0317

Zelfportret, 1924, krijt (materiaal), papier, 50 cm x 38 cm, 2022.0322

Zonder titel, 1925, inkt, papier, 26.1 cm x 20.7 cm, 2022.0324

Constructieve compositie, 1925, aquarelverf, papier, 20.2 cm x 15.8 cm, 2022.0328

Zonder titel, 1926, inkt, papier, 39.3 cm x 29.2 cm, 2022.0330

Zonder titel, 1955, gouache (waterverf), papier, 57 cm x 38.6 cm, 2022.0338

Zonder titel, 1955, inkt, papier, 41.3 cm x 35 cm, 2022.0339

Zonder titel, 1953, Oost-Indische inkt, papier, 21.5 cm x 30.9 cm, 2022.0341

Bovenstaande objecten van Wobbe Alkema zijn afkomstig uit een legaat van Evert Alkema.

JAN ALTINK

(Groningen 1885 – 1971 Groningen)

Landschap Reitdiep, 1925, aquarelverf, papier, 50.4 cm x 60.3 cm x 3 cm, legaat van Evert Alkema, 2022.0293

SYBOLT BERGHUIS

(Groningen 1820 – 1896 Groningen)

Grote Markt, Noordzijde, 1890, aquarelverf, papier, 46 cm x 56.5 cm, aankoop van Jan Molema met steun van de VriendenLoterij, 2022.0036

JOHANN FABER

(Groningen 1902 – 1979 Groningen)

Dorpsgezicht, 1933, inkt, papier, 59.9 cm x 49.9 cm, legaat van Evert Alkema, 2022.0342

SCATO GOCKINGA

(Groningen 1851 – 1943 Apeldoorn)

Kasteel, 1868, aquarelverf, papier, 29.4 cm x 21.5 cm, schenking van Eldo Burgers-Gockinga en Celine Gockinga, 2022.0431

HERMAN HEYENBROCK

(Amsterdam 1871 – 1948 Blaricum)

Koolzaaddorsen bij Torum in de Westpolder, 1908, krijt, papier, 43.9 cm x 63.1 cm, aankoop van Jan Molema met steun van de VriendenLoterij, 2022.0037

MILAN KUNC

(Praag 1944)

Voorstudies What a Coincidence! (vier stuks), 1985, potlood, papier, 21 cm x 29.7 cm, schenking van de kunstenaar, 2022.0027

ONBEKEND

Schrijfkunst, 1745, inkt, aquarelverf, papier, 39.5 cm x 45 cm, aankoop van Jan Molema, 2022.0038

WILLEM BASTIAAN THOLEN

(Amsterdam 1860 – 1931 den haag)

33 Voorstudies voor het schilderij Bomschuiten op het strand te Scheveningen, 1888-1889, inkt, potlood, houtskool, krijt, papier, 43 cm x 62 cm, schenking particulier, 2022.0286

JAN WIEGERS

(Kommerzijl 1893 – 1959 Amsterdam)

Daniël Ruyneman, 1922, inkt, papier, 26 cm x 21.5 cm, schenking van Prof. Dr. Paul op de Coul, 2022.0344

JAN VAN DER ZEE

(Leeuwarden 1898 – 1988 Groningen)

Zuidlaardermarkt, niet gedateerd, inkt, papier, 30 cm x 42.5 cm, legaat van Evert Alkema, 2022.0323

Zelfportret, 1923, krijt (materiaal), papier, 33.5 cm x 22 cm, legaat van Evert Alkema, 2022.0325

TEXTIEL

ONBEKEND

Tafellinnen De Groote Societeit Groningen 1765-1965, 1965, damast, diverse afmetingen, schenking van Koen Schuiling, 2022.0513

VIDEOKUNST

FAISEL SARO

(Willemstad 1974)

Keloïd, 2022, aankoop van de kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds, 2022.0137

ZILVERWERK

BERNARDUS BLENCKE

(Zuidwolde 1684 – 1747 Groningen)

Dienblad, 1727-1728, zilver, Ø 24.5 cm, aankoop Venduehuis Den Haag met steun van de VriendenLoterij, 2022.0252

ONBEKEND

Theelepel! Martinitoren Groningen, 1950-1960, verzilverd koper, 13 cm x 2.2 cm x 1 cm, schenking van Désirée E.C. Dominicus, 2022.0064

Brandewijnkom, 1950-1999, zilver, 9.5 cm x 21 cm x 25.5 cm, aankoop van Veilinghuis van Spengen, Hilversum, 2022.0442

Lepel Ettje Jans Schuringa, 1698, zilver, 19.6 cm x 5 cm x 2 cm, aankoop van Veilinghuis Omnia, 2022.0444

CAFÉ GRONINGER MUSEUM

Het museumcafé is compleet vernieuwd. Maarten Baas (Arnsberg 1978) heeft in samenwerking met het Groninger Museum en de Vermaat Groep – verantwoordelijk voor de exploitatie van de horeca in het museum – een nieuw design gemaakt.

Twaalf jaar geleden ontwierp Baas het interieur van het toenmalige MendiniRestaurant maar al die jaren sindsdien dacht hij nog vaak: “shit dat had ik anders moeten doen”. Hij kreeg een herkansing. De ruimte veranderde van zakelijk en minimalistisch naar eclectisch en divers. De naam, inrichting en menukaart zijn volledig vernieuwd. Het nieuwe Café Groninger Museum is volgens Baas “eclectisch, een beetje maf en een allegaartje

van verschillende stijlen”. Inspiratie hiervoor was de huiskamer van Baas zelf.

NOOIT DEZELFDE STOEL

De muren in het nieuwe museumcafé kregen felle kleuren die passen bij het exterieur van het museum. De tafels zijn door Ward van Gemert bewerkt met gouden isolatiedekens. Wie een kop koffie of lunch komt nuttigen hoeft geen enkele keer op dezelfde stoel te zitten. De ene stoel komt van Ikea, de andere is een Rietveld. Aan de muren hangen onder andere foto's van Anton Corbijn (Strijen 1955) en een originele Teun Hocks (Leiden 1947 – 2022 Rotterdam) uit Baas' eigen collectie.

Wall House #2 is behalve een interessant object voor architectuurliefhebbers een podium voor regionaal talent op het gebied van kunst en cultuur. Dit alles op vijftien minuten afstand van het Groninger Museum. Het bijzondere huis aan het Hoornse Meer is de enige gerealiseerde villa in de serie Wall Houses die architect John Hejduk (New York 1929 – 2000 New York) ontwierp.

WALL HOUSE #2

Van april tot november is Wall House #2 ieder weekend geopend voor publiek en buiten openingstijden op afspraak. Er worden verschillende tentoonstellingen en activiteiten in en om het gebouw georganiseerd. De programmering van de *Wall House Weekenden* is in handen van Gea Schenk.

Exposities

STUDIO 212 FAHRENHEIT

Met de feestelijke seizoensopening die na twee jaar weer mogelijk was, startte op 2 april de expositie van Studio 212 Fahrenheit*, opgericht door Albert Buring (Amsterdam 1977) en Paul Mulder (Oldekerk 1979). Hun stijl heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld van grafisch naar ruimtelijk ontwerp, waarbij ze telkens een verhaal vertalen naar een beeld of object. In hun werk, dat zij deels in opdracht maken en deels autonoom, balanceren zij op het snijvlak van design en kunst. In Wall House #2 presenteerde dit internationaal prijswinnende duo meerdere werken zoals *SIT!* en *L EVEN*.

L EVEN

Met het werk *L EVEN* verbeeldt Studio 212 Fahrenheit de betrekkelijkheid van het leven. Paul en Albert zeggen hierover: “Deze lichtsculptuur van ademend licht herinnert ons er constant aan dat we het beste uit onze tijd moeten halen. Als je je bewust bent van je eindigheid, ben je je ook bewust van de waarde van het leven. We zijn kwetsbaar. Het verschil tussen leven en dood is slechts een ademhaling.”

SIT!

De serie *SIT!* bestaat uit stoelen waarbij het ontwerp gebaseerd is op honden. De studie begon met het observeren van de verschillende hondenrassen en houdingen. Vanuit hier ontstond het design. Zo krijgt iedere stoel een eigen kleur, formaat en bewegingsbeeld.

WALL OF FAME

De *Wall of Fame* bestaat uit portretten van wijkbewoners van Hoornse Meer, de burens van Wall House #2. Het groeiende project van fotograaf Gea Schenk (Assen 1970) symboliseert de betrokkenheid van de wijk. De fotowand op de begane grond is een doorlopende expositie.

Activiteiten

WORKSHOPS EN RONDLEIDINGEN

Rondom de expositie van Studio 212 Fahrenheit werden diverse activiteiten georganiseerd, zoals de kindersessies *BlocBirds* maken en *Bijzondere Architectuur*. Paul en Albert hebben bovendien diverse rondleidingen verzorgd.

RONDLEIDING BIJZONDERE ARCHITECTUUR

Architectuur- en stedenbouwhistoricus Erik Dorsman verzorgde tijdens de Open Monumentendag op 11 september en tijdens de laatste dag van het seizoen, 30 oktober, rondleidingen over de bijzondere architectuur van het gebouw.

KUNSTMARKT

Samen met Stichting Méér Hoornse Meer werd de jaarlijkse kunstmarkt op 10 september georganiseerd. Rondom Wall House #2 stonden meer dan 20 marktkramen waar kunstenaars uit de wijk hun werk toonden en verkochten. Er kwamen meer dan 300 bezoekers op af.

KUNSTROUTE RONDJE MÉÉR

Op 12 juni vond de jaarlijkse atelier-/kunstroute Rondje Méér plaats. Wall House #2 was dit jaar startpunt met koffie en lekkernij. Projectleider en fotograaf Gea Schenk, tevens wijkbewoner, was met haar fotowand *Wall of Fame* deelnemer aan de kunstroute. Buurtbewoners konden zich door Gea laten portretteren, zodat de serie werd uitgebreid.

En verder

ICONIC HOUSES

Wall House #2 was ook in 2022 aangesloten bij het Iconic Houses-netwerk. Dit is een internationale organisatie voor moderne museumhuizen en architectenwoningen. Het Van Doesburg Rinsemahuis in Drachten en het Rietveld Schröderhuis in Utrecht behoren vanuit Nederland ook tot dit netwerk. Wall House #2 was onder andere te zien in de aflevering over het ruimtelijke experiment in de online reeks van Iconic Houses *Pioneers of the Dutch Modern House*.

VERHUUR

Wall House #2 is het hele jaar te boeken als unieke locatie voor bijvoorbeeld vergaderingen, brainstormsessies, workshops, presentaties en lezingen.

150 HOUSES YOU NEED TO VISIT

Het best verkochte boek in Wall House #2 is het boek *150 Houses You Need To Visit* van uitgever Lannoo, met onder andere Villa Savoye, Villa Cavrois, Casa Serralves en het Eames House. Op de voorkant van deze architectuur travel wishlist staat Wall House #2.

*Vanaf oktober 2022 is de naam Studio 212 Fahrenheit losgelaten en gaan ze verder onder de naam Paul&Albert. Een uitgebreid interview met Paul en Albert is gepubliceerd in het Groninger Museum Magazine, voorjaar 2022.

JR: CHRONICLES
20 NOVEMBER 2021 T/M 12 JUNI 2022

141.875

BEZOEKERS IN 2022

20%

PERCENTAGE BEZOEKERS UIT
HET BUITENLAND

16

WISSELENDE TENTOONSTELLINGEN IN HET MUSEUM

55%

JONGER DAN 45 JAAR

PRESENTATIES

VERRASSEND, DIVERS EN SPEELS

In 2022 brachten 141.875 mensen een bezoek aan het Groninger Museum.

Ondanks dat het museum in de eerste maand nog te kampen had met coronamaatregelen*, konden de bezoekers al gauw weer genieten van de verrassende en speelse tentoonstellingen die het museum biedt.

De presentaties liepen uiteen. De publiekstrekker *JR: Chronicles* werd gewaardeerd vanwege het aansnijden van maatschappelijke problematiek. *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* ging in op het Rampjaar 1672. De spetterende overzichtstentoonstelling *Gianni Versace Retrospective* sloot het jaar af. Hiermee kijkt het museum terug op een mooie, diverse programmering.

De Collectie

PERMANENT / COLLECTIEZALEN

In de loop van 2022 hebben diverse wissels plaatsgevonden in de vaste collectie-opstelling, vooral voor eigen tijdelijke presentaties. Zo is in zaal 1, de Erflaterzaal, de *Dans om de Vrijheidsboom* van Johann Ludwig Hauck (Frankfurt am Main 1759 – 1797 Groningen) teruggehangen na afloop van de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*. De portretten van Hendrik Trip en Anna Quevellerius-Trip zijn verplaatst naar de tentoonstelling *Kleur!* In het Starck Paviljoen was het portret van Jan Albert Sichterman (Groningen 1692 – 1764 Groningen) onderdeel van de tentoonstelling *Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design*.

In de tweede collectiezaal zijn verschillende zilveren objecten gewisseld voor bruikleen-aanvragen en exposities in het museum, zoals *Gianni Versace Retrospective*. Een nieuwe aanwinst uit 2020 heeft een plekje gekregen in de *Zilverberg*; de Groninger beker en brandewijnkom van Willem Tredgett (Shoreham by Sea 1962).

In de derde collectiezaal is het schilderij *Stilleven* van Harmen Steenwijck (Delft ca. 1612 – 1656 Leiden) op de plek gekomen van *Gezicht op de Santa Maria Maggiore te Rome* van Willem van Nieulandt (Antwerpen 1584 – 1635 Amsterdam). Deze is uitgeleend aan Pinacoteca cantonale Giovanni Züst in Zwitserland. Verder is het topstuk *L'église de Vaugirard* van Paul Gauguin (Parijs 1848 – 1903 Atuona, Hiva Oa, Frans-Polynesië) weer toegevoegd aan deze zaal.

In de volgende collectiezaal, waarin de *Tijdlĳn* is uitgelicht, zijn enkele munten en penningen vervangen en is het beeldje van Jan Wiegers (Kommerzijl 1893 – 1959 Amsterdam) gewisseld voor een pamflet van De Ploeg en een vignet van Alida Pott (Groningen 1888 – 1931 Groningen). De aanvoerdersband van FC Groningen is aan de *Tijdlĳn* toegevoegd.

De werken van Phase 2 (New York 1955 – 2019 New York) maakten in oktober plaats voor een presentatie met werk van Premiata Ditta s.a.s. (Genua 1962 en Milaan 1959) uit de eigen collectie.

De Ploeg

31-1-2022 TOT HEDEN DE LUCCHI PAVILJOEN – COLLECTIEZALEN 8 T/M 11

Voor de reizende tentoonstelling *Avantgarde in den Nederlanden – Die expressionistische Künstlergruppe “De Ploeg”* zijn meer dan tweehonderd kunstwerken uit de collectie van het Groninger Museum geselecteerd om te presenteren in vier verschillende musea in Duitsland op vier verschillende momenten, begonnen in 2022 in Bietigheim-Bissingen. De brede selectie bevatte ook werken die normaliter te bewonderen zijn in het De Lucchi Paviljoen. Hiervoor hebben een aantal wissels in het Paviljoen plaatsgevonden tussen januari en september; zes schilderijen en drie werken op papier. De nieuwe verwerving *Twee ruiters tussen bomen* van Hendrik Nicolaas Werkman (Leens 1882 – 1945 Bakkeveen) heeft in het najaar een mooie plek gekregen, op de plaats waar *Koopvrouw op landweg* van Jan Altink (Groningen 1885 – 1971 Groningen) lange tijd hing.

*Het Groninger Museum was tot en met 25 januari 2022 gesloten in verband met de verplichte landelijke coronamaatregelen.

PRESENTATIES VERRASSEND, DIVERS EN SPEELS

Pronkjewails – Design uit heden en verleden

5-4-2019 T/M 28-8-2022
STARCK PAVILJOEN

Samenstellers John Veldkamp en Marieke van Loenhout richtten het Starck Paviljoen naar eigen inzicht in met keramiek en glas uit heden en verleden. Gedurende de tentoonstelling maakten enkele stillevens plaats voor andere, waardoor ook verwervingen van het Groninger Museum uit 2021 te zien waren.

Kinderbiënnale

5-6-2021 T/M 13-3-2022
MENDINI PAVILJOEN -O,
COOP HIMMELB(L)AU PAVILJOEN EN
PRENTENKABINET

De *Kinderbiënnale* was een grote interactieve kunsttentoonstelling door kinderen, voor ieder- een gerealiseerd vanuit de afdeling Educatie, onder leiding van Sander Daams en Lisse de Bie. Drie werken waren overgenomen van de *Children's Biennale* uit Singapore. De overige kunstwerken waren van Nederlandse kunstenaars met een grote focus op Groningen. Elk kunstwerk daagde uit om mee te doen, te ontdekken of iets te veranderen. Van zelf 'meebouwen' aan een kunstwerk op zaal, eigen augmented reality graffiti creëren tot in je eentje een groepsfoto maken. Het Groninger Museum werkte hiervoor samen met 30 kinderambassadeurs uit de regio.

Graffiti in Groningen

20-11-2021 T/M 6-2-2022
OVALE ZAAL WEST

In de jaren 80 kende de stad Groningen een levendige graffiti-scene: een artistieke beweging die ontstond uit subculturen als punk en hiphop. De expositie in het Groninger Museum, onder leiding van Geertje Smeding, herinnerde aan de pioniersjaren van graffiti en street art in Groningen, met verhalen, fotografie en film. De tentoonstelling werd samengesteld in samenwerking met Stichting Kladmuur, onder leiding van Hugo Engwerda, en met graffiti-kunstenaar/-conservator Aileen Middel (Mick La Rock) (Groningen 1970). Als aanvulling verscheen de publicatie *Kladmuur: Pioniersjaren van graffiti in Groningen 1978-1992*. Speciaal voor deze expositie maakten Mick La Rock en de Groningse graffiti-kunstenaars Stars & Weak (Groningen 1973 en Groningen 1974) twee nieuwe kunstwerken die het museum aankocht.

JR: Chronicles

20-11-2021 T/M 12-6-2022
MENDINI PAVILJOEN -1 EN OVALE ZAAL OOST

JR: Chronicles was de eerste grote museale tentoonstelling van het werk van de Franse kunstenaar JR (Parijs 1983). In de expositie waren muurschilderingen, films en veel foto's te zien. Het Groninger Museum toonde een overzicht van zijn carrière tot nu toe: van graffitiwerk als tiener in Parijs tot grootschalige interventies in steden over de hele wereld en recente digitale muurcollages met portretten van diverse groepen mensen. De tentoonstelling was samengesteld door het Brooklyn Museum in New York. Geertje Smeding leidde het project in Groningen. Het Groninger Museum greep de kans aan om naast de tentoonstelling rond JR Groningers zichtbaar te maken binnen en buiten de muren van het museum op diverse plekken in de stad (o.a. Beijum, Vinkhuizen en Paddepoel) en werkte daarvoor samen met graffiti- en straatkunstenaars, zoals Michel Velt (Groningen 1985) en het kunstenaarsduo TITO/MULK (1974/1985 Frankrijk).

Graffiti in New York en Groningen

20-11-2021 T/M 2-10-2022
COLLECTIEZALEN 5 EN 7

De twee tentoonstellingen *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen* werden in de collectie-zalen door Ruud Schenk geresoneerd met graffitiwerken van het Groninger Museum uit de jaren 80. De twee werken die Stars & Weak (Groningen 1973 en Groningen 1974) en Mick La Rock (Groningen 1970) speciaal voor deze expositie maakten, vonden na afloop hun plek in de collectiezaal samen met de door Hettie ter Hofstede geschonken deur met tags van beroemde New Yorkse en Groningse graffiti-schrijvers uit de jaren '80 en '90.

Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen

19-2 T/M 11-9-2022
OVALE ZAAL WEST

De tentoonstelling *Zwart in Groningen* was onderdeel van de culturele manifestatie *Bitterzoet Erfgoed*. Op diverse locaties in de stad en provincie werd het Groningse slaverijverleden belicht. Het Groninger Museum maakte met de eigen collectie de Groningse deelname aan overzeese slavernij in de zeventiende en achttiende eeuw voor het publiek inzichtelijk. Veel invloedrijke mensen uit die periode lieten zich met een zwarte bediende op schilderijen afbeelden. Het museum toonde

ook werk van het Veenkoloniaal Museum en van twee particuliere collecties met beeltenissen van koloniale geportretteerden en tot slaaf gemaakte mensen. Kunstenaar Faisel Saro (Willemstad 1974) en schrijver Vamba Sherif (Kolahun, Liberia 1973) reageerden op artistieke en literaire wijze op de beladen thematiek. Lieuwe Jongsma stelde de expositie in het Groninger Museum samen.

Teun Hocks

9-4 T/M 30-10-2022
COOP HIMMELB(L)AU PAVILJOEN (GANG)

Begin 2022 overleed Teun Hocks (Leiden 1947 – 2022 Rotterdam) op 74-jarige leeftijd. Hij stond vooral bekend als pionier van de geënceneerde fotografie, een stroming die in 1986 voor het eerst breed werd getoond in de expositie *Fotografia Buffa* in het Groninger Museum. Tussen april en oktober toonde het museum een kleine greep uit zijn oeuvre van de eigen collectie ter nagedachtenis aan de kunstenaar, samengesteld door Nadia Abdelkaui.

MEGALITH

9-4 T/M 30-10-2022
COOP HIMMELB(L)AU PAVILJOEN

De tentoonstelling *MEGALITH* was de bekroning van de derde editie van *Young Grunn Artist*. Dit talentontwikkelingstraject is opgezet door NP3 in samenwerking met het Groninger Museum. Zij bieden hiermee een platform voor aanstormend Gronings talent.

In *MEGALITH* bevroeg kunstenaar Marit Westerhuis (Winschoten 1992) de relatie tussen mens, mythe en natuur met een groot post-apocalyptisch landschap dat het Coop Himmelb(l)au Paviljoen domineerde. In het licht van de klimaatcrisis was de vraag hoe mensen betekenis geven aan de wereld als zij met uitsterven worden bedreigd actueler dan ooit. Westerhuis spiegelde ons een wereld voor waarin we teruggrijpen naar eeuwenoude rituelen en troost zoeken in mythologische vertellingen, maar waarin ook dramatisch voelbaar wordt hoe de mens de aarde uitput en zij wellicht zonder ons zal regenereren. Nadia Abdelkaui werkte vanuit het Groninger Museum met Marit samen om de expositie te realiseren.

Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet

23-4 T/M 30-10-2022
MENDINI PAVILJOEN O

In *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* stond het rampjaar 1672 centraal. Toen werd de machtige en rijke Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden door vier landen aangevallen: op zee door Engeland, vanuit het zuiden door Frankrijk en vanuit het oosten door de Duitse vorst-bisschoppen van Münster en Keulen. De laatste bombardeerden de stad Groningen wekenlang. De stad hield echter stand en op 27 augustus trokken de vorsten weg. Het behoud van de stad bleek een keerpunt in het rampjaar. Tot op de dag van vandaag wordt het Groningens ontzet op 28 augustus gevierd. De expositie *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* bevatte schilderijen, penningen en documenten, kanonnen en zelfs de authentieke mantel van Bernhard von Galen (in de volksmond Bommen Berend) uit deze heroïsche strijd. De door Egge Knol samengebrachte (kunst)-voorwerpen kwamen uit diverse collecties uit binnen- en buitenland en deels uit de collectie van het Groninger Museum.

Kleur!

9-7-2022 T/M 8-1-2023
MENDINI PAVILJOEN -1 EN OVALE ZAAL OOST

De tentoonstelling *Kleur!* liet de bezoeker de veelzijdige collectie van het Groninger Museum ontdekken door middel van vragen over kleur. Wat doet kleur met je? Hoe gebruiken we kleur? Deze vragen vormden op een originele manier de basis van de tentoonstelling. Oude en nieuwe kunstwerken werden door conservator Nadia Abdelkaui speels met elkaar gecombineerd. Zo ontstonden verrassende combinaties van werken uit verschillende tijdsperken en culturen. De uiteenlopende symboliek van kleur kwam tot recht in de zalen waarin geel, groen, rood, roze, oranje, blauw en de niet-kleuren zwart en wit centraal stonden.

Vereniging Rembrandt

25-6-2022 TOT HEDEN
TRAPZAAL

De presentatie in de trapzaal was onderdeel van een reeks presentaties in musea door heel Nederland ter ere van het afscheid van Fusien Bijl de Vroe als directeur van de Vereniging Rembrandt. Iris Steinmeijer bracht in het Groninger Museum voor de presentatie twee werken uit de eigen collectie samen die beide zijn aangekocht met steun van de

Vereniging Rembrandt, namelijk het *Tea and Coffee Piazza* (1983) van Hans Hollein (Wenen 1934 – 2014 Wenen) en *The Grand Stairwell Installation* (2018) van Dale Chihuly (Tacoma, Washington 1941). Beide werken hebben een verbintenis met de identiteit van het museum en zijn daarom een zeer gewaardeerde aanvulling op de collectie. Met deze bescheiden tentoonstelling maakte het Groninger Museum de bijdrage van Fusien Bijl de Vroe aan de vorming van de collectie kenbaar.

Bernadet ten Hove

8-10-2022 T/M 5-3-2023
OVALE ZAAL WEST

De tentoonstelling over de in Groningen werkzame en in 2019 overleden kunstenaar Bernadet ten Hove (Raalte 1957 – 2019 Groningen) was de eerste solopresentatie in een museum die aan haar oeuvre is gewijd. Als docent aan Academie Minerva was ze erg betrokken bij het Groninger kunstleven. De tentoonstelling in het Groninger Museum nam de beschouwer mee in haar uitvoerige werkproces en toonde onder andere haar series *Hamerslagvolumes*, *Foneten* en *Present Presence*. Nadia Abdelkaui en Iris Steinmeijer stelden de expositie samen.

Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design.

15-10-2022 T/M 5-5-2024
STARCK PAVILJOEN

In 2022 bestond Porzellan Manufaktur Nymphenburg in München 275 jaar. Het bedrijf staat bekend om de hoge kwaliteit porselein. De manufactuur zocht altijd samenwerkingsverbanden met eigentijdse kunstenaars waardoor zij altijd innovatief is gebleven. De samenstellers van de tentoonstelling, John Veldkamp en Marieke van Loenhout, maakten uiterst fascinerende combinaties met werken uit de uiteenlopende collectie van het Groninger Museum en het bijzondere porselein van Nymphenburg. Het naast elkaar plaatsen van kunst waarin onder andere mythologie, vanitas, natuur en verre culturen centraal stond, zorgde voor visueel interessante kruisbestuivingen. Het benadrukken van de ambacht van het porselein nam hierin een centrale rol.

EXTERNE PRESENTATIES VERRASSEND, DIVERS EN SPEELS

Gianni Versace Retrospective

3-12-2022 T/M 7-5-2023
MENDINI PAVILJOEN O EN
COOP HIMMELB(L)AU PAVILJOEN

De grootste overzichtstentoonstelling tot nog toe van het oeuvre van Gianni Versace (Reggio Calabria 1946 – 1997 Miami) nam de bezoeker mee in de veelzijdige creaties van de modemaker wiens leven abrupt tot een einde kwam in 1997. Talloze kostuums, outfits, accessoires en tekeningen uit zijn glorieertijd gaven een encyclopedisch overzicht van zijn creativiteit. Muziek uit de periode en filmopnamen van de legendarische modeshows begeleidden de meeslepende tentoonstelling.

Het Groninger Museum presenteerde eigen collectiestukken uit de periode waarin Gianni Versace actief was naast de stukken van de tentoonstelling zodat een verdiepende dialoog ontstond. Alle overige originele stukken leende het museum van particuliere verzamelingen uit Italië, Zwitserland en Duitsland. Bovendien kende het Costume Institute van het Metropolitan Museum in New York twee iconische stukken als bruikleen toe: de 'Diana-jurk' die Lady Di droeg op de cover van Harper's Bazaar en 'That Dress', de jurk met vergulde veiligheidsspelden die actrice Liz Hurley droeg.

De tentoonstelling werd samengesteld door gastconservatoren Karl von der Ahé en Saskia Lubnow uit Berlijn en ontworpen door de Parijse studio Agence N.C. (Nathalie Crinière en Tomoko Nishiki). Dit alles in samenwerking met conservator Fabienne Chiang.

Info Center

20-11-2021 T/M 6-2-2022
GRAFFITI IN GRONINGEN

Werk in de vitrines en beeldschermen met film.

14-2 T/M 16-9-2022
HARRY ARLING

De nieuwe *Kosmotroniks* die het Groninger Museum in 2021 van kunstenaar Harry Arling (Emmen 1965) verwierf met steun van de Groninger Museum Salon.

17-9-2022 T/M 3-2-2023
PLUMCAKE

Te zien waren de werken *La Vendetta dei Faraoni* (1984) en *Diligenza* (1984).

EXTERNE PRESENTATIES
VERRASSEND, DIVERS EN SPEELS

Studio 212 Fahrenheit /
Paul&Albert

WALL HOUSE #2 GRONINGEN
2-4 T/M 30-10-2022

Studio 212 Fahrenheit (sinds oktober 2022 Paul&Albert) exposeerde van april tot november in Wall House #2. Meer hierover op bladzijde 48.

Maarten Baas: Hide & Seek

LAHTI MUSEUM OF VISUAL ARTS MALVA,
FINLAND
29-4 T/M 18-9-2022

Het Groninger Museum organiseerde in 2017 de eerste solotentoonstelling van ontwerper Maarten Baas (Arnsberg 1978), getiteld *Maarten Baas: Hide & Seek*. Na groot succes reisde deze expositie in 2018 door naar het Design Museum Gent in België en vier jaar later, in 2022, was de expositie in Lahti, Finland te zien. Voor het Museum of Visual Arts was een kritische selectie gemaakt van objecten uit de collectie van zowel Maarten Baas als van het Groninger Museum. De ruimtes van het museum lieten niet toe dat het een exacte kopie zou zijn van de *Hide & Seek* tentoonstelling uit 2017. Er werd wel gekozen voor het tonen van volledige series, zoals *Clay Furniture* en *Where There’s Smoke*, waardoor de grandeur en het oeuvre van Baas alsnog tot zijn recht kwamen.

Bitterzoet Erfgoed.
Ommelander elite en
slavernij

MUSEUM MENKEMABORG UITHUIZEN
20-5 T/M 31-12-2022

In deze tentoonstelling door de vaste presentatie van de borg belichtte de Menkemaborg de rol van de jonkers van de Ommelanden in de West-Indische Compagnie. Zie ook bladzijde 114-115 *Een bijzonder jaar voor de Menkemaborg*.

Avantgarde in den
Nederlanden –
Die expressionistische
Künstlergruppe “De Ploeg”

STÄDTISCHE GALERIE BIETIGHEIM-
BISSINGEN, DUITSLAND
29-10-2022 T/M 26-2-2023

In de reizende tentoonstelling *Avantgarde in den Nederlanden – Die expressionistische Künstlergruppe “De Ploeg”* maakt het Duitse publiek op vier locaties tussen 2022 en 2024 kennis met de kunstschilders van De Ploeg. De eerste locatie is de Städtische Galerie in Bietigheim-Bissingen. De tentoonstelling is in nauwe samenwerking met het Groninger Museum samengesteld en was de eerste internationale overzichtstentoonstelling van De Ploeg.

De tentoonstelling reist na 26 februari 2023 door naar:

- + Wenzel-Hablik-Museum in Itzehoe,
van 19 maart tot 29 mei 2023
- + Angermuseum in Erfurt,
van 2 juli tot 24 september 2023
- + Kunstmuseum in Ahlen,
van 27 januari tot 2 juni 2024

STUDIO 212 FAHRENHEIT / PAUL&ALBERT
WALL HOUSE #2
2 APRIL T/M 31 OKTOBER 2022

Michel Velt, Moeder en kind, 2022

DRIE NIEUWE STREET ART WERKEN IN GRONINGEN

Met drie grote muurvullende kunstwerken die vanaf april zijn gemaakt in de Groninger wijken Beijum, Vinkhuizen en Paddepoel zoekt het Groninger Museum het contact op met de bewoners van de stad.

Nationale en internationale kunstenaars, waaronder Michel Velt (Groningen 1985) en TITO/MULK (Frankrijk 1974/1985) maakten nieuw werk, voor iedereen te bewonderen op straat. Dit street art project is opgezet in samenwerking met Writer's Block; een productiehuis, curator en evenementenorganisatie voor alle vormen van graffiti, street art en kunst in openbare ruimte. Het project was onderdeel van het randprogramma bij de tentoonstelling *JR: Chronicles*.

PARTICIPATIE & EDUCATIE

EEN JAAR VOL KLEUR

In 2022 mocht het Groninger Museum 11.748 leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs verwelkomen. Het was een kleurrijk jaar met interessante rondleidingen, enthousiaste kinderen, nieuwe samenwerkingspartners en mooie projecten.

WISSELING VAN DE WACHT

Op 1 juni nam hoofd Educatie Sander Daams afscheid van het Groninger Museum, in verband met een nieuwe functie bij het Rijksmuseum. Ellis Hendriksen werd vanaf 1 november het nieuwe hoofd Participatie & Educatie. De afdeling verzorgt programma's voor diverse groepen. Hierbij ligt de nadruk op interactiviteit en eigen meningsvorming. Publieksparticipatie is een belangrijk onderdeel. Daarom heet de afdeling vanaf de werving van het nieuwe hoofd Participatie & Educatie.

JR: Chronicles

EDUCATIEPROJECT IN SAMENWERKING MET NOORDERPOORT

Het Groninger Museum en Noorderpoort werken samen om kritisch denken en creatieve vorming van mbo-studenten te stimuleren en te ontwikkelen. Hiervoor worden op maat gemaakte projecten ontwikkeld. Deze hebben als basis een eigen beeldend onderzoek naar een tentoonstelling van het museum. Het project wordt afgesloten met een tijdelijke expositie in het museum of een andere vorm van presentatie.

In 2022 was er voor Noorderpoort-studenten van de opleiding Art en Design een project rondom *JR: Chronicles* ontwikkeld. De studenten onderzochten het kunstenaarschap van JR (Parijs 1983). Vanuit hun onderzoek ontstonden ideeën en eigen gemaakte

kunstwerken van afgedankte witte kleding. Het creatieve proces werd begeleid door docenten van Noorderpoort en een museumdocent van het Groninger Museum. Ter afsluiting van het project werden alle kunstwerken gepresenteerd in de Job Lounge.

STREET ART MURALS IN WIKJEN VAN GRONINGEN

Met drie grote muurvullende kunstwerken gemaakt in de wijken Beijum, Paddepoel en Vinkhuizen zocht het Groninger Museum samen met Writer's Block het contact met de bewoners van de stad. De kunstenaars namen hun ideeën mee in de kunstwerken. Het museum bracht kunst in de wijken, om daarna de wijkbewoners uit te nodigen in het museum.

De eerste mural werd gemaakt door de Groningse kunstenaar Michel Velt (Groningen 1985) in winkelcentrum Beijum. Dit is een muurschildering van moeder en kind oorspronkelijk afkomstig uit de wijk. Voordat het werk op de muur gerealiseerd werd, legde hij zijn ontwerp voor aan bewoners in het cultuurcafé. De tweede mural werd gemaakt in Paddepoel door het Franse duo TITO/MULK (1974/1985 Frankrijk). Het zat vol met details en fragmenten gebaseerd op de gesprekken die het tweetal voerde met wijkbewoners. De derde mural werd gemaakt in Vinkhuizen door het duo Nomad Clan dat een enorm marmeren hoofd combineerde met botanische elementen.

MUZIKALE STADSWANDELING EN FIETSRUTE LANGS STREET ART EN GRAFFITI

In samenwerking met Noordstaat en SPOT is in 2021, tijdens de coronapandemie, een nieuwe muzikale wandel- en fietstocht gestart en in 2022 verder ontwikkeld. De route gaat langs street art en graffiti in de stad Groningen en bevat achtergrondinformatie over de kunstenaars. De muziek bij de kunst zochten Thijs de Vlieger (Noisia) en Frank Post (Posij) uit. Inmiddels hebben meer dan 5.000 wandelaars en 1.000 fietsers de route afgelegd. De route is via groningermuseum.nl/bezoek/activiteiten/stadswandeling te downloaden.

ARTIST TALK EN FILMPREMIÈRE

Op vrijdag 16 februari was JR zelf in Groningen en organiseerde het Groninger Museum een artist talk met hem in één van de zalen van zijn tentoonstelling. Meer hierover is te vinden op bladzijde 77.

11.748

LEERLINGEN UIT HET BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS DIE MET SCHOOL HET MUSEUM BEZOCHTEN

243

BASISSCHOOLKLASSEN DIE EEN BEZOEK BRACHTEN AAN HET MUSEUM

12

KINDERFEESTJES IN HET MUSEUM

2.690

PERSONEN DIE EEN RONDLEIDING VOLGDEN

307

LEERLINGEN UIT DUITSLAND DIE MET SCHOOL HET MUSEUM BEZOCHTEN

149

DAGEN DAT HET INLOOPATELIER OPEN WAS

PARTICIPATIE & EDUCATIE
EEN JAAR VOL KLEUR

SAMENWERKING GRONINGER FORUM

Tijdens de tentoonstelling *JR: Chronicles* werden twee maanden lang films en documentaires in het Groninger Forum getoond waar JR direct of indirect bij betrokken was. In 2004 maakte hij *Portrait of a Generation* over de rellen in de banlieues van Parijs. Voor dit project fotografeerde hij onder andere filmregisseur Ladj Ly. Dit resulteerde in een iconische foto die te zien is in *Les Misérables* (2019), een film over spanningen tussen groepen mensen in de wijk Montfermeil in Parijs. Het Forum toonde ook twee documentaires, waaronder de in Cannes bekroonde *Visages Villages* (2017) die JR samen met regisseur en fotograaf Agnès Varda (Elsene 1928 – 2019 Parijs) maakte.

Bitterzoet Erfgoed

I ASK TRAINING

In 2021 begonnen de voorbereidingen voor *Bitterzoet Erfgoed* al voor de jongerenambassadeurs en de vaste museumdocenten. Zij volgden allemaal een I ASK training. Irith Koster en Judith Whitlau ontwikkelden de training voor het Joods Cultureel Kwartier in Amsterdam. Rondleiders leren beladen thema’s op een respectvolle manier op te nemen in hun tour en zonder oordeel in gesprek te gaan met groepen jongeren over gecompliceerde onderwerpen, in dit geval het slavernijverleden. De bezoekers kunnen zich op die manier openstellen voor wat nieuw en onbekend is en soms in strijd met hun eigen opvattingen.

Door de coronamaatregelen vond de training grotendeels online plaats. Gelukkig kon er in januari fysiek geoefend worden. Hierdoor konden de jongeren die de rondleidingen gingen verzorgen eerst oefenen voordat ze met het publiek in aanraking kwamen.

VITRINES

De vitrines in de Ontdekkingsruimte van het Info Center zijn ingericht met onder andere tabak, specerijen, thee, cacao, koffie en producten die op plantages werden verbouwd. De lades werden gevuld met extra informatie en kijkopdrachten. Het publiek leerde hierdoor over de herkomst, productie en verwerking van deze producten.

Kleur!

WORKSHOP

Voor de tentoonstelling *Kleur!* is in 2022 een verdiepende, educatieve workshop *Verf maken met natuurlijke en synthetische pigmenten* ontwikkeld. Deze workshop is op verschillende locaties en aan verschillende groepen gegeven; in het Atelier van het Groninger Museum, tijdens het Wetenschapsfestival *Expeditie NEXT* in Franeker en *Zpannend Zernike* in het Groninger Forum. Het doel van deze workshop was om kinderen, jongeren en volwassenen te laten ontdekken waar kleur en verf vandaan komen en wat de herkomst is van pigmenten en verfstoffen.

SUNDAY TALKS

Bij de tentoonstelling *Kleur!* werden drie verdiepende lezingen georganiseerd: de *Sunday Talks*. Deze lezingen brachten verschillende invalshoeken op het thema kleur: over de psychologie van kleurenmarketing door hoogleraar cognitieve neurowetenschap Victor Lamme, over de spraak van kleur door kunsthistoricus, kunstenaar en restaurator Charlotte Caspers en over kleurenleer door kunsthistoricus Steven Kolsteren.

LESPROGRAMMA

Voor de kleutergroepen die het museum bezochten ging het lesprogramma over de kleuren van de regenboog. Daarbij was een animatie met muziek gemaakt die door de kinderen op het scherm in het Atelier bekeken kon worden. De klas kon de animatie ook op groningermuseum.nl zelf bekijken ter voorbee reiding of na het museumbezoek.

PARTICIPATIEPROJECT IN SAMENWERKING MET VRIJDAG IN DE BUURT EN LENTIS

Het Groninger Museum had “gast-conservatoren”. De leden van schildergroep Plutozaal komen onder begeleiding van Lentis elke week samen om te schilderen. Vier leden van deze groep kozen hun twee favoriete kunstwerken op basis van kleur uit de vele werken die het Groninger Museum in het depot heeft. De leden werden tijdens een feestelijke middag in het depot ontvangen om ze live te bekijken. Van alle vier de leden werd vervolgens één favoriet kunstwerk in de tentoonstelling *Kleur!* gehangen met een persoonlijke tekst over de keuze en hoe deze tot stand kwam.

KLEURENBLINDHEID

Om bewustzijn te creëren was bij *Kleur!* een QR-code beschikbaar. Hiermee konden bezoekers die niet kleurenblind zijn, ervaren hoe de tentoonstelling eruitzag voor mensen die dat wel zijn.

In december startte het Groninger Museum met een onderzoek naar de effecten van een kleurenblindheidscorrectiebril. Het museum deed een oproep op Instagram aan mensen met kleurenblindheid. Met de mensen die zich hadden aangemeld werd onderzocht of het verschil maakte om met en zonder bril door de tentoonstelling te gaan. Vanaf 2023 biedt het museum correctiebrillen aan.

Samenwerking UMCG

Het Groninger Museum gaat mogelijk samenwerken met het Universitair Medisch Centrum Groningen op het gebied van kunst en gezondheid. In 2022 zijn hiervoor de eerste stappen gezet. De organisaties willen samen een programma ontwikkelen waarin kunst een preventieve werking heeft op het ontwikkelen van stress en gerelateerde klachten.

Open dagen

Er zijn twee open dagen georganiseerd waarop het Groninger Museum gratis toegankelijk was voor nieuwe en bekende doelgroepen. Op zaterdag 23 april startte de expositie *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* met een open dag en kwamen 1.223 gasten naar het museum. Naast de tentoonstellingen was er een gevarieerd programma met muziek, dansoptredens en korte workshops. Tijdens de tweede open dag op maandag 6 juni, tweede pinksterdag, stond *Bitterzoet Erfgoed* centraal en bezochten 1.600 mensen het museum waar instapronleidingen, muziek en *spoken word* optredens plaatsvonden.

BERNARDUS BLENCKE

(Zuidwolde 1684 – 1747 Groningen)

Dienblad, 1727-28

ZILVER, Ø 24.5 CM
AANKOOP VENDUEHUIS DEN HAAG MET STEUN VAN DE VRIENDENLOTERIJ

Op de hoek van de Vismarkt en de Haddingestraat in Groningen staat een imposant pand dat bekend staat als het Bontehuis. In de achttiende eeuw woonden hier Daniël Henri l’Argentier du Chesnoy (1698 – 1756) en zijn vrouw Elisabeth Petronella Lewe (1699 – 1756). Du Chesnoy, een geboren Belg, kwam waarschijnlijk als militair naar Groningen, waar hij

een rijke borgdochter uit Bierum huwde. Haar vader, en later hijzelf, speelde een rol in de Groninger kamer van de West-Indische Compagnie. Het echtpaar kocht in 1721 het enorme stadspaleis en liet het flink opknappen. Uit hun bezit komt dit zilveren dienblad van Bernardus Blencke met hun beider familiewapen. (LJ)

GRONINGER MUSEUMNACHT 2022

De zesde editie van de Groninger Museumnacht op zaterdag 10 september was een enorm succes. Ruim 3.500 cultuurliefhebbers bezochten de vele tentoonstellingen, optredens en andere activiteiten bij de zeven locaties in Groningen. Volgens het VPRO programma 3voor12 Groningen “verraste de Groninger Museumnacht door diversiteit met een programma dat bol stond van de activiteiten en optredens”.

Zeven musea open tot na middernacht

Bij het Groninger Museum, GRID Grafisch Museum, Storyworld en Forum Groningen, Museum aan de A, het Universiteitsmuseum, Noorderlicht in de Akerk en de Synagoge Groningen bleven de deuren tot 1 uur 's nachts open. Speciaal voor de zesde Groninger Museumnacht pakten de zeven musea flink uit met vijftien tentoonstellingen en meer dan 70 acts.

Vanaf 19 uur startte het uitgebreide programma met muziek, workshops, lezingen, dans, poëzie en andere performances. Door de programmering en nachtelijke sfeer trokken veel nieuwe bezoekers naar de musea.

Programma Groninger Museum

Sophie Straat, Batatuké, WadAap en verschillende dj's traden op bij en in het Groninger Museum. Spectaculair waren de Solid Skaters en colour tasting met Marije Vogelzang. De tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* was dat weekend voor het laatst te zien.

“Al met al is het een zeer geslaagde Museumnacht: vette optredens van lokale en landelijke namen, een goede sfeer en bijzondere tentoonstellingen. Geen wonder dat het is uitverkocht!”

- 3voor12 Groningen

MARKETING & COMMUNICATIE

VAN TIKTOK TOT TICKETZUILEN

Met de communicatie- en marketingcampagnes voor nieuwe tentoonstellingen en mooie pr-momenten wist het museum na de verplichte sluiting in januari door de coronapandemie in de loop van 2022 al snel het publiek weer naar zich toe te trekken. Met een kleine 142.000 bezoekers, waarvan veel nieuwe en jongere bezoekers die nog niet eerder het museum bezochten, kijkt het museum na afloop terug op een goed jaar met mooie highlights in de media. Naast de reguliere pr en marketing is meer ingezet op het medium TikTok en op de inzet van influencers online.

Campagnes

Via de campagnes hoorden veel mensen over de nieuwe tentoonstellingen en werden ze geactiveerd om tickets te kopen en het museum te bezoeken. Het museum zocht hierbij regelmatig de samenwerking op met andere organisaties.

JR: CHRONICLES

Voor de tentoonstelling *JR: Chronicles* is een grote basiscampagne ingezet om het brede publiek in Nederland te bereiken. Ook werd op diverse manieren verbinding gezocht “buiten de muren van het museum”; een zo breed en divers mogelijk publiek tussen de 13 en 40 jaar in de regio Groningen. Projecten zijn opgezet in samenwerking met lokale partners. Er werd gebruik gemaakt van de communicatiekanalen en middelen van deze partners. Influencers en jongere doelgroepen werden uitgenodigd voor events als openingen en de artist talk. Er is extra online content gecreëerd, TikTok is ingezet en er waren speciale winacties.

In februari organiseerde het museum een artist talk met JR (Parijs 1982) die via YouTube live te volgen was en die ruim 16.000 keer bekeken is. Via Instagram gaf JR zelf een online rondleiding.

JR: Chronicles en de graffiti kunstwerken waren veelvuldig onderwerp van de video's op het nieuwe TikTok-kanaal van het Groninger Museum. Deze werden vaak geliked. Succesvol was de “rumor”-TikTok over de start van de Graffiti-tentoonstelling met 2.300 likes, 43 reacties en maar liefst 23.300 views onder de beoogde jongere doelgroep.

Over het bezoek van JR aan het Groninger Museum is de pers geïnformeerd en er is veel gedeeld via social media. Van de online rondleiding waarin JR iets vertelde over enkele werken is een video gemaakt. Hiervan zijn vervolgens drie kortere tracks op Instagram gedeeld.

MEGALITH

Voor de pr van *MEGALITH* werd samengewerkt met NP3, partner in het project Young Grunn Artist. Journalisten en gasten werden uitgenodigd voor de opening en perspreview van zowel *MEGALITH* van Marit Westerhuis (Winschoten 1992) bij het museum als de tentoonstelling van Jurjen Galema (Drachten 1992) bij NP3. Een actie van Fossil Free Culture trok de aandacht waardoor *MEGALITH* vaker in het nieuws kwam. Voor de tentoonstelling werd een video ontwikkeld en verspreid via social media en de website.

STAD HOUDT STAND

Voor *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* sloot het museum met de communicatie onder andere aan bij de landelijke campagne rond het Rampjaar. De tentoonstelling verscheen in landelijke nieuwsbrieven en in speciale Z-cards, ontwikkeld door Stichting GO350. Ook werd afgestemd met de communicatieafdeling van de Groninger Archieven. Conservator Egge Knol vertelde in aflevering vijf van het landelijke televisieprogramma *Het Rampjaar 1672* over het Groningens Ontzet:

“Rampjaar 1672: het volk was redeloos, de regering radeloos en het land reddeloos. Maar wat gebeurde er nou.”

- Egge Knol in programma *Het Rampjaar 1672*

1.608.000

AANTAL KIJKERS BEST BEKEKEN TV-ITEM
BRON: MEDIA INFO GROEP

72.000

VIEWS MEEST SUCCESVOLLE TIKTOK-POST

26.194

AANTAL E-MAILABONNEES

651.838

BEZOEKEN AAN DE WEBSITE

MARKETING & COMMUNICATIE VAN TIKTOK TOT TICKETZUILEN

NYMPHENBURG X GRONINGER MUSEUM – PORSELEIN. KUNST. DESIGN.

In de tweede helft van het jaar is een video voor *Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design* ontwikkeld als onderdeel van de campagne voor de tentoonstelling in het Starck Paviljoen. Er werden ook flyers en posters gedrukt en er kwam een extra beplakking op het Starck Paviljoen.

“**Complimenten voor de gestylede inrichting van Nymphenburg. Lekker kijken en zeker straks als het buiten grijs wordt. Er zijn maar weinig musea die op die manier durven inrichten. Ik ben er zeker van dat de gemiste Frans Haks het geweldig gevonden zou hebben.**”

- Chris Reinewald, Museumkrant

BITTERZOET ERFGOED

Voor de overkoepelende en gelijknamige manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* werd een communicatieplan gemaakt en een campagne uitgevoerd samen met alle deelnemende organisaties. Hierdoor wisten veel mensen de projecten van *Bitterzoet Erfgoed*, waaronder de tentoonstelling in het museum, goed te vinden.

“**Het Groninger Museum is altijd een bezoek waard, maar deze tentoonstelling is essentieel. Hij drukt je neus op de meest ongemakkelijke feiten die niet langer ongeweten mogen blijven.**”

- Franka Riesmeijer, Doopsgezind NL

GIANNI VERSACE RETROSPECTIVE

Voor de tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective* bedacht de communicatieafdeling een grote, succesvolle campagne, met niet alleen online advertenties, landelijke posters, flyers en een samenwerking met influencers, maar ook radio- en televisiespots op NPO 1 en 2.

Het Groninger Museum zocht de samenwerking met pr-bureau Spice PR uit Amsterdam. Ook werden enkele mediapartners aangetrokken en samenwerkingen georganiseerd, waaronder *LINDA*, *Vogue* en *Mirror Mirror*.

De tentoonstelling kreeg rond de opening in december veel aandacht in de media, op de socials en had een groot bereik via verschillende grote influencers. Grote (inter)nationale kranten, waaronder *Dagblad van het Noorden*, *NRC*, *de Volkskrant*, *Telegraaf*, het Vlaamse *Knack*, het Spaanse *El País*, de grote modemagazines en vele anderen schreven over Gianni Versace en de expositie.

Opvallend veel aandacht had deze tentoonstelling ook op de landelijke televisie. Grote programma's hadden Gianni Versace als hoofditem, waaronder *RTL Boulevard*, *SBS Shownieuws*, *Koffietijd* en *HLF8*. *BEAU* had op 5 december maar liefst 10 minuten aandacht voor de tentoonstelling. Dit was met 1.608.000 kijkers een van de best bekeken programma's op de Nederlandse televisie die avond.

“**In het Groninger Museum is Versace opvallend goed op zijn plaats.**”

- Trouw over *Gianni Versace Retrospective*

THE ROLLING STONES – UNZIPPED

Hoewel de tentoonstelling *The Rolling Stones – UNZIPPED* op de planning staat voor 2023, werd in 2022 gestart met de campagne voor deze tentoonstelling. De campagnewebsite rollingstonesgroningen.nl werd nieuw leven ingeblazen en de vooraankondigingen werden verspreid via online media, flyers en persaankondigingen. Bijzonder was de persreis naar het concert van The Rolling Stones in juli in de Amsterdam Arena, waarbij relaties, influencers en perscontacten alvast warm gemaakt werden voor de tentoonstelling.

In het nieuws

Aan het begin van het jaar organiseerde de pr-afdeling een mediatraining voor Directie, conservatoren en enkele andere medewerkers. Erg nuttig, want hiermee leerden de collega's de pers goed te woord te staan bij bijvoorbeeld nieuwe tentoonstellingen.

Het Groninger Museum werd het meest in het nieuws genoemd aan het begin van het jaar, bij de acties van de culturele sector tijdens de lockdown en aan het eind van het jaar, bij de tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective*.

Zowel op internet als in de kranten had het museum de meeste aandacht in de regionale uitingen. Het vaakst kwam het museum in de krant bij *Dagblad van het Noorden*, gevolgd door *Leeuwarder Courant*, *Gezinsbode* en *de Volkskrant*. Op internet verscheen het museum het vaakst op de sites van *Dagblad van het Noorden*, *OOG TV*, *RTV Noord*, *Leeuwarder Courant* en de *Groninger Internet Courant*. Ook via de *Telegraaf* werd dit jaar relatief veel publiek bereikt.

CIJFERS FREE PUBLICITY NEDERLAND

De Media Info Groep heeft geregistreerd in hoeveel artikelen vermeldingen over het Groninger Museum zijn geweest in de geschreven media in Nederland. Dit jaar zijn niet alleen de stukken in de kranten en bladen geteld, maar ook de teksten op websites:

TOTALE BERICHTGEVING IN NL MEDIA

Berichtgeving	1.985 nieuwsberichten
Media-waarde	€ 5.918.707
Best bekeken TV-item <i>BEAU</i> , 5-12-2022	1.608.000 kijkers

Online

Toen het Groninger Museum in januari weer openging stegen de websitebezoekers. De aantallen werden nog niet zo hoog als voor de coronapandemie. Vooral in de eerste helft van 2022 moesten de online bezoekers hun gang naar het (online) museum terugvinden. Ze haalden er vooral praktische informatie over het museumbezoek op terwijl op de social media de berichten over tentoonstellingen juist het meest gewaardeerd werden. Websitebezoek bleef wel onverminderd populair: groningermuseum.nl werd meer dan 650.000 keer bezocht, vooral door mensen die in Nederland wonen, maar opvallend genoeg vaker door Amerikanen dan in voorgaande jaren.

GRONINGERMUSEUM.NL IN CIJFERS

De websitebezoekcijfers stegen vooral later in het jaar, met name door de tentoonstellingen *Kleur!* en *Gianni Versace Retrospective*. Piekbezoeken waren er rondom de succesvolle Groninger Museumnacht in september en bij de opening van *Gianni Versace Retrospecive* in december.

	2022	2021
Bezoeken aan de website	651.838	670.967
Waarvan 456.681 unieke gebruikers en 450.745 nieuwe gebruikers		

TOP DRIE HERKOMST BEZOEKERS WEBSITE

	2022	2021
1. Nederland	76.95%	78.01%
2. Verenigde Staten	8.16%	3.88%
3. Duitsland	5.57%	5.97%

PIEKBEZOEKEN IN 2022 OP GRONINGERMUSEUM.NL

vrijdag 28 januari Heropening Groninger Museum na quarantaine-sluiting

zaterdag 19 februari *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* eerste dag open

zaterdag 10 september Groninger Museumnacht

zaterdag 3 december *Gianni Versace Retrospective* – eerste dag

woensdag 28 december Kerstvakantie

BEST BEZOCHTE TENTOONSTELLINGSPAGINA'S

Gianni Versace Retrospective

Kleur!

JR: Chronicles

Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen

Stad houdt stand – 350 jaar Groningens ontzet

Kinderbiënnale

NIEUWE ONLINE TICKETSHOP EN BETAALKIOSKEN

In de loop van het jaar werd besloten om entreebewijzen vooral online en via betaalkiosken in het museum te verkopen. Na de pandemie waren bezoekers hier meer aan gewend geraakt. Een groot bijkomend voordeel is dat bij drukke tentoonstellingen de bezoekersstromen met tijdsloten beter gereguleerd kunnen worden. Samen met aanbieder CM.com werd een nieuwe ticketsite ontwikkeld en in de entreehal van het museum werden betaalkiosken geplaatst.

ONLINE ADVERTENTIECAMPAGNES

Bij de tentoonstellingen *JR: Chronicles* en *Gianni Versace Retrospective* werden naast Google Grants – een maandelijks advertentietegoed voor AdWords-advertenties dat beschikbaar is voor non-profitorganisaties – online bannering (RTB display advertising), Facebook en Instagram advertising, retargeting en zichtbaarheids- en responsoptimalisatie ingezet.

SOCIAL MEDIA EN WEBCARE

Op Instagram, Facebook, Twitter, TikTok, LinkedIn, YouTube en Vimeo verleende het Groninger Museum ook in 2022 publieksservice en ontwikkelde het op maat gemaakte content voor verschillende doelgroepen in het Nederlands en het Engels. Op alle kanalen werd wekelijks meerdere keren gepost.

Het TikTok-kanaal kreeg in 2022 meer views, mede door de inzet van Elize Greidanus die de content en het beheer verzorgde. Een aantal posts gingen viral onder een nieuw publiek.

Het Instagramaccount van het Groninger Museum bereikte maar liefst 23.000 volgers. Het werd echter in november helaas van de digitale kaart geveegd door een phishing-actie. Er is meteen een nieuw account **@groningermuseumofficial** gestart. Mede via de accounts die het Groninger Museum al in beheer had – **@kinderbiennalegm**, **@clubgroningermuseum** en **@groningermuseumnacht** – werd hierover geïnformeerd en gepromoot. Door de opening van de tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective* kon het nieuwe officiële account in december meteen rekenen op veel nieuwe volgers.

INSTAGRAM

	2022	stijging/daling	2021
	27.000 (t/m 18 nov)	+ 13.15%	23.862
	31 december > 1.478	+ nieuw account vanaf 18 november	

FACEBOOK

	2022	stijging/daling	2021
	28.568	+ 11.11%	25.392

TWITTER

	2022	stijging/daling	2021
	84.820	- 1.09%	85.750

TIKTOK

	2022	stijging/daling	2021
	2.003	+ 96%	647

LINKEDIN

	2022	stijging/daling	2021
	7.094	+ 79.10%	1.483

POPULAIR

Op Facebook en Twitter waren berichten over de heropening in januari van het museum na de verplichte sluiting in verband met de coronamaatregelen, de terugkeer van *The Rolling Stones – Unzipped* in 2023 en de opening van *Gianni Versace Retrospective* het meest populair. Op het nieuwe Instagramaccount was dat het bericht over de opening van *Gianni Versace Retrospective*. Met bijna 72.000 views en 182 comments, ging op TikTok de video over *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* viral.

MARKETING & COMMUNICATIE
VAN TIKTOK TOT TICKETZUILEN

REVIEWS

In de Google Reviews kreeg het Groninger Museum dit jaar weer hoge ratings op het gebied van tentoonstellingen, service en bereikbaarheid. Op Tripadvisor staat het museum op nummer één van de leukste dingen om te doen in Groningen.

E-MAILABONNEES

De maandelijkse nieuwsbrief met tentoonstellings- en ticketinformatie, artikelen en winacties groeide in 2022 met 3.72%.

	2022	2021
Abonnees	26.194	25.219

VIDEO

Naast fotografie laat de afdeling Communicatie steeds meer videocontent maken. Voor TikTok werden dit jaar 79 video's gemaakt. Voor de website, sociale media en narrowcasting maakte Martijn Halie video's van de tentoonstellingen *MEGALITH*, *Kleurl*, *Nymphenburg x Groninger Museum* en *Gianni Versace Retrospective*. Bij *JR: Chronicles* maakte Snoekduik een serie video's waarin JR zelf in de tentoonstelling over zijn werk vertelt.

HERMANNUS COLLENIUS

(Kollum 1650 – 1723 Groningen)

Allegorie op de vergankelijkheid van het aardse bestaan, 1690-1710

OLIEVERF OP DOEK, 133.5 CM X 112.5 CM x 7 CM
AANKOOP VAN VEILINGHUIS DOMINIC WINTER

In de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* hingen als bruikleen twee portretten van Groningers met op de achtergrond een man van kleur wiens identiteit niet bekend is. Beide zijn geschilderd door Hermannus Collenius.

In de zomer van 2022 kocht het Groninger Museum op een

veiling in Engeland een allegoriestuk over de vergankelijkheid van het aardse bestaan van Collenius met tussen de symbolen van aardse rijkdom een zwarte vrouw die een parelketting invlecht in het haar van een jonge vrouw. Dit is de enige afbeelding uit die tijd uit Groningen van een vrouw van kleur. (LJ)

NYMPHENBURG X GRONINGER MUSEUM
PORSELEIN. KUNST. DESIGN.
15 OKTOBER 2022 T/M 5 MEI 2024

AANVOERDERSBAND FC GRONINGEN KRIJGT PLEK IN MUSEUM

De aanvoerdersband waarmee voetbalclub FC Groningen speelt heeft een plek gekregen in het Groninger Museum. Aanvoerder Michael de Leeuw signeerde de aanvoerdersband en plaatste deze zelf in de vitrine met de historische tijdlijn van Groningen. Op de band staat de Groningse vlag en een pictogram van een aardbeving. De teams van FC Groningen dragen hem om aandacht te vragen voor de aardbevingsproblematiek.

Symbool

Jarenlang heeft Groningen heel Nederland en ook het buitenland voorzien van gas dat is opgepompt uit de bodem. Het leverde de staat veel geld op, maar zorgde in Groningen ook voor problemen omtrent aardbevingen.

Sinds 2012 klinkt er vanuit de provincie een steeds luider protest tegen de gaswinning. Als symbool voor de protesten ontwierp Mark van Esveld (Rolde 1973) een versie van de Groningse provincievlag. Uit teken van steun voor de gedupeerden van de aardbevingen maakte FC Groningen een speciale aanvoerdersband met die vlag erop. De aanvoerdersband in het Groninger Museum werd gedragen door Michael de Leeuw tijdens de wedstrijd FC Groningen-NEC op 19 januari 2022.

“Ik ben vereerd dat ik deze band in het museum heb mogen leggen,” aldus De Leeuw. “De aardbevingsproblematiek raakt het hele noorden en hiermee hopen we nog meer exposure en bewustwording te creëren.”

1914

DEVELOPMENT & EVENEMENTEN

WERVING EN VERBINDING

2022: Een jaar waarin het Groninger Museum meer gewicht kon geven aan het werven van fondsen, sponsors en het koesteren van relaties. De nieuwe Club Groninger Museum is ontstaan. Het Groninger Museum “mocht weer”, met als hoogtepunt: de opening van *Gianni Versace Retrospective*.

Development & Fondsenwerving

Sinds de start van de nieuwe afdeling Development & Evenementen en de aanstelling van de coördinator Development & Fondsenwerving eind 2021, heeft het museum meer gewicht kunnen geven aan het werven van fondsen, sponsors en het koesteren van relaties. Processen zijn ingebed en een database voor fondsenwerving is ontwikkeld. Een schenkingsbeleid is opgesteld en gepubliceerd op de website. Op het gebied van nalatenschappen heeft het Groninger Museum zich in 2022 aangesloten bij het landelijke initiatief ‘Nalaten aan Cultuur’. Diverse fondsaanvragen zijn toegelaten en verantwoordingen zijn ingediend. De relatie met het bedrijfsleven in Groningen heeft een boost gekregen en de nieuwe Club Groninger Museum is opgericht.

NIGHT AT THE MUSEUM

Voor het eerst in de geschiedenis van het museum is op 7 juli een *Night at the Museum* in samenwerking met Vermaat (de organisatie die verantwoordelijk is voor de horeca binnen het museum) georganiseerd voor relaties. Een bijzondere culinaire reis tussen de kunst in het Groninger Museum

om huidige relaties te koesteren en nieuwe samenwerkingen aan te gaan. Het was een ware belevenis met bijzondere performances, persoonlijke verhalen door museummedewerkers, een dinerervaring ontworpen door Creative Chef Studio en de veiling van een unieke overnachting in het museum die op 26 augustus plaatsvond.

Relatiegroepen

In juni is Club Groninger Museum opgericht; de club voor young professionals tussen 25 en 45 jaar. Samen met de JuniorClub voor kinderen van 7 tot 12 jaar heeft de afdeling Development & Evenementen deze relatiegroep onder de hoede. Met deze twee clubs, de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum en de Groninger Museum Salon bouwt het Groninger Museum aan een duurzame relatie met een steeds bredere groep.

Evenementen

De afdeling Development & Evenementen heeft in 2022, ondanks de gedwongen sluiting door de coronamaatregelen in het begin van het jaar, ruim 75 events georganiseerd.

ARTIST TALK JR

JR (Parijs 1985) kon zelf niet aanwezig zijn bij de opening van de tentoonstelling in november 2021, maar bezocht Groningen op 16 februari 2022. Het Groninger Museum organiseerde die dag een artist talk waar JR in één van de tentoonstellingszalen in gesprek ging met presentator en programmamaker Nadia Moussaid over de expositie, zijn kunstenaarschap en maatschappelijke vraagstukken.

Door de coronamaatregelen kon slechts een select gezelschap hierbij aanwezig zijn. Voor alle andere belangstellenden was de artist talk te volgen via het YouTube-kanaal van het museum. Het werd door meer dan 16.000 mensen bekeken.

Aansluitend was de Nederlandse première van zijn laatste documentaire *Paper & Glue* te zien in Forum Groningen, met een live Q&A na afloop door JR en Groninger Museumdirecteur Andreas Blühm.

1.100

BEZOEKERS BIJ DE OPENING VAN
GIANNI VERSACE RETROSPECTIVE

78

GEORGANISEERDE EVENTS

7.851

ONTVANGEN GASTEN TIJDENS EVENEMENTEN

3.500

BEZOEKERS AAN DE ZESDE EDITIE VAN DE
GRONINGER MUSEUMNACHT

EVENEMENTEN
WERVING EN VERBINDING

BITTERZOET ERFGOED

Door de storm op 18 februari kon de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* niet openen zoals gepland. Het Groninger Museum was genoodzaakt in de middag de deuren te sluiten. De online talkshow vond wel plaats vanuit Forum Groningen. Tijdens dit gesprek konden geïnteresseerden live zien dat de burgemeester van de gemeente Groningen Koen Schuiling en gedeputeerde van de provincie Groningen Mirjam Wulfse de manifestatie openden.

Op maandag 6 juni, tweede pinksterdag, organiseerde het Groninger Museum een open dag rondom *Bitterzoet Erfgoed*. Tijdens deze dag waren er flitslezingen door Barbara Henkes, Faisel Saro en Vamba Sherif. De boekpresentatie van *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* vond plaats. Er klonk muziek van DJ Lowpro en de drum-band Batatuké. Bezoekers konden mee met een instaprondleiding. In het Atelier maakten mensen een eigen spotprent. Noordstaat verzorgde *spoken word* optredens door Vinny Johnson, Tammy Blue en Sascha Landkroon in de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*. Op deze dag bezochten bijna 1.600 mensen het museum.

OPENINGSDAG STAD HOUDT STAND

Zaterdag 23 april vond de openingsdag plaats van de tentoonstelling *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* met tal van activiteiten in een doorlopend programma. Er waren korte introducties op de tentoonstelling door conservator Egge Knol. Clash verzorgde optredens van X_Yussuf_Boss, DJ's en *spoken word* artiesten. Er waren muzikale optredens van Duo Gascons van het Prins Claus Conservatorium. Het Atelier was open en bezoekers konden deelnemen aan instaprondleidingen.

GRONINGER MUSEUMNACHT

De zesde editie van de Groninger Museumnacht op zaterdag 10 september was een groot succes. Meer hierover op bladzijde 64-65.

SUNDAY TALKS

Bij de tentoonstelling *Kleur!* werden drie verdiepende lezingen georganiseerd: de *Sunday Talks*. Op bladzijde 62 *Participatie & Educatie* meer over deze talks.

INSPIRATIESESSIES MEDEWERKERS

In 2022 is gestart met het organiseren van inspiratiesessies voor medewerkers van het Groninger Museum. De sessies hebben als doel elkaar beter te leren kennen en samen te verdiepen in onderwerpen waar alle collega's van het museum mee te maken hebben.

De eerste sessie vond plaats op 27 juni en ging over kleur: een workshop door museumdocenten over de herkomst van kleuren en een toelichting door Steven Kolsteren over kleurenleer. De tweede sessie was een bedrijfsbezoek aan relatie Gasunie. De gasten werden geïnformeerd over de rol van de Gasunie bij de energietransitie. Ook werd kennisgemaakt met enkele medewerkers, het bijzondere gebouw en de kunstcollectie.

DEBAT LINKSE MANNEN

Op uitnodiging van het Groninger Museum werd op 16 oktober de podcast *De Linkse Mannen lossen het op: Gas en het Groninger Museum* opgenomen. Bram Douwes en Wilbert van der Kamp gingen over dit thema in gesprek met algemeen directeur Andreas Blühm, conservator Nadia Abdelkaui, manager corporate communicatie Simon den Haak van Gasunie, kunstenaar Marit Westerhuis, Maartje Terpstra en Pieter Augustijn, vertegenwoordigers van Fossil Free Culture NL.

OPENING GIANNI VERSACE
RETROSPECTIVE

De opening van de tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective* was het hoogtepunt van het jaar. Op vrijdag 2 december kwamen ruim 1.100 gasten naar het Museumeiland om de tentoonstelling te vieren.

De avond begon met een bescheiden VIP ontvangst. Ter ere van de verjaardag van Gianni Versace die dag werd de aria *Nessun Dorma* van Puccini gezongen door tenor Jan Willem Schaafsma. Hij werd begeleid door musici van het Noordpool Orkest. De ambassadeur van Italië Giorgio Novello opende de tentoonstelling met warme woorden. Model Marpessa Hennink werkte jarenlang voor Gianni Versce en was speciaal voor de opening naar Groningen gekomen.

Bijzonder onderdeel van de opening was de talkshow waar onder leiding van Splinter Chabot tafelgasten Andreas Blühm, Cécile Narinx, Bas Kusters, Ramiro Koeiman, Hans Ubbink, Thijs Boontjes en Frénk van der Linden belangrijke thema's en aspecten van het werk van Gianni bespraken.

Op het programma van het openingsfeest stonden verder DJ Coco Coquelicot, DJ Fafi Abdel Nour, dansoptredens van de Poetic Disaster Club van Guy & Roni, performances van Alter á Go, museumdocenten op zaal en creatieve opdrachten in het Atelier. De gasten van het Groninger Museum die avond waren zeer divers maar ze hadden één gemeenschappelijk aspect; de dresscode Freedom.

Op de Gouden Toren van het Groninger Museum was een #onelove-projectie te zien; een passend statement.

DRENTS, FRIES EN GRONINGER MUSEUM
WINNAAR LANGMAN PRIJS

Op 11 januari 2022 werd bekendgemaakt dat de Langman Prijs 2021 werd toegekend aan het Drents, Fries en Groninger Museum. De drie directeuren Kris Callens, Harry Tupan en Andreas Blühm (v.l.n.r.) namen de prijs in ontvangst van juryvoorzitter Jouke de Vries, bestuursvoorzitter Rijksuniversiteit Groningen.

De Langman Prijs wordt uitgereikt aan een persoon of instantie die grenzeloos denkt, handelt, bestuurt, onderneemt en daarmee impulsen geeft aan de noordelijke opinievorming en/of economische ontwikkeling. De prijs is voor de eerste keer toegekend aan drie individuele instanties die gezamenlijk een stevige bijdrage hebben geleverd aan het welzijn in Noord-Nederland.

MEGALITH
9 APRIL T/M 30 OKTOBER 2022

EVENEMENTEN
WERVING EN VERBINDING

	JANUARI
10	Uitreiking Langman prijs 2021 van Stichting Noord-Nederland Sprekers: Andreas Blühm, Margriet Bouma, Kris Callens, Bram Nauta, Harry Tupan en Jouke de Vries
19	Protestactiviteit voor het heropenen van musea met workshop door Aileen Middel (Mick la Rock)
27	Ontvangst en gesprek met Eelco van der Lingen, directeur-bestuurder Mondriaan Fonds, met medewerkers Groninger Museum

	FEBRUARI
4	Bijeenkomst Groninger Museum Salon met graffiti workshop door Aileen Middel (Mick la Rock) en Lady Pink
13	Bijeenkomst JuniorClub zaalteksten schrijven bij de tentoonstelling <i>Pronkjewails</i>
15	Ontvangst KinderKunstBiënnale Amsterdam voor de <i>Kinderbiënnale</i>
16	Bezoek en artist talk door JR Sprekers: Andreas Blühm, JR en Nadia Moussaid
17	I ASK training voor jongerenambassadeurs en medewerkers afdeling Participatie & Educatie

MAART	
2	Ontvangst ambassadeur van Denemarken, Z.E. de heer Jarl Frijs-Madsen door Andreas Blühm
4	Ontvangst Stedelijk Museum Alkmaar voor de <i>Kinderbiënnale</i>
10	Bijeenkomst start pilot kunstprogramma voor studenten Medicijnen en artsen in opleiding van het Universitair Medisch Centrum Groningen in samenwerking met Hanzehogeschool Groningen, Rijksuniversiteit Groningen en Universitair Medisch Centrum Groningen
11	Ontvangst delegatie Tweede Kamer: Salima Belhaj, wethouder gemeente Groningen Berndt Benjamins e.a. met rondleiding tentoonstelling <i>Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen</i> Sprekers: Andreas Blühm, Cissy Gressmann, Lieuwe Jongsma en Faisel Saro
18	Bezoek ambassadeur van de Republiek Cyprus in Nederland, H.E. mevrouw Frances-Galatia Lanitou Williams, met rondleiding tentoonstelling <i>JR Chronicles</i> door Geertje Smeding
24	Ontvangst Boer & Croon met afscheidsbijeenkomst Seerp Leistra
27	VIP bijeenkomst leden VriendenLoterij met workshop door Aileen Middel (Mick la Rock) en rondleiding tentoonstelling <i>JR: Chronicles</i>
28	Ontvangst van chargé d’Affaires a.i. U.S.A. Marja Verloop door Andreas Blühm
29	Ontvangst met cultuurlunch ambassadeur Duitsland Cyrill Nunn en delegatie gemeente Groningen door Andreas Blühm
30	Algemene ledenvergadering van de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum

APRIL	
2	Seizoensopening Wall House #2 Sprekers: Andreas Blühm, Albert Buring, Paul Mulder en Gea Schenk
3	Ontvangst Vereniging Rembrandt met presentatie over o.a. de twee aankopen van Jan Wiegers en de kast met oudtestamentische voorstellingen van Hendrik Nicolaas Werkman Spreker: Nadia Abdelkaui

5	Symposium <i>The depiction of black skin in the Netherlands in the age of global expansion</i> in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen Sprekers o.a.: Stephanie Archangel, Andreas Blühm, Ann-Sophie Lehmann, Jörgen Wadum, Nienke Woltman en Joanne Woodall
7	Ontvangst delegatie gemeente Alkmaar met presentatie en bezoek tentoonstelling <i>JR: Chronicles</i> Sprekers: Esther Moesker en Karina Smrkovsky
8	Ontvangst InnovatietripNL met presentatie en rondleiding <i>Beter kijken en teambuilding</i> Sprekers: Edwina Doting, Esther Moesker en Joris Trip
8	Opening tentoonstelling <i>MEGALITH</i> , receptie met dj in Coop Himmelb(l)au Sprekers: Nadia Abdelkaui, Andreas Blühm en Marit Westerhuis
10	Ontvangst JuniorClub met artist meeting Marit Westerhuis, rondleiding en bezoek tentoonstelling Ontvangst door: Lisse de Bie en Marit Westerhuis
21	Ontvangst Provincie Groningen Stuurgroep <i>Wunderlinie</i> door Andreas Blühm
22	Bijeenkomst Groninger Museum Salon met algemene ledenvergadering, preview tentoonstelling <i>Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet</i> en afsluitende borrel Spreker: Egge Knol
22	Opening <i>Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet</i> met inleiding, overhandiging zilveren dukaat door muntmeester Bert van Ravenswaaij aan Andreas Blühm en rondleiding Sprekers: Andreas Blühm en Egge Knol
23	Publieksdag <i>Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet</i> . Groninger Museum gratis toegankelijk voor iedereen. Diverse activiteiten, zoals optredens, muziek, rondleidingen door Egge Knol en workshops
26	Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum rondom de tentoonstellingen <i>Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen</i> en <i>Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet</i> en <i>MEGALITH</i> . Sprekers: Egge Knol, Lieuwe Jongsma en AnneMieke Kuin-Van den Akker

MEI	
6	Groninger Museum Caravan aanwezig bij wetenschapsfestival <i>Expeditie NEXT</i> in Franeker
10	Ontvangst Groningen Seaports
20	Ontvangst en studiedag Honours Studenten Hanzehogeschool met presentaties en rondleiding Sprekers: Andreas Blühm, Lieuwe Jongsma, Esther Moesker, Geertje Smeding en Karina Smrkovsky

	JUNI
2	Boekpresentatie <i>ROOTS</i> van Abe Kuipers Welkomstwoord: Nadia Abdelkaui
6	Open dag/Wijkendag rondom de tentoonstelling <i>Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen</i> . Groninger Museum gratis toegankelijk. Diverse activiteiten, zoals flitslezingen, <i>spoken word</i> , instaprondleidingen, muziek en workshops Sprekers: Andreas Blühm, Barbara Henkes, Lieuwe Jongsma, Faisel Saro en Vamba Sherif
22	Bijeenkomst gemeente Groningen
23	Ontvangst Bbeng
28	Kick-off event Club Groninger Museum met preview over de tentoonstelling <i>Kleur!</i> , speed workshop, borrel en dj Sprekers: Nadia Abdelkaui, Ademiek Gerritsma, Esther Moesker en Marlon Steensma
29	Bijeenkomst Groninger Museum Salon in Museum Bélvédère in Heerenveen

JULI	
1	Keti Koti: Groninger Museum gratis toegankelijk en rondleidingen
7	Diner <i>Night at the Museum</i> in de tentoonstelling <i>Kleur!</i> voor relaties van het Groninger Museum i.s.m. Vermaat en Creative Chefs Sprekers: Nadia Abdelkaui, Mettina Bleker, Andreas Blühm, Lieuwe Jongsma, Geertje Smeding en Brenda Wenniger
8	Persbijeenkomst voor de tentoonstelling <i>Kleur!</i> Sprekers: Nadia Abdelkaui en Andreas Blühm
13	Brainstorm Groningen City Club en Groninger Museum Sprekers: Eric Bos en Esther Moesker

AUGUSTUS	
26	Diner, rondleiding en overnachting <i>Night at the Museum</i> n.a.v. de veiling tijdens het relatiediner op 7 juli

SEPTEMBER	
3	Ontvangst <i>Dat Ding van Ons</i> met stadswandeling en rondleiding tentoonstelling <i>Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen</i> Sprekers: Andreas Blühm, Cissy Gressmann en Lieuwe Jongsma
9	Start reeks college <i>Museums: The Making of</i> , Rijksuniversiteit Groningen, opleiding Kunstgeschiedenis, Wintersemester 2022/2023. Organisatie door Asterios Touvlatzis Spreker: Andreas Blühm
10	Bijeenkomst Club Groninger Museum met ontmoeting Andreas Blühm en workshop <i>Hoe proeft kleur</i> door Marije Vogelzang
10	Groninger Museumnacht. Zesde editie van de Groninger Museumnacht met diverse activiteiten als muziek, dans, workshops, pubquiz en bezoek aan tentoonstellingen Met: Batakuté, Clash, Prins Claus Conservatorium, Solid Ground Movement, Sonomi, Sophie Straat, Stichting Schrijversvakschool, Studio 212 Fahrenheit, USVA, Marije Vogelzang en Wadaap
15	Relatie-event Rabobank, private banking met presentaties, rondleiding over de tentoonstelling <i>Kleur!</i> en receptie Spreker: Lieuwe Jongsma
25	Sunday Talk: <i>De psychologische impact van kleurenmarketing</i> Sprekers: Nadia Abdelkaui en Victor Lamme
30	Ontvangst met rondleiding, wethouder cultuur gemeente Groningen Kirsten de Wrede, door Andreas Blühm en Esther Moesker.

OKTOBER

1	Dag van de Groninger Geschiedenis i.s.m. De Groninger Archieven
7	Herdenkingsbijeenkomst Bernadet ten Hove Sprekers: Ton Mars, Frank Sciarone et al
8	VriendenLoterij Open Dagen met onder andere open atelier, en lezingen, muziek, instaprondleidingen
9	Sprekers en optreden: Nadia Abdelkaui, Egge Knol en Prins Claus Conservatorium
10	Opnamedag <i>Tussen Kunst en Kitsch</i> van de AVROTROS
13	Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum rondom de tentoonstellingen <i>Kleur!</i> en <i>Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design</i> en toelichting nieuwste aankoop met steun van Vereniging Vrienden van het Groninger Museum Sprekers: Nadia Abdelkaui, Annemieke Kuin-Van den Akker en John Veldkamp
14	Bijeenkomst Groninger Museum Salon rondom en met preview van de tentoonstelling <i>Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design</i> . Sprekers: Ingrid Harding, Evert de Niet en Anders Thomas
14	Opening tentoonstelling <i>Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design</i> . Opening met dansperformance van Victorine Pasman, toelichting op de tentoonstelling en receptie Sprekers: Andreas Blühm en Anders Thomas

15	Jaarlijkse Ploegdag met op het programma onder andere sprekers, de presentatie van het Ploegjaarboek en de wisseling van de voorzitter Sprekers: Nadia Abdelkaui, Andreas Blühm, Peter Jordens, Titus Schaafsma, Sjeng Scheijen en Marije Sennema
16	Bijeenkomst <i>De Linkse Mannen lossen het op</i> , debat <i>Gas en het Groninger Museum</i> met aan tafel het Groninger Museum, Gasunie en Fossil Free Culture NL Presentatie: Bram Douwes en Wilbert van der Kamp Sprekers: Nadia Abdelkaui, Pieter Augustijn, Andreas Blühm, Simon den Haak, Maartje Terpstra en Marit Westerhuis
30	Sunday Talk: <i>De spraak van kleur</i> met lezing door Charlotte Caspers

	NOVEMBER
9	Ontvangst Rijksuniversiteit Groningen, discipline Biochemistry
14	Ontvangst van Geert-Jan Janse en Mathilde van der Werff, Vereniging Rembrandt, door Andreas Blühm
14	Ontvangst wethouder Rik van Niejenhuis van de gemeente Groningen door Andreas Blühm en Esther Moesker
16	Ontbijtbijeenkomst Groningen City Club, ontvangst door Andreas Blühm en Esther Moesker
17	Ontvangst met rondleiding van de Provincie Groningen en Pre Conference ITEM, met onder anderen Hanke Bruins Slot, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, René Paas, commissaris van de Koning, Provincie Groningen en ambassadeurs Sprekers: Andreas Blühm en René Paas
24	Ontvangst bijeenkomst ZieOmmezijde van ZorgpleinNoord Spreker: Marcel Levi en Esther Moesker
25	Event Club Groninger Museum met preview door Maarten Baas van het vernieuwde Café Groninger Museum en voorproeven nieuwe menukaart Sprekers: Maarten Baas, Hendrik Franken en Esther Moesker
27	Sunday Talk: <i>Kleurenleer</i> met lezing door Steven Kolsteren

	DECEMBER
1	VIP-diner rondom tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i> in samenwerking met de Prinsenhof
2	Opening tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i> met onder andere aria, toespraken, muziek, performance, talkshow, atelier-programma en bezichtiging tentoonstelling Sprekers en optreden onder anderen: Alter a go, Andreas Blühm, Thijs Boontjes, Splinter Chabot, Fafi, Marpessa Hennink, Ramiro Koeiman, Bas Kusters, Frénk van der Linden, Cécile Narinx, Noorpool Orkest, Giorgio Novello, Poetic Disasters Club, Jan Willem Schaafsma en Hans Ubbink
6	Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum rondom de tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i> Sprekers: Andreas Blühm, Ramiro Koeiman en AnneMieke Kuin-Van den Akker
7	Ontvangst ambassadeurs provincie Groningen door Andreas Blühm en Esther Moesker met rondleiding tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i> Sprekers: Andreas Blühm en René Paas
8	Netwerkbijeenkomst en atelierprogramma Hollandse Nieuwe met bezoek aan de tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i> en diner Ontvangst en gesprek: Andreas Blühm, Dick Dam, Renate Kamp en Esther Moesker
12	Opnamedag <i>Nu Te Zien</i> in de tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i> met Bart Rutten
13	Personeelsevenement GasTerra met ontvangst door Esther Moesker, rondleiding over tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i>
15	Relatie-event Bank ten Cate, private banking met ontvangst door Esther Moesker, rondleiding over tentoonstelling <i>Gianni Versace Retrospective</i>

JAN ALTINK
DE RODE BOERDERIJ, 1924

DE PLOEG OP REIS DOOR DUITSLAND

Meer dan tweehonderd werken van Groninger kunstenaarsgroep De Ploeg reizen tussen 2022 en 2024 door Duitsland. In de tentoonstelling *Avantgarde in den Niederlanden – Die expressionistische Künstlergruppe “De Ploeg”* maakt het Duitse publiek op vier locaties kennis met ‘onze’ kunstschilders.

BEZOEKERS

HIGHLIGHTS UIT HET PUBLIEKS- ONDERZOEK

Waarom komen mensen naar het Groninger Museum? Wat vinden zij van het museum en de tentoonstellingen? Om antwoord te krijgen op deze en andere vragen liet het museum dit jaar weer publieksonderzoeken uitvoeren door onderzoeksbureau ITB.

Aanleiding

Het grootste deel van het jaar kwamen de bezoekers voor het museum (58%) en niet voor een specifieke tentoonstelling (25%). In december was dit percentage anders; toen kwam 63% voor *Gianni Versace Retrospective*. Een aanbeveling van familie, vrienden en/of kennissen was voor velen de belangrijkste reden om naar het Groninger Museum te gaan. Bijna 83% van de bezoekers gaf aan zeker of waarschijnlijk terug te komen, dit is onveranderd ten opzichte van vorig jaar. De tentoonstellingen *Kleur!* en *Gianni Versace Retrospective* kregen de hoogste waardering van het publiek.

"As a student I dont have to pay, I feel thankful"

Categorie

Het museum heeft in de onderzoeksperiode een jonger publiek aangetrokken dan tijdens de afgelopen jaren. In 2021 kwam dit ook naar voren, maar toen verklaarde de *Kinderbiënnale* de jonge opkomst. De "Millenials" (20 tot 40 jarigen) zorgden in 2022 voor gemiddeld 44% van de bezoekers.

De meeste bezoekers bezochten het Groninger Museum voor de eerste keer. Bij de groep onder de 45 jaar was dit zelfs 61%. De "loyale" bezoeker die het Groninger Museum normaal gesproken twee of meerdere keren per jaar bezoekt, kwam in 2022 minder vaak. Dit sluit aan bij de landelijke trend.

Herkomst

Meer mensen uit het buitenland wisten het museum te vinden: 20%. Van de Nederlandse bezoekers kwam 30% uit Groningen en 70% uit de rest van Nederland. Opvallend is dat meer mensen uit Noord- en Zuid-Holland in mei, juni en juli een bezoek aan het Groninger Museum brachten dan uit de provincies Drenthe en Friesland.

"Happy, colorful, joyful"

ALBERTA TEN OEVER
(Groningen 1772 – 1854 Groningen)

Een Zwitsers landschap, 1815

OLIEVERF OP PANEEL, 58 CM X 43 CM
AANKOOP 2022

Alberta ten Oever schilderde veel landschappen langs de Hunze en op de Hondsrug. In 1815 maakte ze een Zwitsers landschap en stuurde dit naar de tentoonstelling *Schilderijen van levende Nederlandsche meesters* van het kunstlievend genootschap Pictura in Groningen. Het is een romantisch werk

met een grote waterval die aanschouwd wordt door twee reizigers. Niet bekend is of Alberta ten Oever zelf in Zwitserland is geweest of dat ze geïnspireerd werd door werk van bijvoorbeeld Jacob van Ruisdael (Haarlem ca. 1628 – 1682 Amsterdam). (EK)

BEZOEKERS
HIGHLIGHTS UIT HET PUBLIEKSONDERZOEK

Wat viel de bezoekers op

De bezoeker werd gevraagd terug te denken aan het moment van binnenkomst, het lopen door het museum, de voorzieningen en het weer naar buitengaan. Het museum zelf, de architectuur en de mooie entree werden het vaakst genoemd. De routing/indeling waren voor veel mensen duidelijk en de veelkleurigheid en de architectuur werden gewaardeerd.

“Grote diversiteit, zorgvuldig gepresenteerd, goede toelichting.”

Kwalificaties

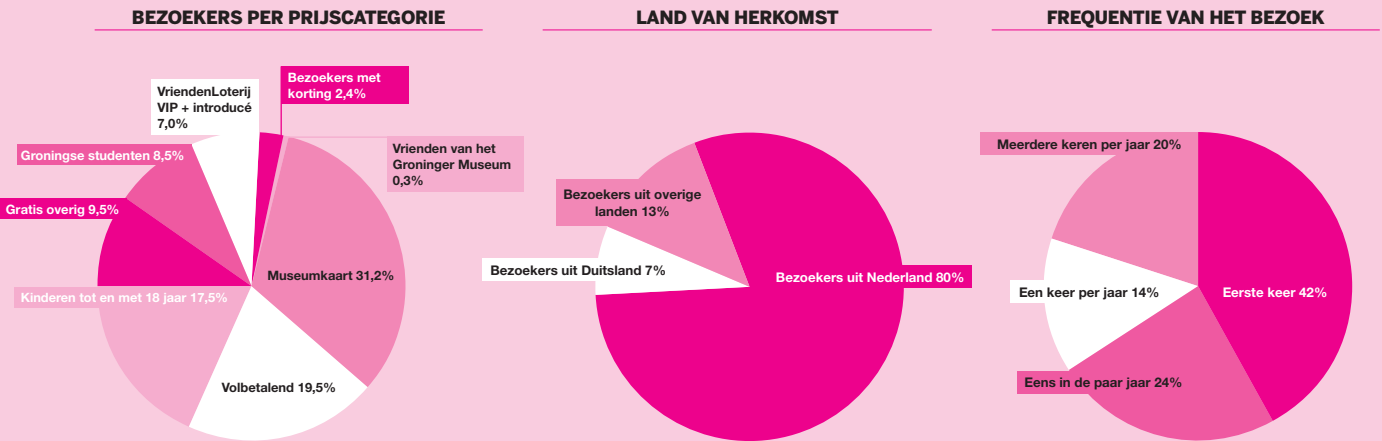
Bijna alle ondervraagden onderschreven dat het Groninger Museum extrovert en veelkleurig is. Ook genoten veel mensen van de kunstwerken. De bereikbaarheid is goed en de bezoeker voelde zich, mede door de gastvrijheid van de medewerkers, heel welkom.

Leerzaam en indrukwekkend waren kwalificaties die vooral genoemd werden bij de tentoonstellingen *JR: Chronicles*, *Bitterzoet Erfgoed* en *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet*. Verrassend en een virtueel spektakel was *Gianni Versace Retrospective*

Inclusief

Nieuw in het onderzoek was de vraag of de bezoeker in de tentoonstellingen terugziet dat het Groninger Museum inclusiviteit belangrijk vindt. Ruim twee op de drie ondervraagde bezoekers onderschreven dit.

Over Zwart in Groningen: “Bijzonder om deze kant van de kunst te belichten, niet eerder over gehoord.”

CLUB GRONINGER MUSEUM

Speciaal voor young professionals uit het Noorden heeft het Groninger Museum in juni 2022 Club Groninger Museum gelanceerd. Tien ambassadeurs vormen hét gezicht van de Club en bepalen mede de events. Leden krijgen gratis toegang tot het museum en uitnodigingen voor openingen en Clubevents. Met de Club gaat het museum de verbinding aan met een specifieke doelgroep die ook als klankbord fungeert.

Kick off

In 2022 zijn drie Clubevents georganiseerd. De Kick-Off was op 28 juni. Hier kregen de leden een kijkje achter de schermen bij de opbouw van de nieuwe expositie *Kleur!* door conservator Nadia Abdelkawi en hoofd Collecties Marlon Steensma. De lancering van de Club werd gevierd met muziek van DJ Nelis en drankjes.

Groninger Museumnacht

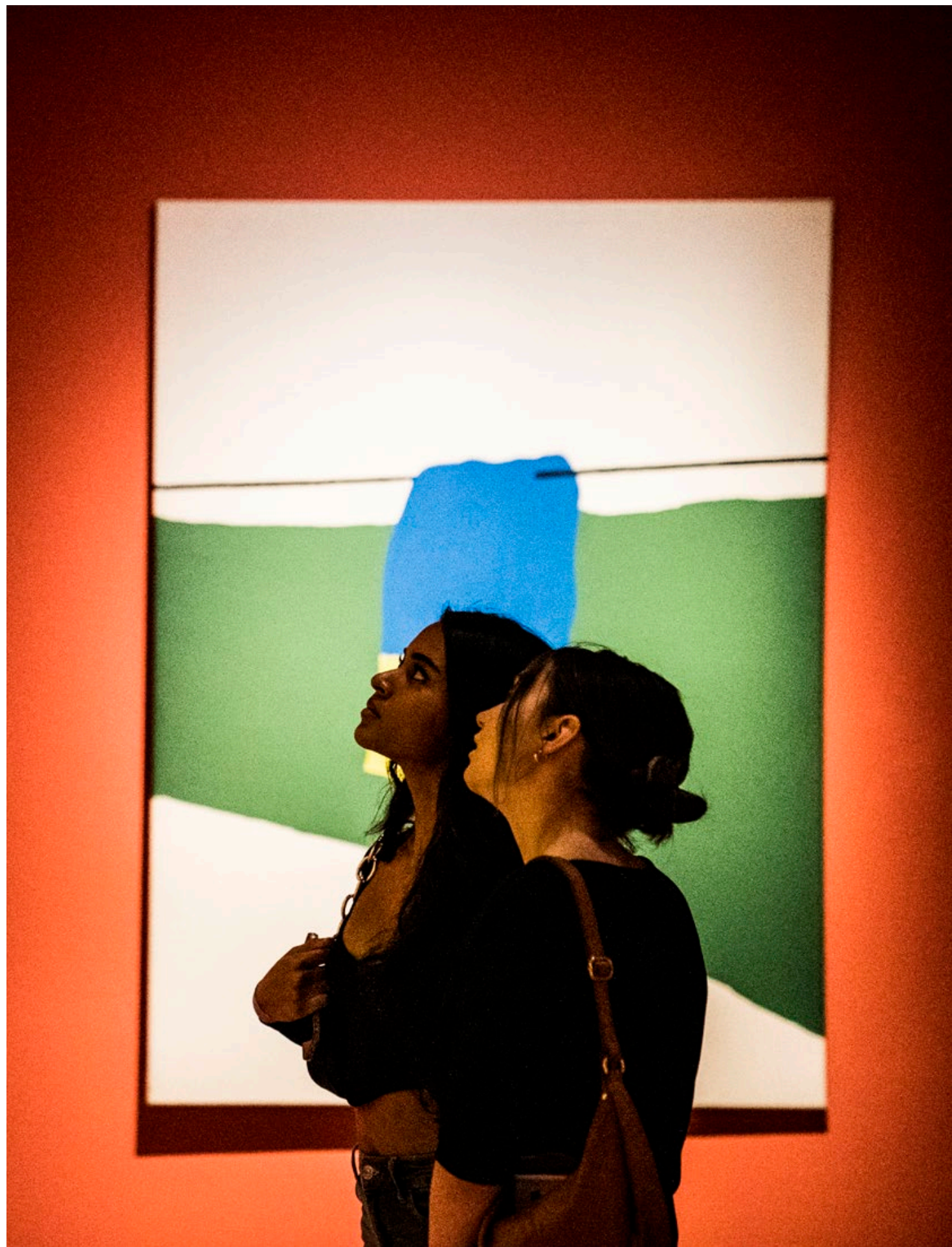
Tijdens de Museumnacht op 10 september ontvingen leden een gratis VIP-polsbandje en ontdekten zij samen met food & eating designer Marije Vogelzang of je kleur kunt proeven. Ook mochten leden museumdirecteur Andreas Blühm het hemd van het lijf vragen.

Sneak peek

Clubleden kregen op 25 november als eerste een sneak peek in het nieuwe Café Groninger Museum. Tijdens het event vertelde ontwerper Maarten Baas (Arnsberg 1978) over zijn keuzes en het ontwerpproces. Er werd ook geproefd. Leden mochten gerechten van de nieuwe kaart proeven en feedback geven.

Clubleden

De Club heeft sinds de oprichting in juni 2022 al 90 leden. De werking verloopt via Instagram en via het netwerk van de ambassadeurs en de leden.

GRONINGER MUSEUM SALON

De Groninger Museum Salon, opgericht in 2015, is een groep betrokken ondernemers die met de Directie, conservatoren, kunstenaars, vormgevers, denkers en met elkaar in gesprek komen over kunst en tentoonstellingen van het Groninger Museum. Met een bijdrage van € 3.000 per jaar steunen de Salonleden het museum en genieten zij privileges zoals previews door conservatoren, Salondiners, catalogi, uitnodigingen en kijkjes achter de schermen. Het Groninger Museum is zeer dankbaar voor de ondersteuning van deze zelfstandige stichting.

Bijeenkomsten

- In 2022 vonden vier Salonbijeenkomsten plaats:
- + **4 februari:** Ter gelegenheid van de tentoonstelling *Graffiti in Groningen* gaf kunstenaar Aileen Middel (Mick la Rock) (Groningen 1970) een inleiding over haar werk en kregen de leden onder haar leiding een graffiti-workshop
 - + **22 april:** Algemene ledenvergadering met aansluitend een rondleiding over de tentoonstelling *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* door conservator Egge Knol
 - + **29 juni:** Bezoek aan Museum Belvédère in Heerenveen met een rondleiding door directeur Han Steenbruggen
 - + **14 oktober:** Preview van de tentoonstelling *Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design.*

Besteding bijdrage

Drie fotocollages uit de serie *Chroniques de Clichy Montfermeil* van de kunstenaar JR (Parijs 1983). Zie voor meer informatie en de werken bladzijde 34.

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Groninger Museum Salon wordt gevormd door Henk de Groot (voorzitter tot en met 22 april 2022), Evert te Niet (voorzitter vanaf 22 april 2022), Lucas Brill (secretaris) en Eric U-A-Sai (penningmeester). Het bestuur ontvangt geen vergoeding voor verrichte werkzaamheden.

Salonleden

ABN AMRO Bank N.V.
Apotheek Helpman B.V.
Boer & Croon Management B.V.
Bouwbedrijf Kooi Appingedam B.V.
DELA
Downtown Brokers LLC
Effektief Groep B.V.
Formatec B.V.
FritsJurgens
Heresingel 26 Advocatuur B.V.
Johandehaan.nl Consultancy
J.R.H. van den Hende Register Makelaar – Taxateur Kunst en Antiek
NNZ B.V.
Noorderpoort
Prinsenhof Groningen
Sai & Schut Registeraccountants
Team 4 Architecten B.V.
Trip Advocaten Notarissen B.V.
VH ict

VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

Vrienden van het Groninger Museum voelen zich betrokken bij kunst en kunstgeschiedenis en bij de toekomst van het Groninger Museum in het bijzonder. Door deze betrokkenheid kan het Groninger Museum belangrijke kunstwerken en collectiestukken aankopen en bewaren voor volgende generaties. Het Groninger Museum is dan ook zeer erkentelijk voor de ondersteuning van deze zelfstandige stichting.

Het jaar 2022 begon helaas met een gedwongen gesloten museum door de coronamaatregelen waardoor de traditionele nieuwjaars-bijeenkomst van de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum niet doorging. De leden ontvingen allemaal een nieuwjaarswens met daarin de hoop op weer meer bijzondere en leuke activiteiten. Terugkijkend op 2022 is deze hoop niet voor niks geweest. Er zijn diverse activiteiten georganiseerd, zoals openingen, Vriendenavonden, speciale bijeenkomsten en excursies. Het aantal leden ten opzichte van 2021 is licht gestegen. De vereniging telde op 31 december 2022 1.814 leden.

Bestuur

Voorzitter
Mr. AnneMieke Kuin-van den Akker
Secretaris
Mr. Jeannet de Zeeuw-Somer
Penningmeester
Erik Boelm (sinds 30 maart 2022)
Lid
Elbert Westerink (tevens waarnemend penningmeester van 13-10-2021 tot 30-3-2022)
Lid
Mr. Janny van Jaarsveld
Lid
Ds. Mr. Fokke R. Fennema
Lid
Annelize Wilpstra-Stroeve
Vertegenwoordiger Groninger Museum
Ademiek Gerritsma

Jaarvergadering

De algemene ledenvergadering vond dit jaar plaats op 30 maart in de Job Lounge. Alle beperkende coronamaatregelen waren vervallen en er was een goede opkomst. Het verslag van de vorige vergadering en de jaarstukken over 2021 kwamen ter sprake. De kascommissie bestond uit Ine Platvoet en Piet Poelsma.

Tijdens de vorige algemene ledenvergadering op 31 oktober 2021 werd gevraagd of leden niet meer betrokken konden worden bij de aankoop van een kunstwerk dat deels door de vereniging gefinancierd wordt. Daarom zijn er tijdens de vergadering op 30 maart 2022 twee mogelijke aankopen gepresenteerd en toegelicht door algemeen directeur van het Groninger Museum Andreas Blühm. Met meerderheid van stemmen kozen de Vrienden voor de ondersteuning van de aankoop van het schilderij *Twee Ruiters tussen Bomen* van Hendrik Nicolaas Werkman (Leens 1882 – 1945 Bakkeveen). Zie voor meer informatie en het werk bladzijde 106.

Bijdrage aan het museum

Het Groninger Museum ontving in 2022 van de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum een bijdrage van € 39.500 voor de aankoop van het schilderij van Werkman.

Vriendschapsbanden

De Vereniging Vrienden van het Groninger Museum onderhoudt goede vriendschapsbanden met de Duitse musea; Kunsthalle Emden, Horst-Janssen-Museum Oldenburg en Kunsthalle Bremen.

In Duitsland golden lange tijd beperkende maatregelen in verband met de coronapandemie en daardoor was het organiseren van een excursie pas vanaf de tweede helft van het jaar weer mogelijk. Op 17 december hebben de Vrienden een bezoek gebracht aan de tentoonstelling van de schilders Emil Nolde (Sleeswijk-Holstein 1867 – 1956 Seebüll) en Christian Rohlf (Niendorf 1849 – 1938 Hagen) in de Kunsthalle Emden. Met de hartelijke ontvangst door het bestuur van de Vrienden van de Kunsthalle is de goede vriendschapsband weer bevestigd.

Ledenbestand

	I	D	K	T
31-12-2022	810	502	1.312	1.814
31-12-2021	794	493	1.287	1.780
toe-/afname t.o.v. 31-12-2021	+16	+ 9	+25	+34

I = Individueel lidmaatschap
D= Duo-lidmaatschap
K= Kaarthouders
T= Totaal aantal lidmaatschappen

Activiteiten

- De Vereniging Vrienden van het Groninger Museum heeft in 2022 gelukkig weer diverse activiteiten kunnen organiseren:
- + Op 26 april werd voor het eerst sinds twee jaar een Vriendenavond gehouden. Deze avond stond in het teken van de tentoonstellingen *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*, *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet* en *MEGALITH*
 - + Eind juni was een excursie naar de kunstwerken in de A-kerk in het kader van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed*
 - + Op 13 oktober is een Vriendenavond georganiseerd voor de tentoonstelling *Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design*. De exposities *Kleur!* en *Bernadet ten Hove* konden die avond ook bekeken worden
 - + Op 6 december vond een Vriendenavond plaats in het kader van de tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective*
 - + Op 17 december reisden de Vrienden met een excursie naar de Kunsthalle Emden

Al deze bijeenkomsten zijn druk bezocht door de leden.

De opzet van de Vriendenavonden is vernieuwd. Er worden meerdere activiteiten aangeboden waaruit de Vrienden kunnen kiezen. Naast een lezing over een nieuwe tentoonstelling of een specifiek kunstwerk, kunnen de leden ook kiezen voor een workshop of uitleg van een tentoonstelling op zaal door een museumdocent en is er muziek van een DJ of klein muzikensemble.

Kortom, in 2022 waren veel meer mogelijkheden om diverse activiteiten te organiseren. Het bestuur kijkt met voldoening hierop terug.

ACTIE VOOR SPOEDIG HEROPENEN MUSEA

Op woensdag 19 januari deed een selecte groep mensen in het Groninger Museum mee aan een graffiti-workshop onder leiding van graffiti artist en conservator Aileen Middel (Mick la Rock) (Groningen 1970).

Met deze ludieke actie vroeg het museum aandacht voor het spoedig heropenen van musea, in het belang van kunst, educatie en het geestelijk welzijn van iedereen in Nederland. Het museum sloot hiermee aan bij de vele landelijke acties die week, waarin onder andere kapsalons werden omgebouwd tot theater en musea tot fitnesscentra.

BERNADET TEN HOVE
8 OKTOBER 2022 T/M 5 MAART 2023

De JuniorClub is de Groninger Museumclub voor kinderen van 7-12 jaar. JuniorClubleden krijgen uitnodigingen voor openingen van tentoonstellingen, speciale workshops in het Atelier en meer.

Activiteiten

In 2022 zijn de leden van de JuniorClub tien keer uitgenodigd voor een bijzondere activiteit of een kijkje achter de schermen. Zo bezochten ze het depot van het Groninger Museum, beleefden ze een feestelijke Museumnacht en stroopten ze de mouwen op tijdens activiteiten in het Atelier en Wall House #2.

Van Junior naar Jongere

De JuniorClub telde eind 2022 bijna 100 leden. Steeds meer leden blijven graag betrokken bij het Groninger Museum, ook als ze te oud zijn geworden voor de JuniorClub. De groep van 13 jaar en ouder groeide dan ook naar 27 kinderen. Zij werden uitgenodigd voor activiteiten die passen bij hun leeftijd. Een aantal van deze jongeren startte op 18-jarige leeftijd als atelierjongere.

JUNIOR CLUB

Zaalteksten

Het schrijven van een zaaltekst bij een kunstwerk voor nieuwe tentoonstellingen is een vast onderdeel van de activiteiten van de JuniorClub. Kinderen leren de tentoonstelling en een specifiek kunstwerk goed kennen en voelen zich er vaak blijvend mee verbonden. Bijzonder is het als ze, soms jaren later, 'hun' kunstwerk of de tekst die ze schreven terugzien.

“Als ik hier naar kijk, voel ik een soort kleur-ontploffing tegen me aan waaien.”

- Zoë, 8 jaar

PUBLICATIES, LEZINGEN & EXTERNE ACTIVITEITEN

NADIA ABDELKAUI

PUBLICATIES

Frauenkirch (1920) en Stilleven met sculpturen (1921). - In: *Jaarverslag Groninger Museum 2021*, p. 34

KLEUR! in het Groninger Museum. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 1, p. 52-53

Nieuwe Impulsen voor De Ploeg. - In: *Bulletin Vereniging Rembrandt*; Jrg. 32 nr. 3

LEZINGEN / TOESPRAKEN / PRESENTATIES

Lezing Career Event, Rijksuniversiteit, Groningen, Groninger Museum, Groningen, 10 maart

Presentatie tijdens ontvangst Vereniging Rembrandt, Groninger Museum, 3 april

Met Andreas Blühm en Marit Westerhuis, opening tentoonstelling *MEGALITH*, Groninger Museum, 8 april

Met Ademiek Gerritsma, Esther Moesker en Marlon Steensma, spreker tijdens Kick-Off event Club Groninger Museum, Groninger Museum, 28 juni

Spreker tijdens relatiediner *Night at the Museum*, Groninger Museum, 7 juli

Sunday Talk, De psychologische impact van kleurenmarketing, Groninger Museum, 25 september

Toespraak VriendenLoterij Open Dagen, Groninger Museum, 8 en 9 oktober

Spreker tijdens Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, 13 oktober

Spreker tijdens jaarlijkse Ploegdag, Groninger Museum, 15 oktober

Met Andreas Blühm e.a., deelname Talk-show De Linkse Mannen lossen het op, Gas en het Groninger Museum, Groninger Museum, 16 oktober

Verzamelen van moderne kunst, Vereniging Rembrandt in gesprek met Nadia Abdelkai, conservator van het Groninger Museum en een particuliere verzamelaar, PAN Amsterdam, PAN Podium, 20 november

Curator Talk, Academie Minerva, 21 november

Titty Talk: Art & Coffee with @groninger-museumofficial over de tentoonstelling *Kleurl*, live via Instagram, 8 december

EXTERNE ACTIVITEITEN

Adviescommissielid regeling Publieks-presentaties en Festivals, Stimuleringsfonds

voor Creatieve Industrie, Rotterdam

Bestuurslid Stichting Aletta Jacobs Noord Nederland, Groningen

Bestuurslid Stichting Ambacht in Beeld, Zaandam

Bestuurslid Van Eesteren Museum, Amsterdam

LISSE DE BIE

ONTVANGSTEN

Ontvangst leden JuniorClub met artist meeting Marit Westerhuis, Groninger Museum, 10 april

METTINA BLEKER

ONTVANGST

Spreker tijdens relatiediner *Night at the Museum*, Groninger Museum, 7 juli

ANDREAS BLÜHM

PUBLICATIES

Laudatio Erasmusprijs Grayson Perry. - In: *Jaarverslag Erasmusprijs 2021*, p. 11-14

Een droom die uitgekomen is. Aubrey Powell over Hipgnosis (interview). - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 2, p. 33-37

Squaring the Circle (interview Anton Corbijn). - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 2, p. 39

Voorwoord. - In: *Bitterzoet Erfgoed: Zwart in Groningen* / Lieuwe Jongsma et. al.

Voorwoord. - In: *Gianni Versace | Retrospective* / Karl von der Ahé, Saskia Lubnow, Fabienne Chiang et. al., p.13

LEZINGEN / TOESPRAKEN / PRESENTATIES

Artist talk met JR en Nadia Moussaid, Groninger Museum, 16 februari

Met Lieuwe Jongsma e.a., ontvangst delegatie Tweede Kamer: Salima Belhaj, wethouder gemeente Groningen Berndt Benjamins e.a., Groninger Museum, 11 maart

Museumdirecteuren over meesterwerken, School of Life, Amsterdam, 16 maart

Blik op de muur, CSG Augustinus, Groningen, 1 april

Symposium The depiction of black skin in the Netherlands in the age of global expansion, in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen, Groninger Museum, 5 april

Met Nadia Abdelkai en Marit Westerhuis, opening tentoonstelling *MEGALITH*, Groninger Museum, 8 april

Met Lieuwe Jongsma, Esther Moesker, Geertje Smeding en Karina Smrkovsky, ontvangst en rondleiding, Hanzehogeschool, studenten Honours Programma, Groninger Museum, 20 mei

Art and Institutions, Rijksuniversiteit Groningen, 23 mei

Museums and their Public, Alliance of Early Universal Museums, Teylers Museum, Haarlem (online), 10 juni

Spreker tijdens relatiediner *Night at the Museum*, Groninger Museum, 7 juli

Podiumgesprek De Waarde van Kunst met Olav Velthuis, Noorderzon, Groningen, 23 augustus

Ontvangst *Dat Ding van Ons*, Groninger Museum, 3 september

Sternenhimmel in der Kunst, Symposium Sternenhimmel der Menschheit, Stichtung Kunst und Natur, Nantesbuch (Duitsland), 17 september

Introductie lezing Merlijn Schoonenboom, Symposium Reinvigorating Beauty, Rijksuniversiteit Groningen, 29 september

College Museums: The Making of, Rijksuniversiteit Groningen, opleiding kunstgeschiedenis, Groninger Museum, Wintersemester 2022/23, september t/m december

Spreker opening tentoonstelling *Nymphenburg x Groninger Museum – Porselein. Kunst. Design*, Groninger Museum, 14 oktober

Spreker tijdens jaarlijkse Ploegdag, Groninger Museum, 15 oktober

Met Nadia Abdelkai e.a., deelname Talkshow De Linkse Mannen lossen het op, Gas en het Groninger Museum, Groninger Museum, 16 oktober

Met Esther Moesker e.a., ontvangst en presentatie bijeenkomst Groningen City Club, Groninger Museum, 16 november

Ontvangst Provincie Groningen en Pre Conference ITEM, Groninger Museum, 17 november

Spreker tijdens opening tentoonstelling *Gianni Versace Retrospective*, Groninger Museum, 2 december

Spreker tijdens Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, 6 december

Met Esther Moesker, ontvangst ambassadeurs provincie Groningen, Groninger Museum, 7 december

Met Esther Moesker, spreker tijdens bijeenkomst Hollandse Nieuwe, Groninger Museum, 8 december

EXTERNE ACTIVITEITEN

Bijzonder Hoogleraar Kunstgeschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen

Voorzitter Programmat Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn

Lid bestuur Praemium Erasmianum, Amsterdam

Lid Raad van Toezicht Grand Futura (Grand Theatre), Groningen

Lid Bestuur Horst Gerson Lezing, Rijksuniversiteit Groningen

Lid Adviesraad Museum aan de A, Groningen

Lid Adviesraad Abel Tasman Museum, Lutjegast

Lid Raad van Advies Vereniging Rembrandt

Lid Bestuur Onderzoeksschool Kunst-geschiedenis

AWARDS

Langman Prijs (met Drents Museum en Fries Museum), VNO-NCW Noord

WILLEMEN BOUWERS

EXTERNE ACTIVITEITEN

Extern deskundige eindexamenpresentaties, Hanzehogeschool Groningen, opleiding Communicatie, Groningen

Jurylid Reuringprijs, Noorderpers Sociëteit, Groningen

FABIENCE CHIANG

PUBLICATIES

Gianni Versace in het Groninger Museum. Ontmoetingen en uitwisselingen in beeld. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 2, p. 10-17

Versace en het beeld: mythologie, macht en eeuwig leven. - In: *Gianni Versace | Retrospective* / Karl von der Ahé, Saskia Lubnow en Fabienne Chiang et. al., 165-169

SANDER DAAMS

PRESENTATIE

Met Edwina Doting. - presentatie programma burnout en stressreductie bij studenten Medicijnen en artsen in opleiding, Health & Wellbeing Summit, MuseumNext, online, 2 maart

ADEMIEK GERRITSMA

ONTVANGST

Met Nadia Abdelkai, Esther Moesker en Marlon Steensma, Kick-Off event Club Groninger Museum, Groninger Museum, 28 juni

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid Bestuur Vrienden Vereniging Groninger Museum

Lid Bestuur WinterWelvaart, Groningen

LIEUWE JONGSMA

PUBLICATIES

Red. en tekst Lieuwe Jongsma et. al. - *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*. - 111 p. : ill.

Bitterzoet Erfgoed in de collectie. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 1 2022, p. 8-11

Bitterzoet Erfgoed: Zwart in Groningen. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 1 2022, p. 6-7

De wegen van de Bisschop: het oorlogspad in Westerwolde? - In: *Terra Westerwolda*; Jrg. 11 nr. 2 2022, p. 30-33

Het Spaanse diep: in het spoor van het kanaal van 1483. - In: *Terra Westerwolda*; Jrg. 11 nr. 1 2022, p. 24-27

Molukkers in Groningen, 1951-1986. - In: *Historisch Jaarboek Groningen 2022*, p. 112-125

Recensie van de Landschapsbiografie Westerwolde. - In: *Terra Westerwolda*; Jrg. 11 nr. 3 2022, p. 34

LEZINGEN / TOESPRAKEN

Lezing over het Groningse slavernijverleden, Soroptimistclub Groningen-West, 9 februari

Lezing Groningse slavernijverleden, Synagoge Groningen, 20 maart

Masterclass Groningse slavernijverleden, medewerkers en vrijwilligers, Museum aan de A, Groningen, 14 april

Lezing afscheidssymposium Barbara Henkes, Doopsgezinde Kerk Groningen, 21 april

Gastcollege Werken als publiekshistoricus, Rijksuniversiteit Groningen, Master History Today, 23 mei

Presentatie publicatie *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen*, Groninger Museum, 6 juni

Lezing slavernijverleden, Groote Sociëteit Groningen, 16 juni

Lezing slavernijverleden van de Groningse veenkoloniën, Streekhistorisch Centrum Stadskanaal, 22 juni

Lezing slavernijverleden, Museum aan de A, Groningen, 5 juli

Presentatie relatiediner *Night at the Museum*, Groninger Museum, 7 juli

Lezing Japans lakwerk, Spoonfest, Edale (Verenigd Koninkrijk), 5 augustus

Ontvangst *Dat Ding van Ons*, Groninger Museum, 3 september

Lezing Kleur in Groningen in de 18e eeuw, Rabobank private banking, Groninger Museum, 15 september

Lezing Japans lakwerk, Lepelfeest Vlaanderen, Zedelgem (België), 24 september

Twee lezingen slavernijverleden, Zpannend Zernike (wetenschapsfestival voor kinderen) door Rijksuniversiteit Groningen, Forum Groningen, 1 oktober

Gastcollege West-Indische Compagnie, Rijksuniversiteit Groningen, bachelor Geschiedenis, 6 oktober

Gastcollege omgang met gevoelige onderwerpen als publiekshistoricus, Rijksuniversiteit Groningen, Master History Today, 10 oktober

Lezing Groningse slavernij verleden en sporen daarvan in de Marne, Historische Kring de Marne, Niekerk, 20 oktober

Lezing Japans lakwerk, Festikaf, Herut (Israël), 3 november

Lezing Japans lakwerk voor Masters of Sloyd, online, 15 december

Lezing Groningse slavernijverleden, GHD Ubbo Emmius, Groningen, 22 december

RONDLEIDINGEN / OPTREDENS

Stadswandeling slavernijverleden, medewerkers Stadsbeheer Gemeente Groningen, 9 maart

Rondleiding *Zwart in Groningen*, delegatie Tweede Kamer, waaronder Selima Belhaj, Groninger Museum, 11 maart

Ontvangst en rondleiding, studenten Hanzehogeschool, opleiding Social Work, Groninger Museum, 15 maart

Deelname talkshow Gronings Erfgoed Live, Groninger Archieven, online, 19 maart

Rondleiding *Zwart in Groningen*, Rijksuniversiteit Groningen, docenten Media Studies, Groninger Museum, 24 maart

Rondleidingen, Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, 26 april

Stadswandeling slavernijverleden, Vereniging de Harmonie, Groningen, 19 mei

Met Andreas Blühm, Esther Moesker, Geertje Smeding en Karina Smrkovsky, ontvangst en rondleiding, Hanzehogeschool, studenten Honours Programma, Groninger Museum, 20 mei

Stadswandeling slavernijverleden en rondleiding door *Zwart in Groningen*, Baqonde (internationale conferentie door o.a. Rijksuniversiteit Groningen), 11 juni

Bijdrage aan de Groninger Proatcast, Podcast door Sanne Meijer en Iris van den Brand, Groningen, 15 juni

Optreden aflevering “Krasse knarren” van programma Nederland op Film (Omroep MAX), Hilversum, 2 juli

Twee stadswandelingen slavernijverleden, Letterenfestival, Rijksuniversiteit Groningen, 17 september

Bijdragen aan podcast Museum aan de A (twee afleveringen, over de Koepelkerk in Sappemeer en over Adriaan Trip), Groningen, 18 oktober

EXTERNE ACTIVITEITEN

Redacteur *Historisch Jaarboek Groningen*, Cultuurhistorische vereniging Stad en Lande, Groningen

PUBLICATIES, LEZINGEN EN EXTERNE ACTIVITEITEN

Redacteur <i>Terra Westerwolda</i> , Westerwolde
Lid Canoncommissie Westerwolde, Westerwolde
EGGE KNOL
PUBLICATIES
De Groninger beker en brandewijnkom van Willem Tredgett. - In: <i>De Stavelij. Jaarboek 2022</i> ; p. 80-90 en cover
Vaandel van het studentenregiment 1665 & 1672. - In: <i>Panorama van wetenschap</i> / red. F. Smit; p. 28-29
An influential archaeologist with a keen eye for the general public. - In: <i>Embracing the salt marsh: foraging, farming and food preparation in the Dutch-German coastal area up to AD 1600. Studies in honour of Annet Nieuwhof</i> / ed. J.A.W. Nicolay en M. Schepers. - Jaarverslag van de Vereniging voor Terpenonderzoek; p. 1-8
Met W. Prummel. - Bibliography. - In: <i>Embracing the salt marsh: foraging, farming and food preparation in the Dutch-German coastal area up to AD 1600. Studies in honour of Annet Nieuwhof</i> / ed. J.A.W. Nicolay en M. Schepers. - In: Jaarverslag van de Vereniging voor Terpenonderzoek; p. 175-179
Historische schets van het studentenlied. - In: <i>Lyra Maior Alberti Magni, Liederenbundel der R.K.S.V. Albertus Magnus (9^e dr.)</i> ; p. 15-34
Geboorte van de Lyra Maior Alberti Magni. - In: <i>Lyra Maior Alberti Magni, Liederenbundel der R.K.S.V. Albertus Magnus</i> , Groningen (9 ^e dr.); p. 12-14
Het geheimzegelstempel van de Upstalsboom. - In: <i>Vrijheid, Vetes, Vagevuur. De Middeleeuwen in het Noorden</i> / red. D. Spiekhout; p. 18-19
De spirit van Groningen 1672. Saillant. - In: <i>Kwartaalbericht van de Stichting Menno van Coehoorn 2022-3</i> ; p. 13-17, 25
Het ruiterportret van Von Galen / Egge Knol. - In: <i>Stad & Lande</i> ; Jrg. 31 nr. 3, p. 22-27
De standvastige Prott. - In: <i>Terra Westerwolda</i> ; Jrg. 11 nr. 2, p. 18-23
De oer-Knol. - In: <i>Ons Archief. Verhalen over de Groninger Archieven</i> / red. M. Aalberts et. al.; p. 38-41
De schatkamer van Bommen Berend. – In: <i>Groninger Museum Magazine</i> ; Jrg. 35 nr. 1, p. 30-37
Stad houdt stand – 350 jaar Groningens ontzet. - In: <i>Groninger Museum Magazine</i> ; Jrg. 35 nr. 1, p. 24-26
Verworven voor Groningen in 2021. - In: <i>Stad & Lande</i> ; Jrg. 31 nr. 1, p. 3-8 en cover
Naburen: Nait ‘Laiver dood as sloaf’. - In: <i>Fryslân Historisch Tijdschrift</i> ; Jrg. 28 nr. 6, p. 19

Groningens Ontzet hoe lang nog? - In: https://us17.campaign-archive.com/?u=bf1eb43172a5cdf08b880f4d9&id=cdf329abd
Naburen: Kwetsbaar erfgoed in het wad. - In: <i>Fryslân Historisch Tijdschrift</i> ; Jrg. 28 nr. 4, p. 15
Groninger beker (1997). - In: <i>Jaarverslag Groninger Museum 2021</i> ; p. 95
Allard Tjarda van Starkenborgh Stachouwer (1652). - In: <i>Jaarverslag Groninger Museum 2021</i> ; p. 43
Archeoloog Diderik van der Waals overleden. - In: www.terpenonderzoek.nl/NIEUWS/00058/
Naburen: De Vriese Poort en het rampjaar. - In: <i>Fryslân historisch tijdschrift</i> ; Jrg. 28 nr. 3, p. 15
Hendrik de Jong overleden. – In: www.terpenonderzoek.nl/NIEUWS/00057/
Naburen: Sint Egbert. - In: <i>Fryslân historisch tijdschrift</i> ; Jrg. 28 nr. 2, p. 17
Naburen: Versluiserde historie. - In: <i>Fryslân Historisch Tijdschrift</i> ; Jrg. 28 nr. 1, p. 17
Publicaties collectiegroningen.nl:
Twee pauwen in het paradijs
Zwaard voor de goden
Romeinse man in ivoor. Zakmes uit Eenum
Een geitenleren wambuis. Wambuis uit het diep
Zwaardknop met almandijn. Knop uit Ezinge
Ampul van een pelgrim. Thomas Becket in Groningen
Een oud-Friese tekst. Runenhoutje uit Westermden
Ring met Romeinse wijngod. Bergkristal uit Westerwijtwerd
Kostbare munten en sieraden. De schat uit Marssum
Geld van een paardenhandelaar. Goudschat uit Feerwerd
Oppergod met bliksemschicht. Jupiter uit Ezinge
Een eliteira speld. Pronkjuweel uit Heveskes
Een oud gezicht uit de klei. Masker uit Middelstum
Vroeg middeleeuws hoofddeksel. Hoed uit Rasquert
Een dwerg uit de wierde. Mannetje uit Wirdum
Een Karolingisch borstkruis. Kruis uit Oostwold
Een boog van taxushout. Boog uit Aalsum

RECENSIES

Maar wachten was voor hem (Van Giffen) een onbekend begrip. - In: *Fryslân Historisch Tijdschrift*; Jrg. 28 nr. 5, p. 26-27

Leo Verhart. Parallele sporen. Een dubbelmonografie over de archeologen Jan Hendrik Holwerda (1873 – 1951) en Albert Egges van Giffen (1884 – 1973). - In: *G-Geschiedenis*; Jrg. 13 nr. 6, p. 61

Goede sier is een troost. - In: *Fryslân historisch tijdschrift*; Jrg. 28 nr. 3, p. 28

LEZINGEN / TOESPRAKEN

Stad houdt stand - 350 jaar Groningens Ontzet, Orde van den Prince, afdeling Groningen, 20 april

Pitch in paneldiscussie, KNHG-voorjaarscongres Bloed, kruit en tranen, betekenis en herdenking van het rampjaar 1672, Den Bosch, 22 april

Inleiding opening expositie *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet*, Groninger Museum, 22 april

Inleiding op de expositie *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet*, Groninger Museum, 23 april

Inleiding op de expositie *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet*, Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, 26 april

Stad houdt stand. Groningen in 1672, webinar Stichting Platform Rampjaar Herdenking 1672-2022, online, 10 juni

Derde Willem de Mérode-lezing, Uitgestrekt Groningerland gezien door dichter, schilder en fotograaf, Openluchtmuseum Het Hoogeland, Warffum, 25 juni

Derde Terpdag, Hogebeintum aan snee, Bezoekerscentrum Hogebeintum, Hogebeintum, 30 juli

Stad houdt stand (2x flitslezing), Noorderzon, Groningen, 28 augustus

De voortdurende jubel van 28 augustus 1672 in Groningen, Groninger Archieven / Groninger Museum, Dag van de Groninger Geschiedenis, 1 oktober

Groningen en Emden, Vrouwen van Nu afdeling Roden, Roden, 5 oktober

Toespraak bij opening expositie *De Vesting heroverd*, Stedelijk Museum, Coevorden, 8 oktober

Toespraken *Stad houdt stand – 350 jaar Groningens Ontzet*. Groningen in 1672, VriendenLoterij Open Dagen, Groninger Museum, 8 en 9 oktober

De Rijkdom van de borgen, Maatschappij van het Nut departement Appingedam, Appingedam, 13 oktober

Rottumeroog als vogelarij, Stichting Vrienden Rottumeroog Rottumerplaat, Noordpolderzijl, 15 oktober

Stad houdt stand. Groningen in 1672, Katholieke Bond voor Ouderen Groningen, Groningen, 19 oktober

Jan Albert Sichterman, de ‘koning’ van Groningen, Lyceumclub Groningen, 1 november

Groningen 1672, Numismatische Kring Groningen, Haren, 8 november

Groningen hijst kerstgroen in de mast, Historische Vereniging Amasius, Delfzijl, 20 december

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid Koordinierender Ausschuss der Internationalen Arbeitsgemeinschaft zur Archäologie der Sachsen und ihrer Nachbarvölker in Nordwesteuropa, Sleswijk

Voorzitter Vereniging voor Terpenonderzoek, Groningen

Bestuurslid Stichting Erfgoedpartners Groningen, Groningen

Lid Algemeen Bestuur Stichting Museum Menkemaborg, Uithuizen

Lid Redactie *Stad en Lande*, Groningen

Lid Bestuur Stichting Het verleden van Groningen

Lid Raad van Advies Stichting GO350, Groningen

Lid Begeleidingscommissie restauratie portret Gratia Starda van Starkenborgh Stachouwer, Leens

Lid Scientific and Organizing Committee 72nd Sachsensymposium, Castricum 9-12 oktober 2021, Schleswig-Holstein

Lid Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde, Leiden

Lid Pro Excolendo Jure Patrio, Groningen

Lid Het Genootschap, Amersfoort

Lid van Codart international Council for Curators of Dutch and Flemish Art, Den Haag

Lid Coördinatiegroep Stichting Verdrongen Geschiedenis, Groningen

JOËL MIEDEMA

PUBLICATIES

Hey Bisschop, noch hefttu Groningen niet. - In: *Stad & Lande*; Jrg. 31 nr. 3, p. 12-15

EXTERNE ACTIVITEITEN

Documentalist, Stichting voor Aziatische kunst en kunstnijverheid, Groningen

ESTHER MOESKER

LEZINGEN / PRESENTATIES / ONTVANGSTEN

Interview voor course Psychological Perspective on Leadership and Organisations, Rijksuniversiteit Groningen, Psychologie, online, 26 januari

Met Edwina Doting (UMCG) en Karina Smrkovsky, ontvangst en presentatie delegatie gemeente Alkmaar, Groninger Museum 7 april

Met Edwina Doting (UMCG), ontvangst en presentatie, InnovatietripNL, Groninger Museum, 8 april

Met Andreas Blühm, Lieuwe Jongsma, Geertje Smeding en Karina Smrkovsky, ontvangst en rondleiding, Hanzehogeschool, studenten Honours Programma, Groninger Museum, 20 mei

Met Nadia Abdelkaii, Ademiek Gerritsma en Marlon Steensma, Kick-Off event Club Groninger Museum, Groninger Museum, 28 juni

Met Andreas Blühm e.a., ontvangst en presentatie bijeenkomst Groningen City Club, Groninger Museum, 16 november

Ontvangst en presentatie bijeenkomst ZieOmmezijde van ZorgpleinNoord, Groninger Museum, 24 november

Spreker tijdens event Club Groninger Museum, Groninger Museum, 25 november

Met Andreas Blühm, ontvangst ambassadeurs provincie Groningen, Groninger Museum, 7 december

Met Andreas Blühm, spreker tijdens bijeenkomst Hollandse Nieuwe, Groninger Museum, 8 december

Gastcollege, Seminar Kunst, Cultuur en Media, Rijksuniversiteit Groningen, 20 december

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid Raad van Toezicht ROS Friesland, Heerenveen

Lid Zakelijk Museumconvent, Nederland

RUUD SCHENK

PUBLICATIES

Kandelaars (1983-1985). - In: *Jaarverslag Groninger Museum 2021*, p. 37

Cooking Supper Together. - *Jaarverslag Groninger Museum 2021*, p. 40

Style Wars. - In: *Jaarverslag Groninger Museum 2021*, p. 61

Poul ter Hofstede 1940-2020. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 34 nr. 2, p. 47

Van Alessi tot Willem de Zwijger: De verhalen achter (sommige) pronkjewails. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 34 nr. 2, p. 58-63

EXTERNE ACTIVITEIT

Lid Kunstgenootschap Thomassen à Thuessink, Groningen

GEERTJE SMEDING

PUBLICATIE

Een enorme kans om Versace van dichtbij te zien. Groninger couturier Ramiro Koeiman. - In: *Groninger Museum Magazine*; Jrg. 35 nr. 2, p. 24-25

PRESENTATIES / RONDLEIDINGEN

Rondleiding *JR: Chronicles*, Hanze-hogeschool, studenten Social Work o.l.v. Charlotte Wekker, Groninger Museum, 15 maart

Rondleiding *JR: Chronicles* Alfa College, opleiding Fotografie, Groninger Museum, 15 maart

Ontvangst en rondleiding ambassadeur van de Republiek Cyprus in Nederland, H.E. mevrouw Frances-Galatia Lanitou Williams, Groninger Museum, 18 maart

Presentatie *Kinderbiënnale*, Symposium Stichting Art Terug in de Kindertijd, Universiteit Utrecht, 17 mei

Met Andreas Blühm, Lieuwe Jongsma, Esther Moesker en Karina Smrkovsky, ontvangst en rondleiding, Hanzehogeschool, studenten Honours Programma, Groninger Museum, 20 mei

Presentatie Outreachprogramma, Relatiediner *Night at the Museum*, Groninger Museum, 7 juli

KARINA SMRKOVSKY

PRESENTATIE

Met Edwina Doting (UMCG) en Esther Moesker, ontvangst en presentatie delegatie gemeente Alkmaar, Groninger Museum 7 april

Gastcollege, Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Letteren, opleiding Geschiedenis, 10 mei

Met Andreas Blühm, Lieuwe Jongsma, Esther Moesker en Geertje Smeding, ontvangst en rondleiding, Hanzehogeschool, studenten Honours Programma, Groninger Museum, 20 mei

EXTERNE ACTIVITEIT

Lid sectie PR en Marketing, Museumvereniging, Amsterdam

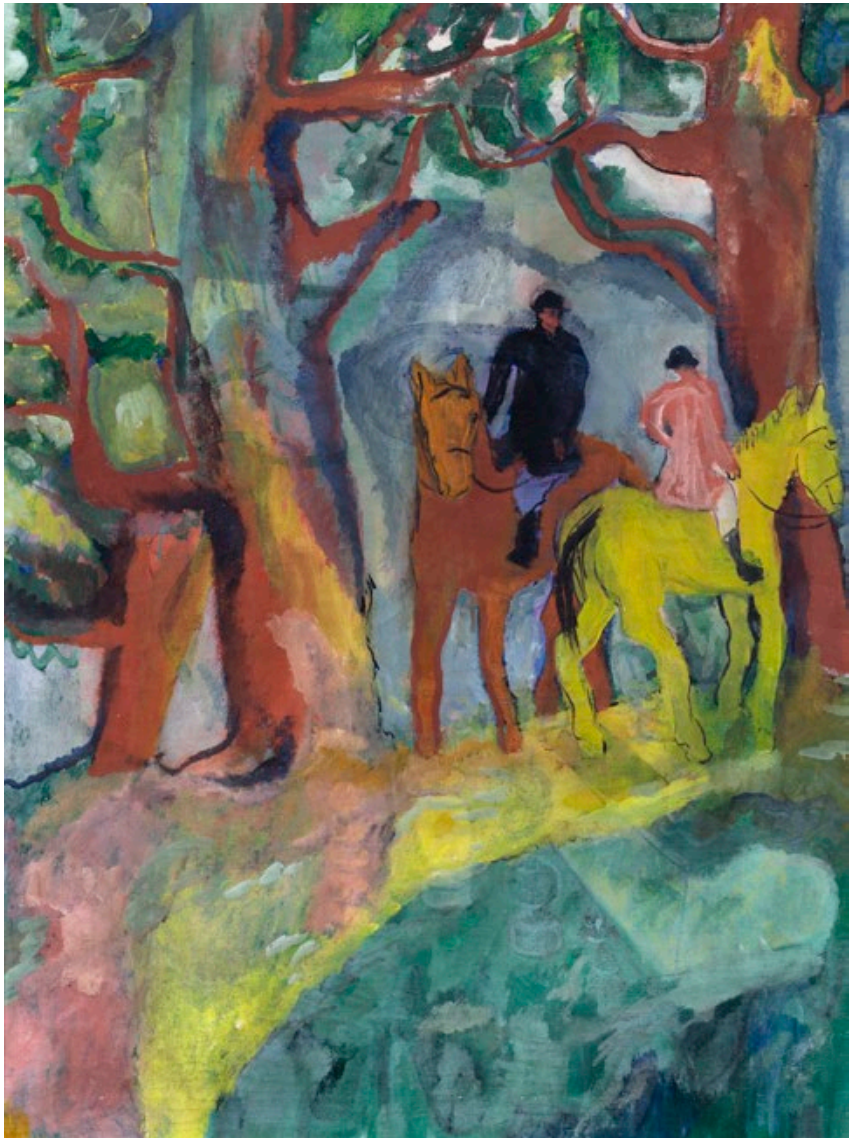
MARLON STEENSMA

PRESENTATIE

Met Nadia Abdelkaii, Ademiek Gerritsma en Esther Moesker, Kick-Off event Club Groninger Museum, Groninger Museum, 28 juni

EXTERNE ACTIVITEIT

Lid Algemeen Bestuur Stichting Museum Menkemaborg, Uithuizen

HENDRIK NICOLAAS WERKMAN

(Leens 1882 – 1945 Bakkeveen)

Twee Ruiters tussen bomen, 1939

OLIEVERF OP LINNEN, 66 CM X 50 CM
AANKOOP 2022 MET STEUN VAN DE STICHTING BERINGER HAZEWINKEL,
VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM EN DE VRIENDENLOTERIJ

Dit schilderij toont Werkman zijn voorliefde voor paarden, een motief dat in veel van zijn kunstwerken terugkomt. Het uitgesproken kleurgebruik en de kleurlagen in vlakken zijn typerend voor Werkman, die vooral beroemd werd als graficus en drukker.

Twee Ruiters tussen Bomen was eigendom van Wiert Hendrik (Hein) Leemhuis (Groningen 1899 – 1963 Draguignan); zelf kunstschilder en lid van De Ploeg, tevens zakenman en één van de oprichters van kruideniersketen De Spar. Leemhuis kocht het vermoedelijk in 1940.

Het is bijzonder dat er zulk laat werk van Werkman bewaard is gebleven. Nadat hij op 10 april 1945 door de Duitsers werd opgepakt en gefusilleerd, is zijn werk inbeslaggenomen en naar het Scholtenhuis in Groningen gebracht. Tijdens de bevrijding op 15 april 1945 zijn deze door brand allemaal verloren gegaan. Hierdoor heeft het werk van de kunstenaar naast artistieke kwaliteit ook een grote historische waarde. (NA)

UITGAVEN

TENTOONSTELLINGSCATALOGI

Bitterzoet Erfgoed: Zwart in Groningen
Lieuwe Jongsma et. al.
Groningen: Groninger Museum, 2022
111 p. : ill.
ISBN: 9789071691829

Gianni Versace | Retrospective
Karl von der Ahé, Saskia Lubnow en Fabienne Chiang
Zwolle: WBooks, 2022
160 p. afb.
ISBN: 9789462585188

PERIODIEKEN

Groninger Museum: jaarverslag 2021
Eindred. Andreas Blühm, Esther Moesker, Karina Smrkovsky en Franke Steffens
Groningen: Groninger Museum, 2022.
116 p.: ill.

Groninger Museum Magazine
Red. Willemien Bouwers, Steven Kolsteren en Rudo Menge
Jrg. 35, nrs. 1-2

NIEUWE BLIK OP COLLECTIE DOOR BITTERZOET ERFGOED

In de vaste collectie van het Groninger Museum hingen werken waarbij de relatie met het slavernij-verleden onvoldoende zichtbaar was in de toelichting voor bezoekers. Vanaf de start van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* op 18 februari bracht het museum daar verandering in door met extra tekstborden het aanvullende verhaal te vertellen.

Sindsdien wordt aan bezoekers gevraagd om actief te reageren als zij iets in de collectie zien waarbij een bepaalde kant van de geschiedenis onderbelicht blijft. Wanneer mensen suggesties hebben kunnen zij dit laten weten aan het museum. Na *Bitterzoet Erfgoed* werden de teksten dan ook geïntegreerd in de informatie bij de werken.

BEDRIJFSVOERING

ONTWIKKELING, SAMENWERKEN EN TOEGANKELIJKHEID

Niet alleen bezoekers mochten de tentoonstellingen en het museum weer bewonderen na de verplichte coronasluiting waarmee 2022 startte. Voor medewerkers was het wederom mogelijk in het museum te werken. Tentoonstellingen en activiteiten mochten gerealiseerd worden zonder restricties.

Personeel en Organisatie

BEDRIJFSVOERINGSYSTEEM

AFAS is binnen het Groninger Museum het primaire bedrijfsvoeringssysteem waar andere ICT-programma's aan gekoppeld worden. Begin 2022 is een 0-meting uitgevoerd binnen de AFAS omgeving. De uitkomst hiervan was dat de huidige omgeving te sterk verouderd is om te kunnen optimaliseren en te voldoen aan de huidige organisatiewensen en -eisen. In het derde kwartaal is daarom gestart met de eerste fase van de herimplementatie van een nieuwe omgeving.

ONTWIKKELING

In korte tijd zijn veel nieuwe medewerkers bij het Groninger Museum gestart. Mede daardoor is geconstateerd dat de werkstructuren, die vaak al jaren zo functioneerden binnen de organisatie, aan verduidelijking en vernieuwing toe waren. Om meer bewustwording en verantwoording te creëren, heeft een aantal medewerkers de training *De kunst van het steeds effectiever samenwerken* gevolgd van opleidings-/trainingsorganisatie Skoledo. In 2023 wordt hier vervolg aan gegeven met als doel dat de medewerkers plezierig, effectief en efficiënt met elkaar werken.

In het kader van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* en de Code Diversiteit en Inclusie, volgden medewerkers een training van Meldpunt Discriminatie Groningen. Tijdens de training kwam het slavernijverleden van Groningen aan bod en hoe dat van invloed is op het heden. De deelnemers kregen bovendien handvatten om beter om te kunnen gaan met micro-agressie bij bezoekers.

INTERNE COMMUNICATIE

Tijdens de maandelijkse bijeenkomsten voor alle medewerkers van het museum wordt veel informatie met elkaar gedeeld, zowel over tentoonstellingen en achtergronden als over organisatorische vraagstukken. Bovendien is er ruimte om in gesprek te gaan over organisatiegerelateerde thema's. In 2022 zijn ze goed bezocht en hebben deze overleggen vaker plaatsgevonden dan de jaren ervoor.

PERSONEEL

De functie van registrar was vacant en is weer ingevuld. Het nieuwe hoofd Participatie & Educatie is op 1 november gestart. De vacatures voor coördinator Beveiliging en coördinator Publieksbalie zijn door interne medewerkers ingevuld.

IEDERZ

Iederz is er voor mensen voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt het grootst is. Dankzij de samenwerking met deze dienst zijn in 2022 vijf medewerkers ingezet binnen het Groninger Museum, verdeeld over de afdelingen Beveiliging en Collecties.

VERDELING MEDEWERKERS

Van de in totaal 91 medewerkers van het Groninger Museum in 2022 werkten 20 fulltime (36 uur per week) en 44 parttime. Daarnaast werkten 27 oproepkrachten. Er waren 30 mannen en 61 vrouwen in dienst. 60 Medewerkers hadden een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd en 31 medewerkers een contract voor bepaalde tijd.

55

FTE
(PEILDATUM 31 DECEMBER 2022)

20

ZZP-ERS

91

MEDEWERKERS
(PEILDATUM 31 DECEMBER 2022)

16

STAGIAIRS

ZIEKTEVERZUIM

Het verzuimpercentage was in 2022 lager dan voorgaande jaren. Dit is onder andere te verklaren door de afwezigheid van langdurige ziekte.

	2022	2021
Verzuimpercentage	5.85%	8.6%

VERTROUWENSPERSOON

Een extern vertrouwenspersoon is voor medewerkers van het Groninger Museum de contactpersoon voor zowel ongewenste omgangsvormen als de contactpersoon bij vermoedens van misstanden.

Technische dienst en facilitaire zaken

In 2022 is er veel gebeurd in en rondom het gebouw, zowel zichtbaar als onzichtbaar. Werkzaamheden vinden het hele jaar door plaats en de op- en afbouw van de tentoonstellingen staat altijd onder tijdsdruk.

STORM EN HOOG WATER

Op 18 februari kon de opening van de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* niet doorgaan omdat het museum genoodzaakt was de deuren te sluiten door storm. Deze storm heeft voor overlast gezorgd bij het museum, maar ook bij een van de opslagruimtes. Een paar dagen later was de waterstand zo hoog, dat het museum preventief een ochtend gesloten bleef.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheid is voor het Groninger Museum belangrijk. Alles wordt zo duurzaam mogelijk gemaakt en gerepareerd. Dit gaat van

de aanschaf van nieuwe ledlampen tot en met het hergebruik van meubels. Van elke tentoonstelling wordt bekeken wat na afloop kan worden hergebruikt of op een andere manier kan worden ingezet.

In 2022 zijn de liften van het museum energiezuiniger geworden. Drie van de vijf zijn gereviseerd of vervangen. Enkele zijn voorzien van een nieuwe kooi-inrichting en nieuwe besturing. De lift die naar de kantoren gaat, is compleet vernieuwd, zowel de kooi van de lift als de techniek en besturing.

METAMORFOSE

Aan het eind van het jaar werd het resultaat van een intensieve bouwperiode duidelijk zichtbaar. Tijdens de opening van *Gianni Versace Retrospective* zagen bezoekers voor het eerst de vernieuwde entreehal van het Groninger Museum. De informatiebalie is vervangen door een koffiecorner met zitjes. De hele foyer is opnieuw geschilderd en ingericht.

Kunstenaar Maarten Baas (Arnsberg 1978) heeft in samenwerking met Vermaat een nieuw design gemaakt voor het museumcafé. Tijdens de maanden voor de opening van *Gianni Versace Retrospective* is met man en macht gewerkt dit design te realiseren en het nieuwe Café Groninger Museum te openen, zie ook bladzijden 46-47.

HUURDER

De gemeente Groningen is eigenaar van het Groninger Museum gebouw. Hiermee is dan ook vaak en constructief overleg.

DE ONDERNEMINGSRAAD

De Ondernemingsraad van het Groninger Museum is de schakel naar het personeel en staat in nauw contact met de Directie.

Bereikbaar

De leden doen hun best om op de hoogte te zijn van wat er in alle hoeken van de organisatie speelt. Zij zijn dan ook goed bereikbaar op verschillende manieren; persoonlijk, via mail, telefonisch en per post. Ook organiseren ze bijeenkomsten waarvoor alle medewerkers van het museum zijn uitgenodigd. De Directie is dan niet aanwezig. In 2022 vonden twee van zulke besprekingen plaats.

Overleg

De leden vergaderen regelmatig met elkaar. Iedere twee maanden is er een constructief overleg met de Directie waar de plannen voor het Groninger Museum besproken worden. De Ondernemingsraad komt daarbij op voor zowel de belangen van de medewerkers als die van de organisatie.

Raad van Toezicht

In 2022 waren de Ondernemingsraadsleden in juni en december te gast bij een vergadering van de Raad van Toezicht. Door het jaar heen is er goed contact tussen de voorzitters van beide raden.

Training

In oktober vond een training plaats waarin de leden alles leerden over de Ondernemingsraad, de Wet op de Ondernemingsraden en wat het inhoudt om lid te zijn.

Samenstelling

In 2022 bestond de Ondernemingsraad uit de volgende leden:

- + [Fabiola Bierhoff](#)
- + [Willemien Bouwers \(aftredend voorzitter\)](#)
- + [Collin van Gemert](#)
- + [Lieuwe Jongsma \(nieuwe voorzitter\)](#)
- + [Henk Kamminga](#)
- + [Geert Slagter](#)
- + [Geertje Smeding](#)

EEN BIJZONDER JAAR VOOR DE MENKEMABORG

De Menkemaborg in Uithuizen heeft in 2022 meer dan 26.000 bezoekers mogen ontvangen. Dat is het hoogste aantal in de afgelopen vijftien jaar. Door de zichtbaarheid op (social) media en de organisatie van aansprekende evenementen wisten de bezoekers de borg goed te vinden.

In tegenstelling tot de landelijke trend in de sector, zit het kasteelmuseum op het pijl van voor de coronapandemie. Met de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed. Ommelander elite en slavernij* werd voor het eerst in drie eeuwen aandacht geschonken aan de rol die de jonkers hadden in het bestuur van de West-Indische Compagnie.

Ostfriesland Biënnale

Een van de hoogtepunten van het jaar was de kunstmanifestatie *Ostfriesland Biënnale* waar de borg aan deelnam. Van juni tot en met augustus sierden kunstwerken van de internationaal gerenommeerde Alicja Kwade (Katowice 1979) en Max Frisinger (Bremen 1980) in de borgtuin. Op 1 juli brachten de Nederlandse

ambassadeur in Duitsland, Ronald van Roeden, en de Duitse ambassadeur in Nederland, Cyrill Nunn, als onderdeel van een grensreis een bezoek aan de Menkemaborg om over samenwerking in de kunst- en cultuursector te praten.

Verbinding

De verbinding met het dorp Uithuizen werd dit jaar meerdere malen opgezocht in samenwerking met de stichting Vrienden van de Menkemaborg. Zo was er een schilderworkshop in de tuin en een poffertbakwedstrijd. In samenwerking met Buurtvereniging Menkema en Huize Tocama werd er ook dit jaar een griezelnacht georganiseerd. Alle evenementen konden op veel bezoekers en publiciteit rekenen.

Kerstival

Het jaar werd afgesloten met de eerste editie van Kerstival, een kerstfair op het borgterrein in samenwerking met de Handelsvereniging Uithuizen. Dit event bracht vele duizenden bezoekers op de been.

DE DRIE CODES

Governance Code Cultuur

Goed bestuur, adequaat toezicht en een transparante verantwoording zijn belangrijk voor het Groninger Museum. Daarom hanteert het museum de Governance Code Cultuur.

BEWUSTWORDING EN REFLECTIE

De code gaat over het hele proces van besturing, beleid, besluitvorming, uitvoering, toezicht en verantwoording. Door de acht principes van de code toe te passen, laat het museum zien dat de gangbare standaarden voor goed bestuur en toezicht worden gevolgd. De code helpt om bewust te reflecteren op vragen als; “Hoe doen we het eigenlijk en waarom?”

De code is nader uitgewerkt, zodat er jaarlijks op de acht principes kan worden getoetst. Dit gaat in constructieve samenwerking met de Raad van Toezicht.

Fair practice code

Het Groninger Museum hanteert de Fair Practice Code voor ondernemen en werken in de kunst, de cultuur en de creatieve industrie. In de code zijn vijf kernwaarden opgenomen: solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie.

MAATWERK

De cultuursector kenmerkt zich door grote verscheidenheid. Daarom is maatwerk onontkoombaar. Aan de hand van de kernwaarden in de code wordt de eigen praktijk van het Groninger Museum getoetst en waar nodig en mogelijk wordt in gesprek gegaan met interne en externe mensen en organisaties.

VERGOEDING

Alle medewerkers van het Groninger Museum worden conform de Museum cao betaald; stagiairs ontvangen een stagevergoeding voor hun inzet en leveranciers en andere partners ontvangen marktconforme vergoedingen. Door middel van aanbestedingen van aanvragen voor offertes wordt nagegaan of aan alle vereisten van de code en de maatschappelijke normen en waarden wordt voldaan.

RECHTVAARDIG

Het Groninger Museum werkt van oudsher samen met jonge ontwerpers en kunstenaars. Zij worden door de conservatoren van het museum begeleid. Door middel van stipendium-overeenkomsten wordt zorggedragen voor een rechtvaardige financiële relatie. Uit presentaties van levende kunstenaars worden vrijwel altijd aankopen gedaan.

KERNWAARDEN

Het Groninger Museum zet in op groei van het menselijk kapitaal. Op basis van het beleidsplan Groninger Museum 2021-2028 is een ontwikkelingsprogramma opgesteld. Hierbij staan de kernwaarden van het Groninger Museum voor alle medewerkers centraal. Elke discipline binnen de organisatie wordt meegenomen en opleidingsmogelijkheden worden aangeboden om de kernwaarden toe te kunnen passen in de werkzaamheden.

Code Diversiteit en Inclusie

Het Groninger Museum omarmt de Code Diversiteit en Inclusie die sinds 2019 in de culturele sector gehanteerd wordt. De code wordt toegepast en getoetst binnen de 4 P's: partners, personeel, programma en publiek. Het museum is van de gemeenschap, van iedereen, dus het uitgangspunt is dat het Groninger Museum een zo breed mogelijke groep mensen bereikt en bindt. Toegankelijkheid start bij bewustwording. Een inclusief beleid vraagt om een aanpak vanuit de hele organisatie. Om een afspiegeling te zijn van de maatschappij zijn inmiddels, passend bij de regionale situatie, dit jaar weer verschillende stappen gezet.

PERSONEEL

Werkgroep

In 2022 is binnen de organisatie een werkgroep diversiteit en inclusie samengesteld waarin alle afdelingen van het museum vertegenwoordigd zijn. De werkgroep komt samen en stelt in subgroepen per P een lijst met korte en lange termijn doelen vast, bespreekt de voortgang en benoemt vervolgens nieuwe doelen waar aan gewerkt wordt.

Werving en selectie

Het Groninger Museum heeft samen met tien grote partners uit het Noorden, waaronder Alfa-college, CMZorg, Gasunie, Gemeente Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Noorderlink, Rijksuniversiteit Groningen, Schouwburg De Lawei en Universitair Medisch Centrum Groningen het Charter Diversiteit ondertekend. Met de intentieverklaring zetten de organisaties zich in voor een meer gevarieerd personeelsbestand en een inclusieve werkcultuur. Het Groninger Museum maakt het medewerkersbestand zo divers en inclusief mogelijk, onder andere door het actief uitzetten van vacatures in netwerken van diversiteitspartners, het meer divers maken van taalgebruik in vacatureteksten en het creëren van een inclusieve werkcultuur. In vacatures worden diversiteit en inclusie genoemd als meetpunten en voor de Raad van Toezicht is specifiek en succesvol geworven op expertise op dit gebied.

Training

Dit jaar werd aan medewerkers van de afdeling Publieksbalie, de afdeling Participatie & Educatie en de afdeling Beveiliging een training gegeven door Discriminatie Meldpunt Groningen. De jongerenambassadeurs die betrokken waren bij de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* volgden een I ASK training. In het managementteam was er aandacht voor diversiteit en inclusie door een workshop over de I ASK methode en een workshop die een lid van de stuurgroep *Bitterzoet Erfgoed* gaf tijdens de heidag.

PARTNERS

Door met nieuwe partners samen te werken en die te verbinden aan het Groninger Museum worden nieuwe groepen en organisaties bereikt en werkt het museum aan meerstemmigheid. Het museum wil verhalen vertellen vanuit verschillende perspectieven en gaat bewust om met diversiteit.

Wijkenproject

In het wijkenproject is bijvoorbeeld samengewerkt met maatschappelijke en culturele organisaties uit stad en provincie. Een breed samengestelde groep kinder- en jongerenambassadeurs zette zich in voor de *Kinderbiënnale*.

Nieuwe partners

In 2022 vond het museum nieuwe jonge culturele partners in het programma rond *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen*. Voor *Bitterzoet Erfgoed* en de bijhorende tentoonstelling *Zwart in Groningen* werd een stuurgroep samengesteld met een brede afspiegeling van Groningers van verschillende afkomsten die de manifestatie begeleidden.

Vaste partners

Met een aantal belangrijke vaste partners zoals Vermaat, de Groninger Museum Salon, De Vereniging Vrienden van het Groninger Museum en de nieuw opgerichte Club Groninger Museum zijn gesprekken gevoerd over diversiteit en inclusie.

PROGRAMMA

Graffiti in Groningen

Bij de tentoonstelling *Graffiti in Groningen* werd het verhaal over de geschiedenis van de Groningse graffiti verteld en de rol van het museum daarin. Door samen te werken met verschillende nieuwe partners was dit verhaal divers en breder dan tot nu toe verteld.

JR: Chronicles

Bij de tentoonstelling *JR: Chronicles* was er een uitgebreid randprogramma binnen en buiten de muren van het museum. Zo was er een muzikale stadswandeling langs diverse graffiti en street art plekken in de stad en er was een filmprogramma rond JR in samenwerking met het Forum.

Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen

In de tentoonstelling *Bitterzoet Erfgoed – Zwart in Groningen* was aandacht voor het slavernijverleden van Groningen en waren er in de vaste collectie tekstbordjes te zien die een andere kant van het verhaal rond de schilderijen vertelden dan tot dan toe werd gedaan. De aandacht die daarmee is ingezet op het gebied van dekolonisatie wordt structureel verankerd in het programma van het Groninger Museum.

PUBLIEK

Met de nieuwe programma's en door het betrekken van nieuwe partners wordt er nieuw publiek bereikt. Dit wordt gerealiseerd door het wegnemen van drempels zoals entreprijzen, maar ook op een inhoudelijke manier door het aanbieden van een nieuw programma in samenwerking met partners.

Samenwerking

Graffiti in Groningen en de samenwerking met Stichting Kladmuur zorgden voor het bereiken en binden van een nieuwe groep bezoekers; een relatie die de komende jaren wellicht uitgebreid kan worden. Door de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* is door de samenwerkingspartners binnen dat project gezamenlijk het verhaal van het Groningse slavernijverleden verteld. Met de street art murals die in drie wijken van Groningen gerealiseerd zijn, bereikte het Groninger Museum Groningers op de plekken waar ze wonen en werd op die manier kunst in de wijken gebracht.

Open Dagen

In 2022 waren er twee open dagen waarop het museum vrij te bezoeken was voor nieuwe en bekende doelgroepen. Op zaterdag 23 april kwamen 1.223 gasten naar het museum. Naast de tentoonstellingen was er een laagdrempelig programma met muziek, dansoptredens en korte workshops. Tijdens de tweede open dag op maandag 6 juni, tweede pinksterdag, bezochten 1.600 mensen van alle leeftijden en achtergronden het museum. Er waren instaprondleidingen en het publiek genoot van muziek en *spoken word* optredens. Twee drukbezochte dagen die een boost gaven aan het publiek en het Groninger Museum; helemaal na de stilte rond de coronamaatregelen.

NIGHT AT THE MUSEUM
7 JULI 2022

GRONINGER MUSEUM VIERT KERST MET EERSTE EIGEN KERSTBAL

Kerstliefhebbers kregen de mogelijkheid het Groninger Museum in huis te halen. Speciaal voor de feestdagen in 2022 liet het museum een kerstornament ontwikkelen: de Gouden Toren, het hart van het Groninger Museum.

RAAD VAN TOEZICHT

VAN DE STICHTING GRONINGER MUSEUM VOOR STAD EN LANDE EN HET BESTUUR VAN DE STICHTING KUNSTBEZIT EN OUDHEDEN GRONINGER MUSEUM

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de Directie en de algemene zaken binnen het Groninger Museum. De Raad stelt het beleid van het museum vast, ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. Hiernaast wordt toezicht gehouden op de financiële huishouding van het museum. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het goedkeuren van de begroting en jaarstukken.

De taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. Daarnaast vervult de Raad de werkgeversrol ten aanzien van de Directie.

Overleg

De Raad van Toezicht van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande heeft in 2022 vier keer vergaderd. Het bestuur van de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum is twee keer voor overleg bijeen geweest. Op 8 juli is er voor de Raad van Toezicht en de Directie een beleidsdag georganiseerd.

De onderwerpen die onder andere zijn besproken: de jaarrekening, het jaarverslag, de financiële voortgang, de beleidsdoelstellingen, het medewerkersonderzoek, de Ondernemingsraad, de Governance Code Cultuur, de *Kinderbiënnale*, de Gouden Toren, noodscenario's bij een eventuele nieuwe pandemie, fondsenwerving, communicatie, vernieuwing van het Museumcafé en samenwerking met Museum aan de A.

De Ondernemingsraad van het Groninger Museum heeft in juni en december met de Raad van Toezicht vergaderd.

De jaarlijkse ontmoeting van de Raad van Toezicht met Kirsten de Wrede, wethouder Cultuur van de gemeente Groningen, en Mirjam Wulfse, gedeputeerde Cultuur van de provincie Groningen, vond op 16 december plaats.

Buiten de vergaderingen is er frequent contact tussen de leden van de Raad van Toezicht en de Directie. Minimaal eenmaal per jaar vergadert de Raad van Toezicht zonder Directie. Tijdens deze vergadering wordt in ieder geval gesproken over het eigen functioneren en de relatie met de Directie.

Commissies

AUDITCOMMISSIE

De Auditcommissie wordt gevormd door drie leden van de Raad van Toezicht. In de Auditcommissie worden de kwartaalrapportages en risicoparagrafen besproken. Dit jaar is aandacht geweest voor de (fraude)risicoanalyse, de begrotingen en de bevindingen van de accountant. De accountant was aanwezig bij drie van de vijf vergaderingen.

REMUNERATIECOMMISSIE

De Remuneratiecommissie, bestaande uit twee leden van de Raad van, bespreekt met de Directie het functioneren en de wijze van uitvoering van taken.

Afscheid

In december liep de tweede zittingstermijn van Nathalie de Vries af. Zij nam afscheid in de vergadering van 16 december.

Samenstelling

De samenstelling (peildatum 31 december 2022) van de Raad van Toezicht is als volgt:

JACQUES WALLAGE (VOORZITTER)

Nevenfuncties:

- + Lid bestuur Stichting Rookpreventie Jeugd, Amsterdam
- + Gasthoogleraar Rijksuniversiteit Groningen
- + Voorzitter bestuur Stichting Bijzondere Momenten Fonds PostNL

CATHY JAGER

- + Hoofd Bureau Collecties & Tentoonstellingen van het Rijksmuseum Amsterdam

Nevenfunctie:

- + Lid Raad van Toezicht Museum Speelklok, Utrecht

AGNES KOOPS-AUKES

- + Voorzitter Raad van Bestuur van PwC Nederland N.V.

SANDER PRINSEN

- + Adviseur Move Fast Ventures

Nevenfuncties:

- + Bestuur Jeugdfonds Sport & Cultuur Drenthe
- + Raad van Commissarissen Mr. Chadd

PROF. DR. ELMER STERKEN

- + Hoogleraar Monetaire Economie, Rijksuniversiteit Groningen
- + Speciaal Adviseur van het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties:

- + Voorzitter van de Beleggingscommissie MM Funds at AEGON Asset Management
- + Bestuurslid van The Coimbra Group
- + Voorzitter Raad van Toezicht van de Universiteit voor Humanistiek, Utrecht
- + Lid van de Centrale Plancommissie van het CPB
- + Lid van de Council van de Universiteit Tartu, Estland

CHARLOTTE WEKKER

- + Hogeschooldocent ‘Samenlevingsopbouw’ Sociale Studies, Hanzehogeschool Groningen
- + Adviseur inclusie en diversiteit van het College van Bestuur van de Hanzehogeschool
- + Eigenaar Familiekracht@Work voor lezingen, advies, training en coaching rondom diversiteitsvraagstukken
- + PhD betrekking, Rijksuniversiteit Groningen

Tot en met 16-12-2022

PROF. IR. NATHALIE DE VRIES

- + Founding partner MVRDV bv
- + Hoogleraar Public Building

Nevenfunctie:

- + Stadsbouwmeester Groningen

Overzicht in- en uitfunctietreding

De zittingstermijn is vier jaar. Een aftredend lid van de Raad van Toezicht kan éénmaal worden herbenoemd.

NAAM	IN FUNCTIE	EINDE TERMIJN	TERMIJN
Jacques Wallage	December 2021	December 2025	Eerste termijn
Cathy Jager	Januari 2021	Januari 2025	Eerste termijn
Agnes Koops-Aukes	Juni 2021	Juni 2025	Eerste termijn
Sander Prinsen	Juni 2019	Juni 2023	Eerste termijn
Elmer Sterken	Januari 2021	Januari 2025	Eerste termijn
Nathalie de Vries	December 2014	December 2022	Tweede termijn
Charlotte Wekker	Januari 2021	Januari 2025	Eerste termijn

Lidmaatschap en transacties

Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is onbezoldigd.

In 2022 zijn er geen zakelijke transacties geweest tussen de leden van de Raad van Toezicht en het Groninger Museum.

FINANCIËEL VERSLAG

Statutaire namen

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum

Vestigingsplaats

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande: Groningen, KvK-nummer 02058065
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum: Groningen, KvK-nummer 41013490

Rechtsvorm

- + Groninger Museum: stichting
- + Kunstbezit en Oudheden: stichting

ANBI

Zowel de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande als de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum zijn bij de Belastingdienst aangemerkt als culturele ANBI's (algemeen nut beogende instellingen). De Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande is ingeschreven onder RSIN-nummer 2890653. De Stichting Kunstbezit en Oudheden is ingeschreven onder RSIN-nummer 805224178.

Geconsolideerde begroting 2022

De begrotingen 2022 van Stichting Groninger Museum en Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum laten de volgende begrote resultaten zien:

Begroot resultaat Stichting Groninger Museum 2022	€	55.391
Begroot resultaat Stichting Kunstbezit en Oudheden 2022	€	-40.015
Geconsolideerd begroot resultaat over 2022	€	15.376

Resultaat 2022

De geconsolideerde rekening over 2022 laat de volgende resultaten zien:

Resultaat Stichting Groninger Museum 2022	€	-479.084
Resultaat Stichting Kunstbezit en Oudheden 2022	€	-96.102
Geconsolideerd resultaat over 2022	€	-575.186

Toelichting resultaat 2022: bladzijde 124

Toegepaste standaarden

De jaarrekening 2022 is opgesteld volgens het ‘Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024’

Het resultaat over 2022 is als volgt tot stand gekomen (EUR x 1.000):

Geconsolideerde rekening 2022

EIGEN INKOMSTEN	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
Kaartverkoop	1.053	1.540	599
Overige publieksinkomsten	212	280	93
Publieksinkomsten buitenland	32	0	10
Totaal publieksinkomsten	1.297	1.820	702
Sponsorinkomsten	166	65	115
Overige directe inkomsten	194	20	21
Totaal directe inkomsten	360	85	136
Indirecte inkomsten	105	103	2.601
Private middelen particulieren	103	57	47
Private middelen private fondsen	347	358	243
Private middelen goede doelen	554	510	598
Totaal bijdragen private middelen	1.004	925	888
Totaal eigen inkomsten	2.767	2.933	4.327
SUBSIDIES			
OCW specifieke publieksactiviteiten		276	270
Structureel provincie Groningen	1.184	1.179	1.165
Structureel gemeente Groningen	3.855	3.829	3.781
Structureel publieke subsidie overig	442	443	442
Incidentele publieke subsidies	398	121	1.092
Totaal subsidies	5.879	5.848	6.750
Totale baten	8.647	8.781	11.077
LASTEN			
Personeelslasten	4.154	3.965	3.948
Huisvestingslasten	1.722	1.665	1.626
Afschrijvingen	283	283	292
Aankopen	226	234	388
Overige bedrijfskosten	2.804	2.576	2.195
Totale lasten	9.189	8.723	9.811
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-542	58	2.628
Saldo rentebaten en rentelasten	-33	-43	-40
EXPLOITATIERESULTAAT	-575	15	2.587

Resultaat

Ook 2022 stond nog deels in het teken van de coronapandemie. De begroting 2022 van het Groninger Museum was sluitend met een begroot aantal bezoekers van 200.500. Het gerealiseerde aantal bezoekers over 2022 was echter 141.875. Hiervan waren 94.238 betalende bezoekers. Voor een grote tentoonstelling is de maand december, en vooral de kerstperiode, zeer belangrijk. Dit is meestal de drukste periode van het jaar. Valt de tentoonstelling in de smaak dan begint de mond-tot-mond reclame waardoor januari en februari vaak oplopende bezoekersaantallen laten zien. Door de lockdown die begon vanaf half december 2021 en duurde tot eind januari 2022 en de beperkende maatregelen in februari werd het aantal begrote bezoekers over 2022 niet gehaald. De bezoekersstroom kwam bovendien later op gang. Dit geldt overigens voor de hele museumsector in Nederland. Minder bezoekers geeft minder opbrengsten uit kaartverkoop en publieksinkomsten.

Het Groninger Museum heeft naar aanleiding van de lockdown en het daarmee gepaard gaande omzetverlies aanvragen ingediend voor coronasteun bij de gemeente Groningen (€ 140.000) en bij de provincie Groningen (€ 50.000). Vanuit het Ministerie van OCW heeft het museum € 87.500 ontvangen in het kader van het vijfde corona-steunpakket. De ontvangen incidentele baten zijn verantwoord onder post incidentele publieke subsidies.

OVERIGE INVLOEDEN OP RESULTAAT 2022

Naast het omzetverlies door de coronapandemie spelen ook de hoge energieprijzen, de hoge inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt een grote rol in de rekening van 2022. Door deze stapeling van risico's komt het geconsolideerde resultaat van het Groninger Museum over 2022 uit op negatief € 575.186.

Ontwikkelingen 2023

ALGEMEEN

Voor de begroting van 2023 zijn diverse aannames gedaan en er zijn een aantal onzekerheden. Het Groninger Museum is in de begroting van 2023 uitgegaan van gemiddeld 6% inflatie. De energielasten zijn begroot op € 600.000. Deze lasten kunnen bij hetzelfde verbruik oplopen tot € 880.000. De aanbesteding van de energie vond in december 2022 plaats.

Per 1-1-2023 geldt er een nieuwe cao Musea. De nieuwe Museum cao voorziet met terugwerkende kracht in een structurele salarisverhoging van 5% per 1 januari 2023, plus een structurele nominale verhoging van € 100 bruto per maand. Voor de werknemers in schalen 1 t/m 7 gaat die extra verhoging in vanaf 1 april en voor de schalen daarboven vanaf 1 juli. Daarnaast zijn ook verschillende procesafspraken gemaakt. De nieuwe cao is geldig voor een looptijd van anderhalf jaar.

PRIJSONTWIKKELINGEN

De inflatie is hoog en fluctueert. De prijzen voor energie en bouwmaterialen zijn enorm gestegen. Dit heeft ook zijn weerslag op de begroting 2023. De energiekosten zijn verhoogd en diverse operationele kosten zijn aangepast aan de nieuwe realiteit.

BEZOEKERS

De hoge inflatie zorgt ervoor dat de operationele kosten van het Groninger Museum steeds verder stijgen. De bezoekers en de potentiële bezoekers hebben echter steeds minder te besteden waardoor er keuzes moeten worden gemaakt. Het geprognoseerde bezoekersaantal van 2023 kan dan ook onder druk komen te staan.

Geconsolideerde balans 2022

		2022		2021
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa	7.781		35.480	
Materiële vaste activa	1.847.189		1.770.673	
Vaste activa		1.854.970		1.806.153
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorraden	140.493		136.035	
Vorderingen	1.126.394		3.230.192	
Overlopende activa	1.125.620		613.076	
Liquide middelen	2.865.763	5.258.270	980.932	4.960.235
		7.113.240		6.766.388
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	-335.771		299.965	
Bestemmingsreserve	2.752.094		2.691.544	
Bestemmingsfondsen	961.605	3.377.928	961.605	3.953.114
Voorziening intern onderhoud	491.804		525.818	
Overige voorzieningen	62.289	554.093	101.455	627.273
Langlopende schulden	411.236	411.236	511.463	511.463
Kortlopende schulden	2.769.983	2.769.983	1.674.538	1.674.538
		7.113.240		6.766.388

Geconsolideerde begroting 2023

	Begroting 2023	Rekening 2022	Rekening 2021
EIGEN INKOMSTEN			
Kaartverkoop	3.272	1.053	599
Overige publieksinkomsten	390	212	93
Publieksinkomsten buitenland	0	32	10
Totaal publieksinkomsten	3.662	1.297	702
Sponsorinkomsten	83	166	115
Overige directe inkomsten	20	194	21
Totaal directe inkomsten	103	360	136
Indirecte inkomsten	259	105	2.601
Private middelen particulieren	48	103	47
Private middelen private fondsen	448	347	243
Private middelen goede doelen	550	554	598
Totaal bijdragen private middelen	1.046	1.004	888
Totaal eigen inkomsten	5.070	2.767	4.327
SUBSIDIES			
OCW regeling specifieke publieksactiviteiten	287		270
Structureel provincie Groningen	1.217	1.184	1.165
Structureel gemeente Groningen	4.009	3.855	3.781
Structureel publieke subsidie overig	442	442	442
Incidentele publieke subsidies	121	398	1.092
Totaal subsidies	6.076	5.879	6.750
Totale baten	11.146	8.647	11.077
LASTEN			
Personeelslasten	4.306	4.154	3.948
Huisvestingslasten	2.064	1.722	1.626
Afschrijvingen	243	283	292
Aankopen	384	226	388
Overige bedrijfskosten	4.245	2.804	2.195
Totale lasten	11.242	9.189	8.449
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-96	-542	2.628
Saldo rentebaten en rentelasten	-30	-33	-40
EXPLOITATIERESULTAAT	-126	-575	2.587

Risicomanagement

Risicomanagement is vanaf 2022 een integraal onderdeel van het gevoerde beleid. In de matrix wordt aangegeven waar de risico’s zich voordoen en welke beheersmaatregelen er zijn of worden genomen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. De besproken risico’s zijn onder andere het aantal bezoekers in relatie tot de ontvangen entreegelden, fraude, extreem weer en het risico van veranderende wet- en regelgeving.

Risico’s die in 2022 duidelijk zijn geworden, zijn de stijgende energieprijzen en de gevolgen van de inflatie. De risicomatrix wordt jaarlijks door het managementteam geactualiseerd en met de Raad van Toezicht gedeeld.

Bezoldiging Directie c.q.
Raad van Toezicht

Andreas Blühm is algemeen directeur/bestuurder van de stichting, de bezoldiging ziet er als volgt uit:

	2022	2021
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning	€ 167.626	€ 168.626
Beloning betaalbaar op termijn	€ 24.743	€ 23.698
Totaal bezoldiging	€ 192.369	€ 192.324

Esther Moesker is zakelijk directeur/bestuurder van de stichting, de bezoldiging ziet er als volgt uit:

	2022	2021
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning	€ 115.813	€ 102.693
Beloning betaalbaar op termijn	€ 22.596	€ 19.057
Totaal bezoldiging	€ 138.409	€ 121.750

Het Groninger Museum valt onder de Wet Normering Topinkomens (WNT). De Raad van Toezicht houdt bij het vaststellen en aanpassen van de bezoldiging van het bestuur rekening met de maximumbeloning conform de WNT. Het individuele WNT-maximum is voor 2022 vastgesteld op € 216.000. De functies van voorzitter (normbedrag 15% is € 32.400) en van de leden van de Raad van Toezicht (normbedrag is 10% is € 21.600) zijn onbezoldigd. Ze ontvangen een onbelaste vergoeding voor eventuele reis- en verblijfkosten. De bezoldiging van de Directie staat in verhouding tot de omvang van de organisatie en de aard van de werkzaamheden. Het Groninger Museum is vanaf 1 juli 2017 aangesloten bij de Museum cao. Naast de hiervoor genoemde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld of die in eerdere jaren op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt of WOPT) of WNT vermeld zijn of vermeld hadden moeten worden.

Continuïteit

De jaarrekening van het Groninger Museum is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De afgelopen drie jaren is het vrij besteedbaar eigen vermogen van het Groninger Museum afgenomen en eind 2022 zelfs negatief geworden door een stapeling van oorzaken.

De coronacrisis heeft in onze organisatie voor veel onzekerheid gezorgd, maar vooral ons belemmerd in onze primaire taak. Op verzoek van onze belangrijkste subsidiegevers hebben we getracht risicovolle projecten doorgang te laten vinden maar door de verschillende sluitingen van het museum is dat gedeeltelijk (in financiële zin)

mislukt. Dat heeft een groot negatief effect gehad op het eigen vermogen en daarmee op de financiële weerbaarheid van het museum. Helaas moeten we concluderen dat de in de afgelopen jaren geleden financiële schade als gevolg van de pandemie groter is dan de niet onaanzienlijke steunmaatregelen van de overheid.

Nadat er na de eerste maanden van 2022 minder coronamaatregelen nodig waren ontstonden er andere oorzaken die bijdragen aan een verdere onzekere situatie in onze maatschappij. De bezoekersaantallen herstellen langzamer dan verwacht, de krapte op de arbeidsmarkt zorgt voor een druk op de personeelskosten en leidt tot vertraging in onderhouds- en duurzaamheidsprojecten. De effecten van de inflatie op de koopkracht leiden tot kostenstijgingen die (nog) niet in onze subsidie zijn verdisconteerd maar ook tot andere keuzes van onze bezoekers. Dat heeft geleid tot een verlies van 0.5 miljoen over 2022 en een negatief eigen vermogen voor de Stichting Groninger Museum aan het eind van 2022. Omdat de liquiditeit onder druk staat is de Stichting Groninger Museum in overleg met Stichting Kunst en Oudheden voor het formaliseren van de bestaande kredietfaciliteit.

Om deze redenen heeft de directie in 2022 en 2023 verschillende maatregelen genomen die moeten leiden tot beperking van de uitgaven en verhoging van de inkomsten. Ook zijn we in gesprek met onze subsidiegevers over de ontstane situatie. Daarbij wordt onder meer gesproken over structurele compensatie voor de gestegen energiekosten maar ook over een forse eenmalige steun voor het herstel van het eigen vermogen. In 2023 kunnen we in elk geval rekenen op een incidentele bijdrage van de gemeente Groningen uit het steunfonds energiekosten voor culturele instellingen.

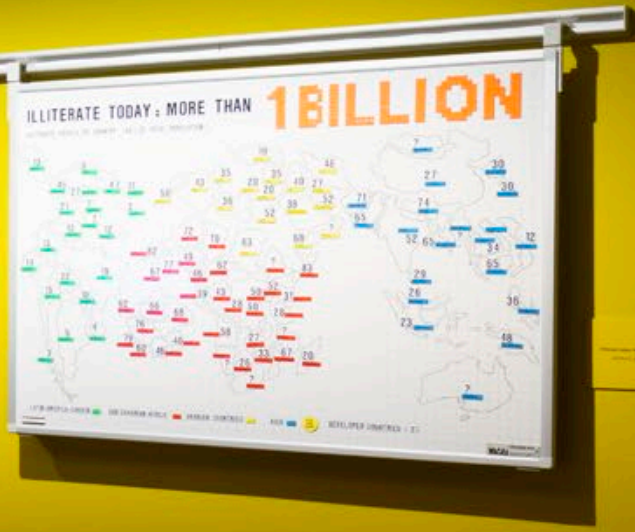
Als organisatie kiezen we ervoor om structurele maatregelen te nemen omdat we verwachten dat bepaalde kostenstijgingen zoals energiekosten, inhuur personeel en materiaal structureel zullen zijn. Er zijn bezuinigingen doorgevoerd, er is een vacaturestop ingesteld en er is een strakkere budgetsturing ingevoerd.

Om de koers naar boven weer in te zetten moeten de twee blockbusters die we voor 2023 gepland hebben inhoudelijk en financieel een succes worden. De bezoekersaantallen tot april 2023 zijn conform begroting en dat geeft vertrouwen voor de rest van het jaar.

Dat maakt dat we niet zonder zorgen zijn maar dat we zeker toekomstperspectief zien. Niet alleen voor de korte termijn maar ook voor de lange termijn. De genoemde maatregelen leiden ertoe dat we voor 2023 een resultaat van € 140.933 prognosticeren op basis van de uitkomsten van het eerste kwartaal van 2023. Dit draagt bij aan het versterken van de liquiditeit in 2023.

Voor 2024 zullen de maatregelen verdere resultaten moeten opleveren en leiden tot een herstel van het eigen vermogen. De uitdagingen zijn echter groot. Het veranderende culturele veld, de samenleving, de veranderende behoeften van het publiek en onvoorziene omstandigheden zoals hierboven, maken dat culturele instellingen wend- en weerbaarder moeten worden. Deze focus zal voor culturele instellingen belangrijker gaan worden de komende jaren. Op termijn moet dit bijdragen aan een toekomstbestendige culturele sector. Dit vraagt van ons een heroriëntatie en heroverweging op programmering, activiteiten en bedrijfsvoering. De keuzes die hierbij gemaakt worden zullen hun uitwerking vinden in de komende meerjarenbegroting. Voor de lange termijn betekent het dat we jaarlijks een positieve exploitatie moeten realiseren.

Op basis hiervan, alsmede van de genomen maatregelen, is de jaarrekening opgesteld op basis van continuïteit.

COLOFON

TEKSTBIJDAGEN

NADIA ABDELKAUI (NA)
 JEANINE BEKKER
 LISSE DE BIE
 FABIOLA BIERHOFF
 METTINA BLEKER
 ANDREAS BLÜHM (AB)
 ANNETJE DE BOO
 WILLEMEN BOUWERS
 STERRE TEN BRINKE
 CHRISTINE VAN DER CINGEL
 ANNET CUPEDO
 SANDER DAAMS
 ROB DIJKSTRA
 ADEMIEK GERRITSMA
 GEERTJE DE GROOT
 ELLIS HENDRIKSEN
 SASKIA VAN HIJUM
 FEMKE HOGERDIJK
 AFIENA VAN IJKEN
 MARIA JAGER
 HENK JELIJS
 LIEUWE JONGSMA (LJ)
 EGGE KNOL (EK)
 JASPERT MEIJBURG
 ESTHER MOESKER
 MARIEKE OPGELDER
 GEA SCHENK
 RUUD SCHENK (RS)
 GEERT SLAGTER
 GEERTJE SMEDING
 KARINA SMRKOVSKY
 MARLON STEENSMA
 IRIS STEINMEIJER
 FRANKE STEFFENS
 ANNEKE SWITTERS
 ASTERIOS TOUVLATZIS
 HENNY TUINHOUT-DE LEEUW
 FEIKO TUINSTR
 KIM VERMEULEN
 DORIEN VRIELING
 JACQUES WALLAGE
 JEANNET DE ZEEUW-SOMER

COÖRDINATIE

FRANKE STEFFENS

EINDREDACTIE

ANDREAS BLÜHM
 ESTHER MOESKER
 KARINA SMRKOVSKY
 FRANKE STEFFENS

GRAFISCH ONTWERP

EEFJE KLEIJWEG
 RUDO MENGE

FOTOGRAFIE

HEINZ AEBI
 DOUWE DE BOER
 NIELS KNELIS
 MENKEMABORG
 BRAM NAUTA
 SEBASTIAAN RODENHUIS
 CHRISTOPHER SMITH
 ARJAN VERSCHOOR
 JANNE VAN DER VEGT
 SIESE VEENSTRA

COVERBEELD

VOORKANT:
 JOHANN LUDWIG HAUCK
 DANS OM DE VRIJHEIDSBOOM OP DE GROTE MARKT,
 CA. 1795 (UITSNEDE)

ACHTERKANT:
 NICK KNIGHT
 KATE MOSS, 2014
 © PORZELLAN MANUFAKTUR NYMPHENBURG

GRONINGER MUSEUM

MUSEUMEILAND 1
 POSTBUS 90
 9711 ME GRONINGEN
 +31 (0)50 3666 555

De redactie heeft geprobeerd alle rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Meent u dat u ten onrechte niet bent geraadpleegd en/of vermeld, neem dan contact op met het Groninger Museum: info@groningermuseum.nl

NYMPHENBURG X GRONINGER MUSEUM
PORSELEIN. KUNST. DESIGN.
15 OKTOBER 2022 T/M 5 MEI 2024

